

**PAMUKKALE UNIVERSITY AND
SILK ROAD INTERNATIONAL
UNIVERSITY OF TOURISM AND
CULTURAL HERITAGE**

**INTERNATIONAL TURKIC WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER
SYMPOSIUM**

(Values, Language, Literature, History, Tourism)

**Editörler:
Prof. Dr. Ersan Öz
Prof. Dr. Serkan Bertan
Dr. Öğr. Üyesi Emre Atik**

**Pamukkale University
Denizli
2025**

Pamukkale Üniversitesi Yayınları E-Yayın No:28

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pamukkale Üniversitesi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır.

Kitabın tümü ya da bölümü/bölemleri Pamukkale Üniversitesi'nin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğler yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Copyright 2025 by Pamukkale University. All rights reserved.

No part of this book may be printed, reproduced or distributed by any electronical, optical, mechanical or other means without the written permission of Pamukkale University.

ISBN 978-625-6364-09-7

1. Baskı

Denizli, 2025

Honour Board

Prof. Dr. Mahmud GÜNGÖR, Rector of Pamukkale University.

Abdulkhakimov Aziz Abdukaharovich, Rector of the ‘Silk Road’ International University of Tourism and Cultural Heritage.

Symposium Chairs

Prof. Dr. Ersan Öz, Pamukkale University.
Prof. Dr. İbrahim Türkçüer, Pamukkale University.
Prof. Dr. Mehmet İnel, Pamukkale University.
Prof. Dr. Hakan Alkan, Pamukkale University.
Prof. Dr. Serkan Bertan, Pamukkale University
Prof. Dr. Yasemin Beyazıt, Pamukkale University
Prof. Dr. Nergis Biray, Pamukkale University
Prof. Dr. Feyza Tokat, Pamukkale University
Prof. Dr. Mustafa Beyazıt, Pamukkale University
Prof. Dr. Osman Aydın, Pamukkale University

Organising Committee

Prof. Dr. Ersan Öz, Pamukkale University
Prof. Dr. İbrahim Türkçüer, Pamukkale University
Prof. Dr. Mehmet İnel, Pamukkale University
Prof. Dr. Hakan Alkan, Pamukkale University
Prof. Dr. Serkan Bertan, Pamukkale University
Prof. Dr. Nergis Biray, Pamukkale University
Prof. Dr. Yasemin Beyazıt, Pamukkale University
Prof. Dr. Mustafa Beyazıt, Pamukkale University
Prof. Dr. Feyza Tokat, Pamukkale University
Prof. Dr. Osman Aydın, Pamukkale University
Asst. Prof. Dr. Emre Atik, Pamukkale University
Asst. Prof. Dr. Ezgi Atik, Pamukkale University
Asst. Prof. Dr. Sema Eynel, Pamukkale University
Asst. Prof. Dr. Yeliz Demir, Isparta University of Applied Sciences

Science Committee

Prof. Dr. Hakan Alkan (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Semin Fenkçi (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Tamer Edirne (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Muhammet Arslan (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Ahmet Koluman (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Tuğba Sarı (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Nurhan Meydan Acımiş (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Nusret Ök (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu (Ankara University – Turkey)
Prof. Dr. Azamat Pardayev (Samarkand State University – Uzbekistan)
Prof. Dr. Bilge Özkan (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Cafer Topaloğlu (Muğla Sıtkı Koçman University – Turkey)
Prof. Dr. Cengiz Tomar (IRCICA – Turkey)
Prof. Dr. Cepbarmemmet Göklenov (Dovletmammet Azadi Turkmen National Institute of World Languages – Turkmenistan)
Prof. Dr. Dilek Ergönenç (Gazi University – Turkey)
Prof. Dr. Dilmurod Nasimov (“Silk Road” International University of Tourism and Cultural Heritage – Uzbekistan)
Prof. Dr. Dilorom Salohiy (Samarkand State Institute of Foreign Languages – Uzbekistan)
Prof. Dr. Ertan Kuşçu (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Ferhat Ağırman (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Feyza Tokat (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Güljanat K. Ercilasun (Ankara Hacı Bayram Veli University – Turkey)
Prof. Dr. Hayrunnisa Alan (Istanbul Culture University – Turkey)
Prof. Dr. Ibodulla Mirzayev (Samarkand State University – Uzbekistan)
Prof. Dr. İbrahim Şahin (Aegean University – Turkey)
Prof. Dr. Joseph Hoffmann (“Silk Road” International University of Tourism and Cultural Heritage – Uzbekistan)
Prof. Dr. Kamol Mustayev (“Silk Road” International University of Tourism and Cultural Heritage – Uzbekistan)
Prof. Dr. Kayırbek Kemenger (Eurasian National University – Kazakhstan)
Prof. Dr. Konuralp Ercilasun (Ankara Hacı Bayram Veli University – Turkey)
Prof. Dr. Mehmet Ali Ünal (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Mehmet Temizkan (Aegean University – Turkey)
Prof. Dr. Mehmet Vefa Nalbant (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Murodqosim Abdiyev (Samarkand State University – Uzbekistan)
Prof. Dr. Muslihiddin Muhiddinov (Samarkand State University – Uzbekistan)
Prof. Dr. Mustafa Beyazıt (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Naciye Ata Yıldız (Ankara Hacı Bayram Veli University – Turkey)
Prof. Dr. Nadim Macit (Ege University – Turkey)
Prof. Dr. Nergis Biray (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Nurten Çekal (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Osman Aydın (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Raushangul Mukusheva (University of Szeged – Hungary)
Prof. Dr. Serkan Bertan (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Yasemin Beyazıt (Pamukkale University – Turkey)
Prof. Dr. Zou Tong Qian (“Silk Road” International University of Tourism and Cultural Heritage – Uzbekistan)
Assoc. Gürbüz Akçay (Pamukkale University – Turkey)

Assoc. Prof. Dr. Atakan Yılmaz (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Yücens (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Sıtkı Ün (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Nilüfer Emre (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Bürge Kabukçu Başay (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Aizan Smailova (Al-Farabi Kazakh National University – Kazakhstan)
Assoc. Prof. Dr. Arafat Mamırbekov (Alihan Bökeyhan University – Kazakhstan)
Assoc. Prof. Dr. Assem Kassymova (Shakarim University – Kazakhstan)
Assoc. Prof. Dr. Baatyrbek Akylbekov (Kyrgyzstan International University – Kyrgyzstan)
Assoc. Prof. Dr. Baktıgul Aydapkelevna Abdıhanova (Shakarim University – Kazakhstan)
Assoc. Dr. Berdi Sarıyev (Ankara University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Elçin İbrahimov (Azerbaijan National Academy of Sciences – Azerbaijan)
Assoc. Prof. Dr. Erdal Aydoğmuş (Manas University – Kyrgyzstan)
Assoc. Prof. Dr. Hande Mutlu Öztürk (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Harun Abacı (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Hasan Kafalı (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Karlıgaş Avbakirova Adilhanovna (Shakarim University – Kazakhstan)
Assoc. Prof. Dr. Mahmut Yazıcı (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Maral Taganova (Turkmenistan Academy of Sciences – Turkmenistan)
Assoc. Prof. Dr. Mehtap Solak Sağlam (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Nargiza Mansurova (“Silk Road” International University of Tourism and Cultural Heritage – Uzbekistan)
Assoc. Prof. Dr. Osman Kabadayı (Ahi Evran University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Rohila Ruzmanova (Samarkand State University – Uzbekistan)
Assoc. Prof. Dr. Sherzodxan Mahmudov (Uzbekistan Academy of Sciences – Uzbekistan)
Assoc. Prof. Dr. Soner Sağlam (Pamukkale University – Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Tahir Aşırov (Turkmenistan Academy of Sciences – Turkmenistan)
Assoc. Prof. Dr. To‘lqin Axmedov (Uzbekistan Academy of Sciences – Uzbekistan)
Asst. Prof. Dr. Aysel Baytok (Pamukkale University – Turkey)
Asst. Prof. Dr. Mehmet Sarıköse (Pamukkale University – Turkey)
Asst. Prof. Dr. Sema Eynel (Pamukkale University – Turkey)
Dr. Anara Yürümez (Manas University – Kyrgyzstan)
Dr. Aygul Jumanovna Türikpenova (Shakarim University – Kazakhstan)
Dr. Azim Malikov (Palacký University – Czech Republic)
Dr. Başaran Doğu Göktürk (Harran University – Turkey)
Dr. Ebru Çetin Milci (Stanford University – USA)
Dr. Gulvira Darmenova (Pamukkale University – Turkey)
Dr. Levent Doyuran (Manas University – Kyrgyzstan)
Dr. Leyla Babatürk (Manas University – Kyrgyzstan)
Dr. Malek Sawalha (Jordan University – Jordan)
Dr. Negizbek Şabdanaliyev (Manas University – Kyrgyzstan)
Dr. Orçun Ünal (University of Göttingen – Germany)
Dr. Semih Babatürk (Manas University – Kyrgyzstan)
Dr. Soner Atalan (Marmara University – Turkey)
Dr. Yaser Dellal (Pamukkale University – Turkey)
Dr. Yılmaz Şentürk (Pamukkale University – Turkey)
Res. Asst. Süveyda Şahin (Pamukkale University – Turkey)
Res. Asst. Zaganperenlei Tumenbayar (Mongolian Academy of Sciences – Mongolia).

**INTERNATIONAL TURKIC WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER
SYMPOSIUM**
(Values, Language, Literature, History, Tourism)

**Pamukkale University
Faculty of Tourism
Denizli
Face-to-Face
23 October 2025**

23 October 2025 Symposium Opening Pamukkale University, Faculty of Tourism, Denizli	
09:00-10:00	Registration
10:00-11:00	Turkish Folk Music Concert Folk Dance Performance Opening Speeches
11:00-12:00	Turkish Cuisine Cooking Competition (Tourism Faculty Labada Gourmet Kitchen) Turkish Coffee Workshop
12:00-13:30	Lunch Break

23 October 2025 14:00-15:00 Hierapolis	
Chairperson: Serkan Bertan	
Fostering Intercultural Competence in Turkic And Asian Contexts: Challenges, Strategies, And Implications	Akmalova Zulfiya, University of World Economy And Diplomacy
Integrating Modern Methods As Gamification And Technological Advancements In Efl Classes	Nilufar Khalimova Abdukhafovna. Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
The Role of English And Uzbek Literature in Children's Emotional Development	Farrukh Sattarov Isft, Samarkand Branch,
The Intertextual Labyrinth: The Cultural Heritage of The Turkic World in Dan Brown's Conspiracy Thriller Inferno.	Khamrakulov Timur, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

23 October 2025 14:00-15:00 Tripolis	
Chairperson: Nergis Biray	
The History of International Trade In Spices And Condiments In Central Asia (XVI –XIX Centuries)	Karimova Nargiza Ikramovna, Jizzakh State Pedagogical University

Names of Places and Water Related to the Great Silk Road in the trilogy «Nomads» by I.Yesenberlin	Aizhan Kartayeva, S. Amanzholov University of Kazakhstan
The Ideological Meaning And Overcoming Fear in Tyuncer Dyundaroglu's Work “The Avalanche	Turdieva Nargiza Mardonovna, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
The Role Of Literature In Intercultural Relations Between The Peoples Of The Silk Road	Turakulova Hilola Sayfiddinovna, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

23 October 2025 15:00-16:00 Hierapolis	
Chairperson: Yasemin Beyazit	
A Comparative Study of Turkic Literature And Edgar Allan Poe's Stylistics	Takhmina Akramova, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
Contemporary Approaches To Teaching Chinese And The Role Of Artificial Intelligence	Nabiev Obidjon Abdullo Ugli, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
Odorization in The Works of Elchin Safarli	Marupova Difuza Davronovna, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
International Symposium on Cultural Heritage and Transmission in the Turkic World	Umida O‘zbekboyeva, Silk Road International University Of Tourism And Cultural Heritage

23 October 2025 15:00-16:00 Tripolis	
Chairperson: Osman Aydinli	
Qoraqalpoq Folklorida Milliy An’analar Va Ma’naviy Qadriyatlarning Ifodalanishi	Aysholpan Orazimbetova, O‘zbekistan Respublikasi Ilmilar Akademiyasi
Millatlararo Adabiy Aloqlarda Badiiy Asarlarning Ahamiyati	Otarova Umida Bolibek Qizi, Turizm Va Madaniy Meros Xalqaro Universiteti Turizm Menajmenti Fakulteti
Көшпелі Әлемнің Символикасы: Қазақ Әдебиетінің Мәдени Архетиптеріне Психоаналитикалық Талдау (XIX–XX Ғасыр Әдебиеті Бойынша)	Tanat Nurgaziyev, Abay Kazak Millî Pedagoji Üniversitesi
Когнитивтік Лингвистика Және Түркі Әлемінің Мәдени Бірегейлігі	Meruyert Imankulova, Abai University

16:00-16:15 Coffee Break

23 October 2025 16:15-17:15 Hierapolis	
Chairperson: Feyza Tokat	
Mustamlaka Turkistonda Siyosiy Jarayonlar Tarixshunosligi (O'zbek, Rus, Turk Va Tojik Tillaridagi Tadqiqotlar isolida)	Nigora Rahimdjanova, Intitute of History of The Academy of Uzbekistan
From The History Of The Activities Of The Civil Registration Authorities (Wcsd) In Uzbekistan (1917-1991)	Xurshida Tillaxodjayeva, Tashkent State Technical University
Turkiy Sivilizasiya Va Insoniyatning "Hayot Gulı" Nı Saqlab Qolish Mas'uliyatı	Sakhovat Zakhidova, National University of Uzbekistan
Tasavvufi Zıkr Musıkısı: Türk Halklarının Kültürel Mirasındaki Yeri ve Önemi	Tojiboyev Sardor, Kültürel Çalışmalar ve Somut Olmayan Kültürel Miras Araştırma Enstitüsü

23 October 2025 16:15-17:15 Tripolis	
Chairperson: Mustafa Beyazıt	
Orta Asya Halklarının Tarih ve Kültüründe Büyük İpek Yolu'nun Yeri	Juliboy Eltazarov, Samarkand Devlet Üniversitesi
Rus İmparatorluğu'nun Türkistan'daki Sosyal Politikasının Ana Hatları	Tolkin Ahmedov, Özbekistan Devlet Dünya Dilleri Üniversitesi
Bahâeddin Muhammed Sultan Veled'in "Velednâme" Eserinde Sadece İsimleri Anılan Peygamberler Hakkında Anlatılan Menâkıblerin Tahlili	Tulkin Sultanov, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
Intangible Cultural Heritage Of Turkic Peoples: Historical Roots And Continuity In The Modern Era	Mashhuraxon Darmonova, Özbekistan Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Kültürel Çalışmalar Ve Somut Olmayan Kültürel Miras Araştırma Enstitüsü
Sosyal Medya Dilinin Söz Varlığı: Türk Dünyasına Ortak Özellikler Ve Gelişim Eğilimleri	Assem Kassymova, Şakerim Üniversitesi

19:00-22:00 GALA DINNER

**PAMUKKALE UNIVERSITY AND
SILK ROAD INTERNATIONAL
UNIVERSITY OF TOURISM AND
CULTURAL HERITAGE**

**PAMUKKALE UNIVERSITY AND
SILK ROAD INTERNATIONAL UNIVERSITY OF TOURISM AND CULTURAL
HERITAGE**

**INTERNATIONAL TURKIC WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER
SYMPOSIUM**

(Values, Language, Literature, History, Tourism)

**Pamukkale University Faculty of Tourism Denizli
Face-to-Face
24 October 2025**

09:00 "ROOT" Felt Exhibition, Fatoş Neslihan Arğun

24 October 2025 09:00-10:00 Hierapolis	
Chairperson: İbrahim Balık	
Kâşgarlı Mahmûd'un Köken Bilgisi (Etimoloji) Görüşleri: Birleşik Kelimeler	Zeki Kaymaz, Ege Üniversitesi
Türk Dünyası İnanç Turizminde Semerkant Şehrinin Yeri ve Önemi	Osman Aydın, Pamukkale Üniversitesi
Sekkâkî, Gevherî Ve Halil Nihad Boztepe'nin "Geldi" Redifli Şiirleri Üzerine Bir Değerlendirme	Mehmet Temizkan, Ege Üniversitesi
13. Yüzyıl Anadolu Kültürel Yapısının Şekillenmesinde Maveraünnehir Coğrafyasının Katkısı	İbrahim Balık, Pamukkale Üniversitesi

24 October 2025 09:00-10:00 Tripolis	
Chairperson: Ceyhun Vedat Uyğur	
İbrayım Yusupov'un Şiirlerinde Kızlar Üzerinden Millî Değerler Vurgusu (Közlerimniñ Ağı-Karası Kızlar Şiiri Örneğinde)	Ceyhun Vedat Uyğur, Pamukkale Üniversitesi
Vagzı Azat'ta Aile İlişkileri: Bireyin Anne-Babaya ve Yakın Çevresine Karşı Sorumlulukları	Soner Sağlam, Pamukkale Üniversitesi
Türk Dünyası Atasözlerinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	Didem Gülçin, Erdem Kük, Pamukkale Üniversitesi
Emir Necipoviç Necip'in Yeni Uygur Sözlüğünde Geçen Eğitimle İlgili Alıntı Kelimelerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bir İnceleme	Güldemet Kaymaz, Pamukkale Üniversitesi

24 October 2025 09:00-10:00 Laodikya	
Chairperson: Nergis Biray	
Türkmen Kültürel Mirasının Aktarımında Mahtumkulu'nun Yeri	Sedanur Benli, Pamukkale Üniversitesi
Tarihî Metinlerin Çocuk Edebiyatına Uyarlamalarında Kitap Adları	Feyza Tokat, Pamukkale Üniversitesi
Özbek Mutfak ve Yemek Kültürünün Söz Varlığı Üzerine Söz Yapımı Bakımından Bir İnceleme	Zehra Mısırlıgil, Mehmet Sarıköse, Pamukkale Üniversitesi
Türkmen Türkçesinde Bazı Kip/Zaman Eklerindeki Kalıplaşmalar	Nergis Biray, Dilara Hatice Kaya, Pamukkale Üniversitesi

10:00-10:15	Coffee Break
--------------------	---------------------

24 October 2025 10:15-11:30 Hierapolis	
Chairperson: Tülay Metin	
Türkistan'dan Türkiye'ye Ortaçağ Türk Metinlerinde Kadın: Ana, Eş ve Bilge	Tülay Metin, Pamukkale Üniversitesi
Somut Olmayan Kültürel Miras Kapsamında Türk Kahvesi Ve Kahvehaneler	Erva Şahin, Nurten Çekal, Pamukkale Üniversitesi
Denizli'nin Kadim Eğitim Kurumu: "İshak Bey Medresesi"	Seçil Curavcı, Pamukkale Üniversitesi
Stem ve Dil Becerilerinin Bütünleşik Kullanımına Dair Nitel Bir Değerlendirme	Selin Sarıça, Selenay Koşumcu, Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü

24 October 2025 10:15-11:30 Tripolis	
Chairperson: Ali Soylu	
Kültürel Miras Alanlarında Hizmet Hatalarının Değerlendirilmesi: Hierapolis Antik Kenti	Mehmet Tahir Dursun, Ahmet Çetin, Mehmet Yalçın, Pamukkale Üniversitesi,
Türk Dünyasında Kültürel Miras Aktarımı Sürecinde Yaşanan İletişim Sorunları	Ali Soylu, Pamukkale Üniversitesi
Özbek Çocuk Oyunlarının Adlandırılması Üzerine Bir Değerlendirme	Sema Eynel, Pelenay Pelen, Pamukkale Üniversitesi
Denizli Yöresine Ait El Sanatları Ürünlerinin, Kültürel Mirasın Aktarımı Bağlamında Hediye Eşya Prototiplerine Dönüştürülmesi	Fatoş Neslihan Arğun, Seher Argun, Meruyert Kaygusuz, Pamukkale Üniversitesi

24 October 2025 10:15-11:30 Laodikya	
Chairperson: Feyza Tokat	
İslam Kültürünün Simgelerinden Ahşap Direkli Camiler	Nezahat Belen, Erbil Cömertler Aktuğ, Pamukkale Üniversitesi
Çivril Savraşah Mosque And The Painted Decoration Ornaments Mosquetradition In Denizli/Çivril Savraşah Camii ve Denizli’de Kalemîşi Süslemeli Cami Geleneği	Erbil Cömertler Aktuğ, Pamukkale Üniversitesi
Taşköprülüzade’nin Gözünden Osmanlı İlmi Hayatı ve Beslendiği İlim Havzaları	Alper Borucu, Pamukkale Üniversitesi
Kültürel Mirasın Aktarımında Din ve Değerlerin Çifte Rolü	Mustafa Kemal Dallık

11:30-14:00	Lunch Break
--------------------	--------------------

INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM

(Values, Language, Literature, History, Tourism)

**Pamukkale University Faculty of Tourism Denizli
24 October 2025**

24 October 2025 Online 14:00-15:00	
Chairperson: Sema Eynel	
Link: INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM Toplantıya Katıl Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NTcxMGZjOWItMzgwMS00MmViLTk3MzEtZjdhNjNkYjQwZjYy%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%224b55b462-e98f-4bba-a0b1-9d792ff93016%22%2c%22Oid%22%3a%22127e7990-980d-440d-811c-cf753c848aa4%22%7d	
Comparative Analysis Of Similar Plots In Turkic And European Epics.	Sapayeva Bibijon Rustamovna, Teacher At Urgench State University
The Role Of Tourism In The Formation Of Intercultural Dialogue And Tolerance Among Young People” In The Case Of The Organization Of Turkic States	Odiljon Boynazarov, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
Les Particularités Linguo-Culturelles Des Termes Gastronomiques Dans Les Traductions Anglaises De L'oeuvre Boburnoma	Hulkar Raxmatova, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
Global Problems Of Untranslatability (Uzbek- English Focus)	Komila Ergasheva, Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage
Political Portrait Of Rulers In Works Of Art Of The East	Aliyeva Fargana Baku State University

24 October 2025 Online 15:00-16:00	
Chairperson: Ezgi Atik	
Link: INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM - 2 Toplantıya Katıl Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_ZTI3MDlhNzgtMzZjYS00MjZiLWFfOGUtM2ZkNWMyNDU1ZmQz%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%224b55b462-e98f-4bba-a0b1-9d792ff93016%22%2c%22Oid%22%3a%22127e7990-980d-440d-811c-cf753c848aa4%22%7d	
Политический Портрет Правителей В Художественных Произведениях Тюркских Поэтов И Мыслителей	Алиева Фаргана, Бакинский Государственный Университет, Факультет Филологии,
Феномен Великого Шелкового Пути В Истории Культурного И Экономического Наследия Центральной Азии	Алиева-Мамедова Гюнель, Доцент, Бакинский Государственный Университет
Sun'iy Intellect Yordamida Turkiy Tillardagi Rang Obrazlarini Tarjima Qilishning Lingvokulturologik Xususiyatlari	Xoliqova Zahro Arol qizi, Shahrisabz Davlat Pedagogika İnstituti O'zbek Tili İxtisosligi
Turkiy Xalqlar Yozuv Tizimlarida Tinish Belgilarining Lingvopragmatik Ahamiyati: Umumiy Til Muammolari Konseksida	Shoniyozova Gulshoda, Axborot Texnologiyalari Va Menejment Universiteti

24 October 2025 Online 16:00-17:00	
Chairperson: Hande Mutlu Öztürk	
Link: INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM Toplantıya Katıl Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NTcxMGZjOWItMzgwMS00MmViLTk3MzEtZjdhNjNkYjQwZjYy%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%224b55b462-e98f-4bba-a0b1-9d792ff93016%22%2c%22Oid%22%3a%22127e7990-980d-440d-811c-cf753c848aa4%22%7d	
Türkiy Tıllarda Affiksai Poiısemya Va Unıng Tarjımadagı Global Muammoları	Ashurova Mahbuba, Qarshi Davlat Universiteti O‘Zbek Tili İxtisosligi
Xorijiy Tıllarnı O‘Qıtıshda Xolistik Yondashuv Asosida Motivatsıyanı Kuchaytırish Strategiyaları	Sabohat Sa’dullayevna, Shahrisabz Davlat Pedagogika İnstituti, Boshlang‘Ich Ta’lim Metodikasi O‘Qituvchisi, Rahmatullayeva
Me‘Rosiy O‘Zbek Raqs San‘Atı	Madinaxon Muxamedova, O'zbekiston Davlat Xoreografiya Akademiyasi "San'at Nazariyasi Va Tarixi" Kafedrasi Katta O'qituvchisi
“O‘Zbek Milliy Raqs Jozıbası”	Iskandirova Gulchexra Maxmudovna O'zbekiston Davlat Xoreografiya Akademiyasi "San'at Nazariyasi Va Tarixi" Kafedrasi O'qituvchisi

24 October 2025 Online 14:00-15:00	
Chairperson: Mehmet Ertaş	
Link: INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM - 2 Toplantıya Katıl Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_ZTI3MDlhNzgtMzZjYS00MjZiLWFfOGUtM2ZkNWMyNDU1ZmQz%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%224b55b462-e98f-4bba-a0b1-9d792ff93016%22%2c%22Oid%22%3a%22127e7990-980d-440d-811c-cf753c848aa4%22%7d	
Türk Dünyasının Obyektiv Resurs Potensialı Xarici Ticarətin Determinantlaşma Amili Kimi	Yadulla Mehriban Yadulla Qızı, İqtisad Elmləri Namizədi, Bakı Dövlət Universiteti
Halıma Hudaiberdıyeva'nın Eserlerinde Kendine Has Sanatsal Ve Poetik Orijinallik	Tajibayeva Latofat, Karakalpak Devlet Üniversitesi
Azərbaycan'ın Kültür Beşiyi: Türk Ve İslam Dünyası Başkenti Şuşa Şehri'nin Turizm Potansiyeli	Alı Nadirov, Cafer Topaloglu Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Kültür Turizmi Yol Haritası ve Kültür Yolu Festivali: Denizli	Nazlı Nur Şurğun, Serkan Bertan, Pamukkale Üniversitesi
Geçmişin İzinde, Geleceğe Bakış: Tarih Bilinci Ve Tarihsel Perspektifin Birey ve Toplum Üzerindeki Etkisi	Burcu Karakuş, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Türkiye'de Gece Müzeciliği Uygulamaları: Sosyal Medya Paylaşımlarına Dayalı Bir Analiz	Mehmet Ertaş, Burçin Kırlar-Can, Hande Mutlu-Öztürk, Pamukkale Üniversitesi

24 October 2025 Online 15:00-16:00	
Chairperson: Burcin Kırlar Can	
Link: INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM Toplantıya Katıl Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NTcxMGZjOWItMzgWMS00MmViLTk3MzEtZjdhNjNkYjQwZjYy%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%224b55b462-e98f-4bba-a0b1-9d792ff93016%22%2c%22Oid%22%3a%22127e7990-980d-440d-811c-cf753c848aa4%22%7d	
Somut Olmayan Kültürel Miras Bağlamında Sedef Kakma Sanatı Ve Mardinli Usta Zekeriya Güler	Fırat Allak, Mardin Artuklu Üniversitesi
İslam Fıkıh Kanaklarında Yolculuk ve Türk Kültürüne Yansımaları	Ramazan Korkut, Bingöl Üniversitesi
Rehber Anlatılarında Rize Taş Kemer Köprüleri	Elif Acuner, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Türk Kültürünün Korunmasında Felsefi Ve Etik Sorumluluk	Tuğşat Güzeloğlu, Bursa Uludağ Üniversitesi
Zile Bağ Kültüründe Yemek Geleneği: Toplumsal Bellekteki Hafıza	Ediz Güripek, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

24 October 2025 Online 16:00-17:00	
Chairperson: Yeliz Demir	
Link: INTERNATIONAL TURKISH WORLD CULTURAL HERITAGE AND TRANSFER SYMPOSIUM - 2 Toplantıya Katıl Microsoft Teams https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_ZTI3MDlhNzgtMzZjYS00MjZiLWFfOGUtM2ZkNWMyNDU1ZmQz%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%224b55b462-e98f-4bba-a0b1-9d792ff93016%22%2c%22Oid%22%3a%22127e7990-980d-440d-811c-cf753c848aa4%22%7d	
Türk Kültürel Mirasına ve Tarihine Varoluşçu Felsefeden Bakmak	Nihat Çam, Milli Eğitim Bakanlığı
Aşçılık Öğrencilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenimi Sürecinde Kültürel Aracılık Roller	Mutlu Doğan, Dilek Ünlü, Gökhan Şallı, Osman Güldemir, Murat Sami Türker, Erhan Yavaşlar, Enes Güleç, Anadolu Üniversitesi
Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Sosyal Medya Araçları Yoluyla Aktarımı: Denizli Örneği	Emre Atik, Pamukkale Üniversitesi
Türk Kahvesi Kültürü ve Turizm Potansiyeli	Yeliz Demir, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Serkan Bertan, Pamukkale Üniversitesi
Yerel Kimliğin Korunmasında Etnografya Müzelerinin Önemi: Van'da Bir Etnografya Müzesinin Gerekliliğine Yönelik Bir İnceleme	Hatice Engin, Pamukkale Üniversitesi

Fostering Intercultural Competence in Turkic and Asian Contexts...: Challenges, Strategies, and Implications

Akmalova Zulfiya Nigmatullayevna

ESL teacher at the University of World Economy and Diplomacy

Abstract

The rapid internationalisation of higher education has reshaped classrooms into culturally diverse spaces, where students bring unique traditions, learning styles, and expectations. While diversity enriches academic and social environments, it also introduces challenges such as differing communication norms, unequal access to resources, and variations in academic integrity standards. Developing intercultural competence has therefore become essential for students, educators, and institutions seeking to foster equity, inclusion, and quality education. This paper explores the significance of intercultural competence in higher education, drawing on global statistics, theoretical frameworks, and practical examples. It examines how differences in cultural background can influence classroom interactions, academic performance, and social integration, while also highlighting strategies to address these challenges. The discussion emphasizes the importance of policy reforms, pedagogical innovation, and institutional support in ensuring that diversity becomes a source of strength rather than division in higher education.

Keywords: Intercultural competence; higher education; diversity; equity; inclusion; internationalisation; global mobility

Integrating Modern Methods As Gamification And Technological Advancements In Efl Classes

Nilufar Khalimova Abdukhafizovna

Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

Abstract.

This article addresses the issue of increasing lesson effectiveness through the integration of modern pedagogical approaches in teaching English as a foreign language - particularly, gamification and information-communication technologies in the educational process. Due to traditional methods' inability to maintain high levels of student attention and motivation, there is a need to implement new methods. The study analyzes the results of observations, experiments, and surveys conducted among students at the "Silk Road" International University of Tourism and Cultural Heritage. Incorporating gamification elements showed an increase in student activity, interest, and participation in lessons. Similarly, effective results were noted through technological tools such as Kahoot!, Quizlet, video lessons, as well as the teacher's simple creativity-based methods (for example, "Shapes," "Numbers," "Find the answers"). Along with the positive aspects of gamification, the article also examines potential negative aspects - the novelty effect, indifference, and decreased efficiency due to improper planning. The concluding remarks offer practical recommendations for appropriately integrating game elements into lessons and selecting methods based on student needs and lesson objectives.

Keywords: Gamification, integration, English language, methods, online platform, creative approach, Kahoot!.

Introduction

Today, learning English is considered an essential requirement in our lives. Therefore, the effective organization of English lessons demands special responsibility from teachers. Students' interest and motivation in the lesson are the most crucial aspects that the teacher should take into account. Time itself demonstrates that traditional methods are insufficient to fully engage students in the lesson. Thus, it is vital to integrate modern teaching methods and technological advancements in education. By incorporating technological developments into the educational process, we can achieve effectiveness. Particularly through the integration of gamification and modern educational technologies, we can reach our intended goals. As it is essential to maintain students' attention and increase motivation, especially in foreign language lessons such as English, it becomes a critical issue for teachers to utilize effective methods. Modern pedagogical research shows that gamification (introducing game design elements into non-game contexts) and technological tools (multimedia, mobile applications, online platforms) help address these challenges by increasing student participation and making learning more engaging and effective. Today, considering that technologies have become an integral part of students' lives, finding ways to use them effectively is a pressing issue. Especially in the higher education system, where students are fully connected to technologies, it is crucial to transform this technology from a potentially distracting tool into a stimulating resource that encourages participation in the lesson.

Literature Review

In recent years, many educators and scholars have conducted research to explore the effectiveness and positive changes in the classroom and motivate students through technological tools and new methods such as gamification. For example, as Begmatov (2024) noted, in a study conducted to determine the effectiveness of introducing game elements into higher education, the groups were divided into two. Through the integration of game elements in the experimental group, students' motivation to learn the language increased. Additionally,

students who did not feel comfortable working in a team improved their teamwork skills through this method. Abdusalomova, F., & Artikova, M. (2023) reported that 60 primary school students used the gamification method to improve reading effectiveness on the Read Along platform. This emphasizes that the use of gamification and information technologies yields effective results not only in higher education or secondary specialized education but also in primary education.

In many cases, gamification and technology are interconnected. For example, platforms such as Kahoot!, Quizlet, Wordwall, and Bamboozle may present challenges due to their online nature. As Jumaniyozova and Murodova (2024) point out, in some instances, the teacher's lack of technological knowledge limits the application of these methods. In other cases, limited internet access and resources in the regions can create obstacles to implementing these methods. (Mamadaliyeva, 2024). In such situations, offline methods that stem from the teacher's creative thinking can be proposed. Generally speaking, students' attitudes towards digital games include increased competition, enthusiasm, and interest in the lesson generated by these games. (Amalia et al., 2023)

Methods

This article employed an analytical-descriptive approach. Additionally, the effectiveness of gamification techniques used in "Academic Research and Writing" classes at the "Silk Road" International University of Tourism and Cultural Heritage was studied. Observations revealed that topics reinforced through games were better retained in students' memory. The idea of integrating these methods into lessons was implemented based on the results of a survey conducted among students. When asked "Do you use Artificial Intelligence in preparing for classes?," 72 students answered "YES," while 9 students answered "NO." The high number of students in the groups who could comfortably apply these technologies raised hopes that using the gamification method with technological knowledge in class would be effective. During the lessons, not only methods requiring technology but also activities conducted using the "Numbers" and "Shapes" methods without technological tools yielded effective results. Such methods serve as a foundation for maintaining students' focus on the lecture and enhancing information retention. Analysis of various other literature sources and experiments also indicated high effectiveness in the experimental groups.

Results

The results demonstrated that lessons incorporating gamification were effective. Even students who were typically inactive in class showed increased interest. For example, activities conducted through the Kahoot! platform proved that phones could be used during lessons for relevant purposes rather than distractions. Additionally, online tests and video tests from en.islcollective.com were effective in capturing attention and helping students focus on the lecture. Gamified tasks were observed to foster cooperation, communication, quick thinking, and social skills among students during the lesson. Notably, students actively engaged in the lesson through questions, transitioning from passive listeners to active participants. Analysis of other studies and articles (Begmatov, 2024; Abdusalomova & Artikova, 2023; Amalia et al., 2023; Carlos et al., 2022) also supports the general conclusions that game elements enhance learning effectiveness, increase student participation, and boost interest in classes. Not only online or technology-based methods but also methods relying on the teacher's creative thinking yielded positive results. Here is a description of the methods that produced positive outcomes:

1. "Shapes". Students are given pre-prepared cards of various shapes, such as circles, triangles, squares, and stars. However, the reason for this distribution is not disclosed beforehand. During the lecture, a pause is made, and students holding circular shapes are asked to stand up and explain what they understood up to the point where the teacher stopped. The next 3-4 students also briefly share their understanding. In subsequent rounds, those holding squares

and stars also take turns answering. Other students, observing those who stood up first and realizing they might be next, focus their full attention on the lesson.

2. "Numbers". Before starting the lecture, students are asked to choose a number. If there are many students, smaller numbers can be selected. After the lecture ends, or occasionally during pauses, students are asked questions based on the number they chose. When questions are posed not only by the teacher but also by the students, other students participate actively, and both the questions they ask and the answers they receive are better retained in their memory.

3. "Find the answers." Question cards are prepared on the topic. Answers are also written on separate cards. Questions and answers are distributed to students. Some students receive question cards, while others receive answer cards. After distributing the cards, students are asked to stand up and find the answers to their questions, while those with answer cards are asked to find the corresponding questions. After completing the task, the correctness of the question-answer pairs is checked. Through this exercise, students are encouraged to move from a boring lecture situation to active participation and walk around the auditorium.

Through such simple gamification methods, students feel more at ease in class, resulting in reduced exam stress during the lesson, and they don't even realize how the topic is being reinforced.

However, it should be noted that most current research provides limited information about which game designs or elements are most effective for students (Mohammed et al., 2024). Nevertheless, gamification can also have numerous negative effects on learners. Toda et al. (2018) identified the negative impact of gamification in education in four general areas: indifference, decreased effectiveness, development of undesirable behaviors, and diminishing impact (novelty effect) (cited in Mohammed et al., 2024). Firstly, indifference is observed when the positive or negative impact of gamification on learners is not perceived. Secondly, decreased effectiveness occurs when gamification creates situations that interfere with or complicate the learning process for students. Thirdly, unintended effects arise when gamification has an unexpected (positive or negative) impact on the educational environment due to improper planning or lack of planning. Fourthly, diminishing impact (novelty effect) is associated with a gradual decrease in motivation and interest due to the applied gamification. For example, students may initially begin activities with high motivation due to the novelty of gamification, but over time this motivation fades (Mohammed et al., 2024). Fourthly, the weakening of influence (innovation effect) is associated with a gradual decrease in motivation and interest due to the applied gameplay. For example, students can initially start activities with high motivation due to the novelty of gameplay, but over time this motivation fades.

The negative impact of gamification can arise due to the lack of foundations for its planning and implementation, as well as the absence of educational theories that enhance the fundamentals of gamification, such as motivational design theories that can increase student participation and motivation. Furthermore, in the gamification method, the points and badges assigned to students can be viewed merely as external incentives for completing tasks. (Attali & Arieli-Attali, 2014)

Conclusion

As learning English as a foreign language is important, conducting effective lessons is crucial for achieving results. Integrating new methods and technologically innovative tools in lessons is considered important for attracting students' attention. Numerous studies have also determined the effectiveness of the gamification method. Along with the positive aspects of each method, one cannot ignore its negative sides. It is necessary to emphasize that a method that initially provided strong motivation may, over time, not only fail to strengthen motivation but also reduce interest in the lesson. This is especially true when the "novelty effect" wears off. In some cases, due to teachers' lack of methodological knowledge and pedagogical skills, the effectiveness of gamification may not yield the desired results. Taking into account all

achievements and shortcomings, the following recommendations should be given:

When integrating gamification into the educational process, it is necessary to deeply analyze the needs of students. Game elements should serve only to achieve the intended goal of the lesson.

Gamification should not occupy most of the lesson. The lesson must be based on a clear plan. Once the time allocation for all parts of the lesson is properly planned, a shorter time can be allocated for gamification. If game time is not planned in advance, there may not be enough time for the main part and content of the lesson.

It should not be used as the main assessment task. If the game method is implemented through technology, badges and labels are awarded. These can only be used for extra points. The main points must be allocated through the assessment grid.

Each chosen method must ensure its relevance to the lesson. Simply allowing games to be played is a waste of time. Every teacher wishing to apply the gamification method is required to clearly plan for time efficiency. Applying it daily during lessons increases the likelihood that students will not take the lesson seriously. Therefore, moderation is the most important issue for each method.

Thus, since the effectiveness of each lesson largely depends on the teacher, teachers must have sufficient knowledge and skills.

The Role of English And Uzbek Literature in Children's Emotional Development

Farrukh Sattarov

International School of Finance and Technology Samarkand

Abstract

Children's literature across cultures serves not only as a form of entertainment but also as a formative tool that shapes personality, values, and emotional intelligence. English and Uzbek traditions, while distinct in their historical evolution, reveal striking similarities in their role in cultivating empathy, imagination, resilience, and moral sensibility among young readers. This article examines the role of children's literature in emotional development by comparing English and Uzbek literary traditions through historical, cultural, and pedagogical perspectives. Drawing upon the works of Charles Dickens, C. S. Lewis, Khudoyberdi Tukhtaboyev, M. Ibrohimova, and classical Uzbek didactic texts, this study highlights the ways in which narratives nurture empathy, encourage self-reflection, and provide frameworks for moral reasoning in children and adolescents.

Keywords: children's literature, emotional development, English literature, Uzbek literature, empathy formation, moral education, emotional intelligence, comparative analysis, epiphanic moments, cultural values

The Intertextual Labyrinth: The Cultural Heritage of The Turkic World in Dan Brown's Conspiracy Thriller Inferno

Khamrakulov Timur

Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

Abstract

This article examines Dan Brown's novel *Inferno* (2013) as a significant populist mediator of cultural heritage. Employing the theoretical lenses of intertextuality, spatial theory, and genre studies, it analyzes how a narrative centered on Dante Alighieri's *Divine Comedy* integrates the historical and cultural legacy of the Turkic world, specifically the Ottoman Empire, into its core plot. The city of Istanbul is conceptualized as a palimpsestic and liminal cultural space essential to the novel's conspiracy framework. The paper argues that such works of mass literature, despite their fictional nature, act as powerful catalysts for cultural tourism and public engagement with heritage, directly relevant to interdisciplinary discussions on cultural transmission within Turkic studies.

Keywords: Dan Brown, *Inferno*, cultural heritage, Turkic world, Ottoman Empire, Istanbul, intertextuality, cultural space, conspiracy thriller, cultural tourism.

The History of International Trade In Spices And Condiments In Central Asia (XVI – XIX Centuries)

Karimova Nargiza Ikramovna
Jizzakh State Pedagogical University

Abstract

The article focuses on the trade of spices and condiments in Central Asia during the 16th to 19th centuries, which played a crucial role in the economic, diplomatic, and cultural life of the region. Situated at the crossroads of the Silk Road, Central Asia served as an important transit hub for goods such as saffron, black pepper, cloves, cinnamon, and nutmeg, which originated from India, Persia, and Southeast Asia. The article analyzes the main trade routes, the infrastructure of caravan trade, the sociocultural and diplomatic significance of spices and condiments, and their impact on the economies of the Bukhara, Khiva, and Kokand Khanates. The article focuses on the transformation of trade routes in the 18th and 19th centuries, highlighting the role of spices and herbs as symbols of wealth and cultural exchange, as well as their significance in shaping the historical landscape of Central Asia as a crossroads of civilizations.

Keywords: Central Asia; international trade; spices and aromatics; Silk Road; Bukhara, Khiva, and Kokand Khanates; diplomacy.

**Names of Places and Water Related to the Great Silk Road in the trilogy
«Nomads» by I.Yesenberlin**

Aizhan Kartayeva
S. Amanzholov University of Kazakhstan

Abstract

The article examines the use of toponyms along the Great Silk Road, found in the trilogy "Nomads" by Ilyas Esenberlin. The significance of the Great Silk Road in human civilization and history, as well as its function in trade culture is discussed. The main attention is paid to the analysis of the trilogy "Nomads" by I. Esenberlin, an outstanding writer who described in detail the historical genealogy of the Kazakh people. The place of the trilogy in Kazakh prose, the driving theme, idea, plot, system of images are discussed. It is confirmed that this work is a historical encyclopedia that recreates the five-hundred-year history of the Kazakh people and depicts famous figures in our history. There are toponyms associated with the Great Silk Road in the trilogy "Nomads", the historical artistry of the writer stands out in the use of toponyms in the work. It has been determined that there are many names of places that give information about the history of the country and the region in the trilogy «Nomads», and it is proved that they play an important role in the work. It is determined that the names of places and waters along the Great Silk Road are used in the works to depict natural scenes, the history of the country, the characters of the characters, and the artistic skill of the writer is analyzed. The paper shows that rivers, lakes, mountains have been called historical names since ancient times. It is concluded that the names of places along the Silk Road are reflected in the trilogy «Nomads» and skillfully depicted with historical truth from an artistic point of view.

Key Words: trilogy, the Great Silk Road, toponyms, historical novel.

The Ideological Meaning And Overcoming Fear in Tyuncer Dyundaroglu's Work “The Avalanche

Turdieva Nargiza Mardonovna

Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

Abstract

This paper explores how literature functioned as a bridge between the diverse civilizations along the Silk Road. More than just a trade route, the Silk Road was a dynamic cultural corridor where stories, poems, philosophies, and written traditions flowed freely among the peoples of Asia, the Middle East, and Europe. Through literary exchange, communities built understanding, shared worldviews, and preserved cultural identities. The article highlights specific literary forms and their contributions to fostering intercultural connections that have had a lasting historical impact.

Keywords: Silk Road, intercultural communication, literature, cultural identity, narrative exchange

The Role of Literature In Intercultural Relations Between The Peoples Of The Silk Road

Turakulova Hilola Sayfiddinovna

Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

Abstract

This paper explores how literature functioned as a bridge between the diverse civilizations along the Silk Road. More than just a trade route, the Silk Road was a dynamic cultural corridor where stories, poems, philosophies, and written traditions flowed freely among the peoples of Asia, the Middle East, and Europe. Through literary exchange, communities built understanding, shared worldviews, and preserved cultural identities. The article highlights specific literary forms and their contributions to fostering intercultural connections that have had a lasting historical impact.

Keywords: Silk Road, intercultural communication, literature, cultural identity, narrative exchange

A Comparative Study of Turkic Literature And Edgar Allan Poe's Stylistics

Takhmina Akramova

Silk Road International University of Tourism and Cultural Heritage, Uzbekistan, Samarkand

Annotation

This article presents a comparative exploration of literary translation techniques used in the Turkic world and in the rendering of Edgar Allan Poe's complex, stylistic texts into Turkic languages. Through the lens of translation studies, cultural preservation, and stylistic analysis, the study investigates how meaning, emotion, and aesthetics are carried across linguistic and cultural boundaries. Particular attention is given to Poe's use of neologisms, gothic imagery, rhetorical patterns, and psychological depth—and how these are preserved or transformed in Turkish and other Turkic-language translations.

The paper also explores the reverse scenario: how classical and modern Turkic literary works are translated within the Turkic linguistic sphere, especially from historical or poetic texts into contemporary language forms. Through comparative analysis, it identifies common challenges such as untranslatability, script reform, audience adaptation, and the preservation of meter and rhyme.

Ultimately, the article argues that translation is not only linguistic work but cultural negotiation—balancing fidelity with readability and heritage with modernity. Recommendations are provided for translators, educators, and institutions to enhance translation's role in cultural heritage preservation. This study contributes to both comparative literature and translation studies by framing literary translation as a tool for cultural dialogue between the East and West.

Key words: Literary translation, Turkic literature, Edgar Allan Poe, stylistics, neologisms, gothic imagery, rhetorical patterns, psychological depth, cultural preservation, script reform, audience adaptation, meter and rhyme, comparative analysis, translation strategies, cultural dialogue.

Contemporary Approaches to Teaching Chinese and the Role of Artificial Intelligence

Nabiev Obidjon Abdullo Ugli

"Silk Road" International University of Tourism and Cultural Heritage

Abstract.

The article analyzes modern methods used in teaching Chinese and the role of artificial intelligence in foreign language instruction. It highlights the importance of approaches such as communicative teaching, the use of multimedia tools, the “flipped classroom,” CLIL, and gamification in developing learners’ language competence. In addition, cultural competence, a linguodidactic approach, and the integration of innovative educational technologies in learning Chinese are discussed. In recent years, the development of artificial intelligence has made these pedagogical approaches more effective and impactful, offering one of the greatest opportunities for AI in education. Currently, virtual tutors and chat bots—such as ChatGPT and Duolingo—are widely used in foreign language teaching, providing learners with the opportunity to develop communicative skills in a digital environment through realistic language interactions.

Keywords: Chinese language, communicative approach, multimedia technologies, CLIL, flipped classroom, gamification, cultural competence, artificial intelligence, ChatGPT, Duolingo

Çince Öğretiminde Modern Yöntemler Ve Yapay Zekanın Rolü

Nabiev Obidjon Abdullo oğlu

"İpek Yolu" Uluslararası Turizm ve Kültürel Miras Üniversitesi

Özet.

Makalede Çince öğretiminde kullanılan modern yöntemler ve yabancı dil öğretiminde yapay zekânın rolü incelenmektedir. İletişimsel yaklaşım, multimedya araçlarının kullanımı, “ters yüz sınıf” (flipped classroom), CLIL ve oyunlaştırma gibi yöntemlerin öğrencilerin dil yeterliliklerini geliştirmedeki önemi vurgulanmaktadır. Ayrıca, Çince öğreniminde kültürel yeterlilik, dil-didaktik yaklaşım ve yenilikçi eğitim teknolojilerinin entegrasyonu tartışılmaktadır. Son yıllarda yapay zekânın gelişimi bu pedagojik yaklaşımları daha etkili ve verimli hale getirmiş, eğitim alanında yapay zekâ için en büyük fırsatlardan birini sunmuştur. Günümüzde sanal öğretmenler ve sohbet botları — ChatGPT ve Duolingo gibi — yabancı dil öğretiminde yaygın olarak kullanılmakta olup, öğrencilere dijital ortamda gerçekçi dil etkileşimleri aracılığıyla iletişimsel becerilerini geliştirme imkânı vermektedir.

Anahtar kelimeler: Çince, iletişimsel yaklaşım, multimedya teknolojileri, CLIL, ters yüz sınıf, oyunlaştırma, kültürel yeterlilik, yapay zekâ, ChatGPT, Duolingo

Odorization in The Works of Elchin Safarli

Marupova Dilfuza Davronovna

SILK ROAD International University of Tourism and Cultural Heritage, Samarkand

Abstract

This article explores the features of odorization in the short stories of contemporary Azerbaijani writer Elchin Safarli. The analysis reveals that the use of odorisms and olfactory elements in his prose goes beyond mere atmospheric enhancement and functions as a key artistic device. Scents act as a powerful non-verbal language, enabling the author to convey deep emotional states, reveal characters' personalities and relationships, and establish a sensual connection between the reader and the fictional world.

The presence of specific aromas—such as sea salt, freshly baked bread, and Eastern spices—renders the narrative more tangible and realistic. These scents carry associative and mnemonic functions, evoking personal memories in the reader and shaping emotionally rich imagery. Thus, in Safarli's works, odorization is not just a background detail but a full-fledged component that amplifies the aesthetic impact of the text and deepens its semantic content.

Keywords: odorization, olfactory elements, odorisms, poetics of smell, contemporary

International Symposium on Cultural Heritage and Transmission in the Turkic World

O‘zbekboyeva Umida Allayar qizi

Silk Road” international University of Tourism and Cultural Heritage

Abstract

Cultural heritage of the Turkic world has had a major impact on the progress of human civilization. This heritage includes ancient texts, buildings, oral stories, traditions, religious beliefs, national crafts, and artistic expressions. The thorough study, careful protection, and proper sharing of this heritage in today's world are very important for both the Turkic peoples and the advancement of global civilization. In the current age of globalization, protecting cultural heritage, sharing it through new methods, using digital technology, and promoting it internationally through scientific collaboration have become more critical than ever. The shared origins, language, and spiritual identity of the Turkic peoples help build stronger connections among them. From this viewpoint, promoting Turkic cultural heritage globally, carrying out detailed research across different fields, and creating effective ways to preserve it are very relevant.

This research explores the current status of Turkic heritage and identifies key areas for its study and sharing. It specifically looks at topics such as translating and explaining old manuscripts for broader audiences, keeping oral traditions safe in digital formats, and spreading national arts and customs through modern cultural industries. It also highlights the importance of the education system, international academic exchanges, and cross-cultural communication in passing on this heritage to future generations.

Key words: Turkic world, transmission, globalization, digitization, scientific cooperation.

Qoraqalpoq Folklorida Milliy An'analar Va Ma'naviy Qadriyatlarning Ifodalanishi

Aysholpan Orazimbetova

Özbekistan Respublikasi Ilmler Akademiyasi

Qoraqalpoq xalqi yuz yillar davomida boy tarixiy meros, madaniyat va an'analar ega bo'lgan xalq hisoblanadi. Ularning og'zaki ijodi, folklori — xalqning milliy ongi, dunyoqarashi va ma'naviy qadriyatlarini o'z ichiga olgan muhim manbadir. Shu nuqtai nazardan Qoraqalpoq folklorida milliy va ma'naviy qadriyatlarning ifodalanishi mazkur maqolaning asosiy tadqiqot ob'ekti bo'ladi.

Qoraqalpoq folklori ko'p qirrali va janr jihatidan boy bo'lib, eposlar, afsona va rivoyatlar, maqol-matallar, masallar, xalq qo'shiqlari kabi turlarga bo'linadi. Bu folklor namunalari xalqning tarixiy xotirasi, turmush tarzi va e'tiqodini saqlab qolishda muhim o'rin tutadi.

Folklorida milliy qadriyatlar, avvalo, urf-odatlar, an'analar, milliy kiyimlar, mehmondo'stlik, oilaviy munosabatlar va milliy bayramlar orqali namoyon bo'ladi. Masalan, Qoraqalpoq epik dostonlarida yoshlarni vatanparvarlik, ota-onani hurmat qilish, kattaga itoat kabi qadriyatlarga o'rgatuvchi g'oyalar aks etgan.

Qoraqalpoq xalq og'zaki ijodida ruhiy tarbiyaga oid ko'plab g'oyalar, insonparvarlik, saxiylik, sabr-toqat, adolat va ezgulik kabi ma'naviy tushunchalar markaziy o'rinni egallaydi. Bunday elementlar xalq donoligi, hayotiy tajribasi asosida shakllangan. Asosan, asarlarda ezgulik bilan yomonlik o'rtasidagi kurash orqali ma'naviy tarbiya yo'naltiriladi. Masalan, maqolamizda qoraqalpoq xalq jirovi Qurbanbay Tajibaev repertuarida mujassam bo'lgan «Qirq qiz», «Alpomish», «Salimjan», «Er Qosay» kabi dostonlardan foydalanildi.

Qoraqalpoq folklori xalqning madaniy merosi sifatida nafaqat tarixiy voqealarni, balki milliy va ma'naviy qadriyatlarni saqlash va avlodlarga etkazishda muhim ahamiyatga ega. Unda xalqning ma'naviy yuzi, qadriyatlarga bo'lgan munosabati va hayotga qarashi ifoda etilgan. Bunday folklor asarlarini o'rganish va ularni keng ommaga targ'ib etish orqali milliy ong va ma'naviyatni yuksaltirish mumkin.

Kalit so'zlar: Folklor, qoraqalpoq folklori, madaniy meros, ma'naviy meros, jirov, doston.

Millatlararo Adabiy Aloqlarda Baduy Asarlarning Ahamiyati

Otayarova Umida Bolibek Qizi

Turizm Va Madaniy Meros Xalqaro Universiteti Turizm Menejmenti Fakulteti

Abstract

In interethnic literary relations, literary works occupy an unparalleled position and serve as an essential means of enriching the lifestyle, social life, spiritual values, culture, and aesthetic taste of peoples. Literary works not only reflect the inner spiritual world and emotional experiences of a nation but also exert a direct influence on the creativity of other nations, enriching their cultural perspectives, aesthetic sense, and creative experience. In this context, a particular genre, form, or artistic style that emerges in the literature of one nation acquires distinct characteristics in the literature of another nation, adapting to the national specificity, customs, aesthetic taste, and cultural values of the other nation. Consequently, literary works play a crucial role in strengthening interethnic relations, unifying the creative experience of different nations, and mutually enriching them. For instance, the tradition of “Khamsa” initially emerged in Persian literature, and its structural, ideological, and artistic features were reflected in the literatures of other regions of the East. Thanks to the talent of Alisher Navoi, the “Khamsa” tradition entered Turkic literature and became a worthy response to the Persian Khamsas. In Navoi’s works, each poem of the “Khamsa” is independent both ideologically and artistically, demonstrating that it is possible to create profound, meaningful, and artistically mature works in the Turkic language. This article provides a detailed analysis of literary traditions, inter-genre influences, artistic mastery of authors, and the formation of literary heritage through international cultural exchanges, taking the later poems of the “Khamsa,” particularly the Iskandarnama, as examples. Thus, the article thoroughly examines the role of interethnic literary relations and literary works in promoting cultural integration, aesthetic worldview, and spiritual values of peoples.

Keywords: literature, traditionalism, Khamsa studies, Alexander, justice, nationality

**Көшпелі Әлемнің Символикасы: Қазақ Әдебиетінің Мәдени Архетиптеріне
Психоаналитикалық Талдау (XIX–XX Ғасыр Әдебиеті Бойынша)**

Tanat Nurgaziyev

Abay Kazak Millî Pedagoji Üniversitesi

Қазақстанның мәдени мұрасын қазіргі гуманитарлық ғылымдар тұрғысынан кешенді түсіну қажеттілігі негізді үдеріс. Психоанализ әдіс ретінде әдебиеттануда жаңа мүмкіндіктер ашады, ол көркем мәтіннің символикасын, ұлттық сананың жасырын қабаттарын ашуға мүмкіндік береді. Көшпелі әлемнің негізгі символдарын психоаналитикалық тәсілді қолдана отырып анықтау және түсіндіру маңызды. Бұл ретте көшпелі өркениеттің негізгі символдарын (дала, ат, киіз үй, от) анықтау; Юнгтің ұжымдық бейсаналық концепциясы тұрғысынан олардың архетиптік негізін қарастыру; қазақ жазушылары мен ақындарының шығармашылығындағы символдарды талдау; әлеуметтік өзгерістердің (ұжымдастыру, урбанизация, дәстүрлі өмір салтының жоғалуы) әсерінен символиканың трансформациясын анықтау; образдардың мәдени жады мен ұлттық бірегейлікті қалыптастырудағы маңызын зерделеу қажеттілігі туындайды.

Когнитивтік Лингвистика Және Түркі Әлемінің Мәдени Бірегейлігі

Meruyert Imankulova
Abai University

Кіріспе

Түркі халықтары – мыңдаған жылдар бойы ортақ рухани-мәдени құндылықтарды сақтап келе жатқан этникалық қауымдастықтар жүйесі. Тіл – сол құндылықтарды жеткізуші басты құрал, ұлттың ойлау жүйесі мен дүниетанымын бейнелейтін рухани код. Когнитивтік лингвистика ұғымы түркі халықтарының ортақ дүниетанымдық негізін, рухани сабақтастығын анықтауда маңызды категория болып табылады. Қазақ халқының мақал-мәтелдері, шешендік сөздері, фольклоры мен жазба әдебиеті, сондай-ақ түркі халықтарының мәдени-тілдік мұрасы – ортақ танымдық әлемнің айнасы.

Зерттеу мақсаты – қазақ және түркі халықтарының тілдік бірліктерінде сақталған дүниетанымдық концептілерді қарастыру арқылы олардың ортақ рухани арнасын айқындау.

Қазақ халқы ежелгі заманнан өмір сүріп келе жатқан түркі тайпалары негізінде қалыптасқан сан мыңдаған ғасырлар бойы асыл сөз маржаны арқылы өзіне тән бай рухани мұра қалдырды. Қазақ тарихында өмір сүрген акындар мен жыраулар, саясаткерлер мен батырлар, хандар мен қолбасшылар, айтыскерлер мен шешендер, билер мен серілер – бәрі де өздері өмір сүрген заманның объективті құбылыстарын тілге тиек етіп, әртүрлі деңгейде, бірақ жалпы алғанда даму тенденциясы шеңберінде қазақ халқының қоғамдық-саяси, мәдени, философиялық ойлау жүйесінің құрылымын қалыптастырды. Осыған сәйкес, қазақ халқы мәдениетінің, өмір сүру салтының, рухани байлығының және дүниетанымының түп тамыры тереңнен тартатындығын көреміз. Оған қазақтың мақал-мәтелдеріндегі, тұрақты сөз тіркестеріндегі, кісі есімдеріндегі, зат атауларындағы т.б. сөз маржандарындағы таным мәселесі дәлел.

Таным – бұл адамның болмысты бейнелеу әрекетінің ерекше түрі. Адам айналадағы білімді санасына таным әрекеттері арқылы қабылдап, ұғып, еске сақтап, таниды. Адамның нақты мақсатына бағытталған және шығармашылық іс-әрекетке негізделген таным нәтижесінде сыртқы әлемнің идеалды образдары қалыптасып, олар туралы білім пайда болады. Халық танымы оның дүниеге деген көзқарасын айшықтайды.

Дүниетаным — бұл ақиқатты дүниеге және ондағы адамның алар орнына, оны қоршаған болмысына және өз-өзіне қатынасына деген көзқарастар жүйесі, сонымен қатар, адамдардың осы көзқарастар арқылы қалыптасқан негізгі өмірлік ұстанымдары, наным-сенімдері, мақсат-мұраттары, таным мен қызмет ұстанымдары, құндылық бағыттары. Дүниетаным қоғамдық және жеке адам санасының ұйтқысы болып табылады. Дүниетанымды қалыптастыру — тек жеке тұлғаның ғана емес, сонымен қатар белгілі бір әлеуметтік топтың, қоғамдық таптың жетілуінің елеулі көрсеткіші. Дүниетаным үнемі дамып, өрбіп адамның тұрмыс-тіршілігінен, әдет-ғұрыпынан, салт-дәстүрінен, наным-сенімінен көрініс тауып отырады.

Халықтың танымы тіл арқылы тек ұлттық ерекшелігінен ғана емес, сонымен қатар сол тілді қолданушы халықтың тұрмыс-тіршілігінен, мәдениетінен, мінез-құлқынан да хабар береді. Мысалы, қазақ тіліндегі «Мал – жанымның садағасы, жан – арымның садағасы», «Қойшы көп болса, қой арам өлер» мақалдары мен «Ат аунаған жерде түк қалады», «Ақсақ қой түстен кейін маңырайды» мәтелдері қазақ халқының көшпелі, мал шаруашылығымен айналысатындығын, төрт түліктің мінезі мен болмысын саралай білетінін көрсетеді. Бұл тұтас бір ұлттың дүниетанымы мен тұрмыс-тіршілігі жайлы хабар береді.

Дүниені, ғаламды тану, әлемнің тілдік бейнесі қазақ ойшылдарының, ақын-жырауларының туындыларында, зерттеу еңбектерінде де кеңінен көрініс тапқан.

Ш. Уәлиханов зерттеу қолжазбаларында қазақ халқының танымдық ерекшеліктерін сөз өнерімен байланыстырады. Зерттеуші сөз өнеріне аса мән беріп, көшпелі халықтардың өлең-жырға жүйрік келетінін, олардың аяқ астынан суырып салып айту қабілетінің күшті дамығанын ескеруді басты мәселе деп қарайды. Ертеде қазақтың сөз өнері ауызша өрбігеніне қарамастан, қазақ тіліндегі ұлттық құндылықтардың сақталып, бүгінгі күнге жетуін, таратылуын Ш. Уәлиханов: «Әрбір халықтың әдеби мұраларын зерттеудің этнография үшін керектігін ғалымдар әлдеқашан ескерткен. Өйткені, халықтың тұрмысы, оның қылығы, оның дүниетануы мұнда анығырақ сипатталған. Өздерінің мәдениет мұраларын ерекше сүю, ертегі жыр байлығын мақтаныш ету, әсіресе Орта Азиядағы көшпелі елдердің айрықша қасиеті. Олардың ауыз жырларын, қария сөздерін, әрбір тайпаның басынан кешіреген тарихы, соларды еске түсіру деуге болады. Сондай аңыз әңгімелерді сәуегейдің сөзіндей есте сақтап, оны бірден-бірге жеткізіп отырушылар – әрбір ру ішіндегі қариялар. Олар оны заң жосығы ретінде, белгілі ақын-жыраулар тобының ұрпақтан-ұрпаққа жеткізіп отырған ұзақ дастан түрінде сақтап келген. Бүгінде қолданбайтын жырда кездесетін көне сөздер олардың тым ерте дәуірде шыққанын көрсетеді» (Уәлиханов, 1961:417-418) -деп түсіндіре келе, сан мыңдаған ғасырлар бойы тіл арқылы «халықтың тұрмысы, оның қылығы, дүниетануы» және тарихы тілдік бірліктер арқылы берілетіндігін көрсетеді. Тіл халықтың дүниетанымындағы ақпаратты таным арқылы сақтап, ұрпақтан ұрпаққа жеткізгендігін айтады.

Абайдың көзқарасы бойынша, табиғат біздің санамыздан тыс және бізге тәуелсіз өмір сүреді. Адам баласы «көзімен көріп, құлақпен естіп, қолмен ұстап, тілмен татып, мұрнымен иіскеп тыстағы дүниеден хабар алады» (Құнанбайұлы, 1995:140), -дейді Абай. «Жетінші қара сөзінде» Абай: «адам баласы анадан туғанда екі түрлі мінезбен туады. Бірі – ішсем, жесем, ұйықтасам деп туады. Бұлар – тәннің құмарлығы. Екіншісі – білсем екен деу- жан құмарлығы» (Құнанбайұлы, 1995:140), - деп, түйіндей келе, «адам бойына жан құмарлығы арқылы жиналатын нәрсенің аты – ақыл, ғылым... ол таланттылық пен ерінбей еңбек еткен адамның қолына түседі» (Құнанбайұлы, 1995:140), - деген қорытынды жасайды. Қазақ дүниетанымында өшпес із қалдырған дана Абайдың «Қара сөздері» астарына мән берсек, адамның интеллектуалдық сипатына жалпы адамзаттық тұрғыдан қарай келіп, соның астарында қазақы таным негізінде талдау жасаған. Ол адамның ақылдылығын анықтау турасында: «Ақылды кісі мен ақылсыз кісінің, менің білуімше, бір белгілі парқын көрдім... есті адам орынды іске қызығып, құмарланып, іздейді екен-дағы, күнінде айтса, құлақ, ойласа, көңіл сүйсінгендей болады екен», (Құнанбайұлы, 1995:140) – деген ой айтады. Абай осы өзінің ой өрнегі арқылы ұлт танымының ізгі қасиеттері деп адамның бойындағы қайырымдылық, махаббат және әділдікті таниды.

Қазақ тіл білімінде тілтаным теориясына қатысты мәселелер ХХІ ғасырда ғылым деңгейінде зерттелді дегенмен, алғашқы тіл мен таным сабақтастығындағы ой-пікірлердің бастауы ХХ ғасырдың І жартысынан бастап ғылыми зерттеулерде қарастырылды. Тіл мен таным сабақтастығының жалпы теориялық негізі қазақ тіл білімінің негізін салушы ғалымдарымыз А. Байтұрсынұлы, Қ. Жұбанов, С. Аманжолов еңбектерінде тілдің танымдық қасиеті жайлы пікірлері мен тұжырымдары негізінде көрсетілген. Тіл болмысының адам баласы үшін тек қарым-қатынас құралы ғана еместігін ғалымдар бірден аңғарып, тілдің адам санасынан, тұрмыс-тіршілігінен, ұлттық ерекшелігінен, қайталанбас болмыс қасиетінен көрініс беретіндігін өздерінің түйінді пікірлері мен көзқарастары арқылы жеткізген.

**Mustamlaka Turkistonda Siyosiy
Jarayonlar Tarixshunosligi (O'zbek, Rus, Turk Va Tojik Tillaridagi
Tadqiqotlar Misolida)**

Rahimdjanova Nigora

Fanlar akademiyasi Tarix institute katta ilmiy xodimi

Annotatsiya

Maqolada Turkistondagi siyosiy jarayonlarga oid sovet va mustaqillik davrida e'lon qilingan o'zbek, rus, tojik va turk tillaridagi tadqiqotlarning tarixshunoslik tahlili yoritib berilgan. 1980-90 yillardan boshlab to hozirgi kunga qadar o'rganilgan mavzuga doir tadqiqotlar tahlil qilingan. Xususan, siyosiy jarayonlardan Rossiya imperiyasining Turkistonni bosib olish jarayoni, mustamlaka boshqaruv siyosati, milliy ozodlik harakatlari (qo'zg'olonlar) kabi masalalarga oid tadqiqotlarga bag'ishlangan. Birgina Rossiya imperiyasining Turkistondagi mustamlaka boshqaruviga oid tadqiqotlar mazmuniga ko'ra, ma'muriy-hududiy boshqaruv siyosati, harbiy okrug va kuch ishlata tizimlar faoliyati, Duma faoliyati va sud-huquq tizimi (imperiya sudlari va qozilik ishlari)ga bo'lingan. Ularda berilgan fakt, fikr, yondoshuv va qarashlar turli xil bo'lib, siyosiy tuzumlarning ustuvor g'oyalari ta'sirida yozilgan. Rossiya imperiyasining Turkistonni bosib olishini oqlaydigan, hamda bu yerda olib borgan siyosatini Turkiston mahalliy xalqlari foydasidan ko'ra, imperiya manfaatlariga xizmat qiluvchi biryoqlama va unga zid bo'lgan bosqinning salbiy oqibatlari, mustamlaka zulmini haqqoniy ko'rsatib beruvchi tahlillarga boy tadqiqotlarga bo'lish mumkin.

Kalit so'zlar: Turkiston, siyosiy jarayonlar, bosqin, qo'zg'olonlar, mustamlaka, tadqiqotlar, maqolalar.

From The History Of The Activities Of The Civil Registration Authorities (Wcsd) In Uzbekistan (1917-1991)

Xurshida Tillaxodjayeva
Uzbekistan Tashkent State Technical University

Abstract

This article covers the history of the formation and activities of civil registry offices in Uzbekistan from 1917 to the eve of 1991. Despite all the changes taking place in society in our country based on the laws adopted in this field, information is provided on the issue of personnel of representatives of the field and the introduction of many innovations in their activities, and its specific significance.

The difference between the work of civil registry offices in the Soviet years and the work of representatives of the field on the eve of independence is highlighted using comparative analysis.

Keywords: Civil Registry Office, Turkestan, endogamous, exogamous, marriage, family, civil certificates, Soviet, Russian Empire, communism, democratic, gender equality.

Turkiy Sivilizasiya Va Insoniyatning “Hayot Guli”Ni Saqlab Qolish Mas'uliyati

Sakhovat Zakhidova
O‘zbekiston milliy universiteti

Annotasiya

Ushbu tezis turkiy xalqlarning ijtimoy-iqtisodiy, siyosiy va ilmiy-texnikaviy, ma'naviy-ma'rifiy sohalarda o‘zaro birlashish, jipslashishida yagona konsepsiyaga amal qilgan holda qudratli turkiy xalqlar uyushmasi “turkiy olam birligi”ni tashkil qilish, o‘z taqdirini o‘zi belgilashida mamlakat ichki imkoniyatlaridan kelib chiqib, taraqqiyotning to‘g‘ri yo‘liga chiqib olish va insoniyat “hayot guli” saqlab qolish g‘oyasini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: turkiy xalq, konsepsiya, turkiy olam, hayot guli, birlik

Tasavvufiy Zikr Musiqasi: Turk Xalqlari Madaniy Merosida O'Rni Va Ahamiyati

Sardor TOJIBOEV

Madaniyatshunoslik va nomoddiy madaniy meros
ilmiy-tadqiqot instituti katta ilmiy xodimi

Abstract

This article provides an in-depth examination of the role and significance of Sufi dhikr music within the framework of Islamic spiritual heritage. Dhikr ceremonies are presented not only as a form of religious practice but also as a remarkable synthesis of music, poetry, and mystical culture. The study traces the historical roots of dhikr, its foundations in the Qur'an and Hadith, and the distinctive practices developed in major Sufi orders such as the Naqshbandiyya, Yasawiyya, Qadiriyya, and Chishtiyya. The article further analyzes the musical structure of dhikr, including antiphonal chanting, solo and collective performance, as well as its integration with poetic genres such as qasidas, naats, hymns, and supplications. The transformative spiritual impact of dhikr—purification of the heart, attainment of mystical ecstasy, and reinforcement of communal unity—is explored in detail. Moreover, the suppression of dhikr ceremonies under the Soviet regime, their preservation in clandestine forms, and their revival during the years of independence are discussed through historical evidence.

Keywords: zikr, Sufism, music, tariqas, Naqshbandiyya, Islamic culture, spiritual heritage, Sufi rituals, mystical tradition.

Orta Asya Halklarının Tarih ve Kültüründe Büyük İpek Yolu'nun Yeri

Juliboy Eltazarov

Samarkand Devlet Üniversitesi

Özet

Büyük İpek Yolu (BİY), Avrasya kıtasının iki büyük medeniyeti olan Batı ve Doğu medeniyetlerinin tarihinde, ticaret, etnik ve kültürel bağlar aracı olarak önemli bir rol oynamıştır. BİY, Doğu ve Batı medeniyetlerini onlarca yüzyıldır birbirine bağlamıştır. BİY, anakarada bilim, teknoloji, etnik ve bölgeler arası ilişkiler ve kültürel değerlerin değişiminin gelişmesine hizmet etmiştir.

Büyük İpek Yolu, MÖ 3. yüzyılda ortaya çıkmış ve MS 16. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür. Yüzyıllar boyunca, bu 18.000 kilometrelik güzergah boyunca uzanan şehirlerde ve pazarlarda onlarca dil konuşulmuş ve hareketli pazarlarda Doğudan gelen ipek kumaşlar, değerli taşlar ve baharatlar Batılılara; Batıdan gelen metal ürünler, silahlar ve yünlü kumaşlar ise Doğululara satılmıştır. Büyük İpek Yolu üzerinde yaşayan halklar, yeni bilgi, din ve yazılı eserlerin dünyaya yayılmasında, farklı dil ve kültürlerin etkileşiminde ve halklar arasındaki etnik ilişkilerde önemli rol oynamıştır.

Rus İmparatorluğu’nun Türkistan’daki Sosyal Politikasının Ana Hatları

Tolkin Ahmedov

Özbekistan Devlet Dünya Dilleri Üniversitesi

Abstract

This article examines the colonial system established by the Russian Empire in Turkestan since the 1860s, the foundations, essence, main directions, objectives, and consequences of the policies pursued by the imperial government and colonial administration in various areas of social life in the country. The research examines topics such as the establishment of the Russian colonial system in Turkestan, its legal foundations, principles, and objectives, process underway in the country, religious policy, and the impact of the cotton monopoly on social life.

Key words: Colonial administration, temporary arrangement, tolerance, non- intervention, rejection, russification, cotton monopoly, resettlement policy, Russian settlers.

**Bahâeddin Muhammed Sultan Veled’in “Velednâme” Eserinde Sadece İsimleri Anılan
Peygamberler Hakkında Anlatılan Menâkiblerin Tahlili**

Tulkin Sultanov

Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

Abstract

This article explores the references to prophets in Bahā’ al-Dīn Muhammad Sultan Walad’s Walad-nāma, focusing on those mentioned only by name without detailed manāqib (hagiographies). Although brief, these references carry symbolic and mystical significance, reflecting the Sufi worldview of the author. The study also sheds light on Sultan Walad’s life and literary heritage, emphasizing his independent role in Sufi history despite being deeply influenced by his father, Jalāl al-Dīn Rūmī. Sultan Walad established a distinctive intellectual and spiritual school that strongly promoted the idea of human moral and spiritual perfection. Within the Walad-nāma, symbolic narratives and prophetic references serve not only as mystical expressions but also as guidelines for the cultivation of the “Perfect Man” (al-insān al-kāmil). The article further provides a comparative analysis with other Sufi sources, demonstrating that even brief mentions of prophets contribute to the educational and spiritual objectives of the work. Thus, the study highlights both the mystical dimensions of the Walad-nāma and its significance as a source of moral upbringing and spiritual refinement.

Keywords: Sultan Walad, Walad-nāma, Sufism, prophet, manāqib.

Intangible Cultural Heritage Of Turkic Peoples: Historical Roots And Continuity In The Modern Era

Mashhuraxon DARMONOVA

Madaniyatshunoslik va nomoddiy madaniy meros ilmiy-tadqiqot instituti bo‘lim mudiri,

Abstract

The intangible cultural heritage of the Turkic peoples represents a unique cultural stratum formed in the course of their centuries-long socio-cultural development, historical memory, and awareness of national identity. This heritage encompasses oral traditions, epic tales, festivals and rituals, folk games, traditional crafts, music, dances, religious and everyday customs, as well as spiritual and moral values. Transmitted from generation to generation, it not only enriched the cultural life of the people but also served as an important factor in ensuring social solidarity and cultural continuity within Turkic societies. The article analyzes the historical roots of this heritage, its main components, as well as the transformations taking place in the modern context of globalization, migration, and digital communication, along with the factors contributing to its continuous development. Special attention is paid to the significance of expeditions, scholarly research, and international cooperation in preserving and promoting intangible cultural heritage.

Keywords: intangible cultural heritage, Turkic peoples, epics, rituals, customs, crafts, music, dance, expedition.

Sosyal Medya Dilinin Söz Varlığı: Türk Dünyasına Ortak Özellikler Ve Gelişim Eğilimleri

Assem KASSYMOVA
Shakarim University

Özet

Bu yazı, dijital çağda hızla gelişen sosyal medya dilinin Türk dünyasındaki yansımalarını yapısal-anlamsal ve kültürel yönleriyle incelemektedir. Araştırma, 2023-2025 yıllarını kapsayan AP19680032 “Sosyal Medya Dilinin Yapısal-Anlamsal ve Kültürel Yönleri” adlı proje kapsamında elde edilen veriler üzerine kurulmuştur. Çalışmada Kazakça ve Türkçe sosyal medya dilinde kullanılan yeni sözcüklerin köken, biçim ve anlam bakımından benzerlikleri ile farklılıkları belirlenmiştir. Sonuçta, Türk dillerinin dijital ortamda ortak eğilimler sergilediği; İngilizce kökenli sözcüklerin yoğunluğu, morfolojik uyarlama süreçleri ve kültürel kodların korunması gibi olguların Türk dünyası ölçeğinde benzer biçimde ortaya çıktığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Sosyal medya dili, internet leksikası, Kazakça, Türkçe, dijital kültür, Türk dünyası.

Abstract

This article examines the structural-semantic and cultural aspects of the rapidly developing language of social media in the digital age and its reflections in the Turkic world. The study is based on the findings of the project AP19680032 “Structural, Semantic and Cultural Aspects of the Language of Social Media”, conducted between 2023 and 2025. It identifies the similarities and differences between the origins, forms, and meanings of new words used in Kazakh and Turkish social media discourse. The results reveal that the Turkic languages display common tendencies in the digital environment: the prevalence of English-based borrowings, morphological adaptation processes, and the preservation of cultural codes are phenomena observed similarly across the Turkic world.

Keywords: social media language, internet lexicon, Kazakh, Turkish, digital culture, Turkic world.

Kâşgarlı Mahmûd'un Köken Bilgisi (Etimoloji) Görüşleri: Birleşik Kelimeler

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ

Özet

Kâşgarlı Mahmûd, Dîvânu Lugâtî't-Türk'te Türk lehçelerini tasnif etmiş, dilbilgisi alanına yönelik gözlemlerini de bu arada ortaya koymuştur. Türk dilinin ilk sözlükçüsü, ilk gramercisi, ilk haritacısı, ilk folkloristi olmanın yanı sıra Türkçe kelimelerin köken bilgisine dair ileri sürdüğü görüşleriyle de aynı zamanda Türkçenin ilk etimoloğudur. Bildiride Kâşgarlı Mahmûd'un bu yolda verdiği örneklerden hareketle onun birleşik kelimelerin kökenine dair tespitleri ortaya konacaktır. Kâşgarlı Mahmûd, **bektur, karardı, kızardı, kulaç, seksen, toksan, yinitti** gibi birleşik kelimelerin etimolojisini kendine has bir yöntemle yapar. Bildiride Kâşgarlı Mahmûd'un ilgili kelimeler hakkında yaptığı etimolojiler üzerinde durulacak ve değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: Dîvânu Lugâtî't-Türk, Kâşgarlı Mahmûd, etimoloji, halk etimolojisi, sözlük.

Mahmud Of Kashgar's Views On Etymology: Compound Words

Abstract

In his Divanu Lugâtî't-Türk, Mahmud of Kashgar classified Turkish dialects and also presented his observations on grammar. Besides being the first lexicographer, grammarian, cartographer, and folklorist of the Turkish language, he is also the first etymologist of the Turkish language, with his views on the etymology of Turkish words. This paper will present Mahmud of Kashgar's observations on the origins of compound words, drawing on the examples he provides in this regard. Mahmud of Kashgar uses a unique method to establish the etymology of compound words such as **bektur, karardı, kızardı, kulaç, seksen, toksan, and yinitti**. This paper will focus on and evaluate Kashgarli Mahmud's etymologies for relevant words.

Keywords: Divanu Lugâtî't-Türk, Kashgarli Mahmud, etymology, folk etymology, dictionary.

Türk Dünyası İnanç Turizminde Semerkant Şehrinin Yeri ve Önemi

Prof. Dr. Osman AYDINLI
Pamukkale Üniversitesi

Özet

İnanç turizmi, dinî değerlerin, kutsal kabul edilen mekânların ve manevî sembollerin ziyaret edilmesine dayanan bir turizm türüdür. Günümüzde sadece bireysel maneviyat arayışıyla değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamlarda da önem kazanmıştır. "Kültürel Miras" tanımı içinde yer alan kutsal alanlar; hem yerli hem de yabancı turistlerin ilgisini çeken merkezler hâline gelmiştir. Bu bağlamda Semerkant, İslam coğrafyasının kalbinde yer alan, tarihî ve manevî kimliğiyle ön plana çıkan bir şehir olarak dikkat çeker.

Semerkant, Orta Asya'nın tarihî ve kültürel derinliğiyle öne çıkan kadim bir İslam şehridir. Milattan önceki dönemlere kadar uzanan geçmişiyle, sadece jeopolitik bir merkez değil; aynı zamanda inanç, ilim ve irfanın buluştuğu bir medeniyet havzasıdır. İslam'ın bölgeye intikalinden sonra özellikle Sâ mânîler, Karahanlılar ve Timurîler döneminde büyük bir ilmî ve tasavvufî canlanma yaşamış; İmam Buhârî, İmam Mâtürîdî, Ubeydullah Ahrâr ve Ali Kuşçu gibi birçok önemli İslam âlimi bu şehirle özdeşleşmiştir.

Bugün Semerkant, inanç turizmi kapsamında ziyaretçilerine zengin bir manevî miras sunmaktadır. Registan Meydanı, Şah-ı Zinde (Kusem b. Abbas) Türbesi, Gûr-i Emir (Timur Türbesi), İmam Buhari Türbe ve Külliyesi, İmam Mâturidî Türbesi ve Bîbî Hânım Camii gibi yapılar; hem tarihî hem de dinî derinliğiyle dikkat çeken mekânlardır. Bu yapılar, sadece mimari ihtişamlarıyla değil, aynı zamanda barındırdıkları ilim ve tasavvuf mirasıyla da inanç turizmi bağlamında önemli bir cazibe oluşturmaktadır.

Semerkant, günümüzde özellikle Müslüman turistler için bir ziyaret ve manevî arınma noktası olmasının yanı sıra UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alması dolayısıyla da uluslararası düzeyde tanınmaktadır. Bu da şehri sadece dinî değil, aynı zamanda kültürel turizmin de merkezi hâline getirmektedir. Özbekistan hükümetinin son yıllarda yürüttüğü restorasyon ve tanıtım faaliyetleriyle birlikte Semerkant, İslam dünyasında "manevî başkent" olma vasfını giderek daha fazla pekiştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnanç Turizmi, Semerkant, Şah-ı Zinde, İmam Buhari, İmam Maturidi, Registan

The Place And Importance Of Samarqand In Faith Tourism In The Turkic World

Abstract

Faith tourism is a type of tourism based on visiting religious values, sacred sites, and spiritual symbols. Today, it has gained importance not only in the pursuit of individual spirituality but also in social, cultural, and economic contexts. Sacred sites, designated as "cultural heritage", have become centers of interest for both domestic and international tourists. In this context, Samarkand stands out as a city located at the heart of Islamic geography and distinguished by its historical and spiritual identity.

Samarkand is an ancient Islamic city in Central Asia that stands out for its historical and cultural depth. With a history dating back to pre-Christian times, it is not only a geopolitical center but also a civilizational basin where faith, science, and wisdom meet. Following the spread of Islam to the region, it experienced a significant scientific and Sufi revival, particularly during the Samanid, Karakhanid, and Timurid periods. Many prominent Islamic scholars, including Imam Bukhari, Imam Maturidi, Ubaydullah Ahrar, and Ali Qushji, became associated with this city.

Today, Samarkand offers visitors a rich spiritual heritage within the scope of faith tourism. Structures such as Registan Square, the Shrine of Shah Zinde (Kusem ibn Abbas), Gur-i Amir

(Timur Shrine), the Shrine and Complex of Imam Bukhari, the Shrine of Imam Maturidi, and the Bibi Khanum Mosque are among the most important examples. These are places that stand out for both their historical and religious depth. These structures, not only for their architectural magnificence but also for the scientific and Sufi heritage they embody, constitute a significant attraction in the context of faith tourism.

Samarkand is today a destination for pilgrimage and spiritual purification, particularly for Muslim tourists, and is internationally recognized for its inclusion on the UNESCO World Heritage List. This makes the city a center not only for religious but also for cultural tourism. With the restoration and promotional activities carried out by the Uzbek government in recent years, Samarkand is increasingly cementing its status as the "spiritual capital" of the Islamic world.

Keywords: Faith Tourism, Samarkand, Shah-i Zinde, Imam Bukhari, Imam Maturidi, Registan

Extended Summary

Giriş

İnanç turizmi, dini mekan ve türbelerin ziyaret edilmesi, dini festivallere katılım ve manevi deneyimlerin paylaşılması gibi çeşitli faaliyetleri kapsar. Bu faaliyetler, bireylerin dini kimliklerini pekiştirmelerine ve toplumsal aidiyet duygularını güçlendirmelerine olanak tanıdığı gibi ziyaret edilen alanların tarihi ve kültürel değerlerinin korunmasına ve tanıtılmasına da katkı sağlayan hafıza taşıyıcılarıdır. Geçmişin hatırlanması ve anlamlandırılması için somut referans noktaları sunarak toplumun ortak belleğini şekillendirmeye imkan tanıyan bu yapılarla ziyaretçilerin kurduğu bağlar toplumsal hafızanın oluşumunda önemli rol oynamaktadır.

İnanç turizmi, modern literatürde “kutsal mekân odaklı uluslararası hareketlilik” olarak tanımlanmakta olup ibadet, tarih-kültür tecrübesi ve manevî arınma boyutlarını bir arada barındırmaktadır. İslâm coğrafyasında, Mekke ve Medîne dışındaki en köklü destinasyonlardan biri olan Semerkant, milâttan önce 7. asra uzanan tarihî dokusuyla kadim zamanlardan bu yana kutsal yolculukların cazibe merkezi olmuştur. Özbekistan’ın 2024 yılı itibarıyla kaydettiği yedi milyonluk yabancı ziyaretçi rekorunun önemli bir kısmı “dinî-kutsal mekanların ziyâreti ve eğitim amaçlı” seyahatlerden kaynaklanmaktadır. Bu veriler, inanç-kültür turizminde Semerkant’ın, büyüyen Özbekistan ekonomisindeki payını gözler önüne sermektedir.

Soğd bölgesinin (Sogdiana) merkezi konumundaki şehir, İslâm öncesinde Zerdüşti geleneklerin ve çok-ibadetli tapınak kültürünün etkisi altındaydı. Sekizinci yüzyılda gerçekleşen İslâm fethinin ardından Afrâsiyâb tepesi çevresinde ilk câmi-medrese kompleksleri inşâ edilmiş, Semerkant böylelikle Emevî ve Abbâsî dönemlerinde hadis, fıkıh, kelâm ve kıraat sahalarında söz sahibi bir “ilim durağına” dönüşmüştür. Buhârâ ve Hive ile birlikte Mâverâünnehir’in ilmiye üçgenini kuran bu gelişme, Hicaz’a yönelen hac yoluna ikincil bir “ilim ziyareti” rotası eklemiş; böylece ibadetle ilim arayışı yekvücut hâle gelmiştir.

İnanç ve Kültür Turizmi Açısından Şehirdeki Mekanlar ve Özellikleri

Şehrin Timurlu döneminde kazandığı “Darü’s-Saltanat” statüsü, arzını ve semasını süsleyen Şâh-ı Zinde türbeler topluluğu ile Bîbî-Hânım Câmi ve külliyesi, İmam Buhari, İmam Maturidi ve Gûr-i Emîr türbe ve külliyesi, Registan medreseleri ve Ulug Bey rasathanesi gibi anıtsal yapılarla pekişmiş; bu külliyeler, İslâm-Türk mimarisinin çini, stalaktit kubbe ve hat şeridi tekniklerini zirveye taşımıştır. UNESCO’nun 2001’de “Kültürlerin Kavşağı” unvanıyla koruma altına aldığı bu miras, Semerkant’ı “ziyaret edilebilir tefekkür mekânı” kavramının somut bir temsiline dönüştürmüştür.

Şehrin en güçlü çekim merkezlerinden biri, birçok türbeden müteşekkil Şâh-ı Zinde nekropolüdür. Sahabeden Hz. Peygamber’in amcazadesi Kusem b. Abbâs’a nispet edilen kabir

sebebiyle “Mâverâünnehir’in ikinci Harem’i” kabul edilen bu doku, yalnızca mimarî ihtişamıyla değil, “ölüm-diriliş” temalı süslemeleriyle de eskatolojik farkındalık uyandırmaktadır. Hz. Kusem b. Abbas’ın (r.a.) kabri etrafında şekillenen bu türbe ve yapılar topluluğunun 2023 yılı saha çalışmalarında günlük ortalama sekiz bin ziyaretçi sayısına ulaşması, kompleksin bölgesel ve küresel çekiciliğini teyit etmektedir.

Semerkant’ın kuzey-batısındaki Harteng köyünde bulunan İmam Buhârî türbesi ise hadis ilminin “en-Sahîh” damarını temsil eden büyük muhaddisin hatırasını yaşatmakta, Özbek-Türk işbirliğiyle 1998’de ihya edilen ve 2024’te 9000 kişilik câmi, kütüphâne ve araştırma merkezini bünyesine katan külliye, yılda beş milyon ziyaretçiyi hedefleyen uluslararası bir çekim odağı hâline gelmiştir. Hanefî havzasındaki sünnet-tasdik bilincini canlı tutması bakımından bu ziyaretgâh, inanç turizminin ilmî-manevî boyutuna güçlü bir katkı sunmaktadır.

Hazret-i Hızır Mescidi, Hâce Ubeydullah Ahrâr, Şeyh Külâl ve Necmeddîn-i Kübrâ gibi sûfî postnişinlerin kabirleri, Nakşibendiyye silsilesinin “Semerkant halkası”nı meydana getirir. Bu mekânlarda icra edilen “hâl ziyâreti” uygulaması, Hindistan’dan Anadolu’ya uzanan tarikat ağlarını canlı tutarak tasavvuf turizmi literatüründe örnek gösterilen sürekliliği sağlamaktadır. Manevî hatların modern turizm terminolojisiyle yeniden pazarlanması, kutsal seyahatin kimliğini korurken genç kuşaklara yönelik kültürel ve psikolojik içerikler üretme imkânı tanımaktadır.

Özbekistan’ın “2030 Stratejisi”, hac-ziyaret turizmini beş temel kalkınma önceliğinden biri olarak tanımlar. Hedef, yıllık hacı ve zâhirî ziyaretçi sayısını üç milyondan on milyona çıkarmaktır. Yüksek hızlı Taşkent-Semerkant demiryolu hattı, 2023’te açılan yeni havalimanı terminali ve e-vize kolaylığı, “48 saatte dinî gezi” paketini mümkün kılmakta; ayrıca otuz turizm kümesi, engelli dostu altyapı ve hafif raylı sistem gibi yatırımlar Cumhurbaşkanı düzeyinde desteklenmektedir. Bu politikalar, şehrin kutsallığını zedelemeksizin modern ulaşım ve konaklama standartlarını yükseltmek amacını taşır.

Semerkant, uluslararası diplomasi sahnesinde de görünürlük kazanmıştır. 2023’te düzenlenen Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü Genel Kurulu’nda kabul edilen “Samarkand Declaration on Tourism, Heritage and Peace”, şehri “Dünya Kültür Turizmi Başkenti” adayı seviyesine taşımış; İslâmofobi ile mücadelede ve medeniyetler arası diyalogda turizm diplomasisinin işlevsel kılınabileceğini vurgulamıştır. Bu bağlamda Semerkant’ın sunduğu çok-odaklı miras, onu bölgesel rakiplerinden ayıran belirleyici unsur olarak öne çıkmaktadır. İstatistikî veriler, inanç turizminin sosyo-ekonomik katkısını açıkça göstermektedir. 2024 sonu itibarıyla ülke geneli yedi milyon ziyaretçiye ulaşmış, 2025 Nisan ayında aylık bir milyon barajı aşılmıştır. Şâh-ı Zinde’nin toplam ziyaretçi sayısı 2,2 milyon, İmam el-Buhârî külliyesinin ise 1,6 milyon olarak kaydedilmiştir. Pilgrim harcamalarının yaklaşık yüzde kırk ikisi konaklama ve yeme-içme, yüzde yirmi üçü ulaşım, yüzde on sekizi hediyelik eşya, yüzde on yedisi ilmî ve kitabî faaliyetlere yönelmekte; yerel istihdama doğrudan doksan beş bin kişilik katkı sağlanmaktadır. Özellikle “Kadın Kooperatifleri Çini Atölyeleri” projesi, bin iki yüz kadın zanaatkârı istihdam ederek mikro-girişimcilik ekosistemini canlandırmıştır.

Manevî ve eğitimsel boyutta Semerkant İslâm Akademisi ile Uluslararası Turizm Akademisi’nin ortaklaşa yürüttüğü “Hadis İlimleri-Turizm Yönetimi” çift anadal programı, her yıl üç yüz yabancı bursiyer kabul ederek ziyaret-ilim yayılım modelini modern akademik çerçeveye taşımaktadır. Böylece inanç turizmi, genç kuşaklara kültürel arkeoloji, tasavvuf tarihi ve İslâm sanatı alanlarında disiplinler arası formasyon sunmaktadır.

Artan ziyaretçi hacmi, su kaynaklı nem-tuzlanma, mikro titreşim ve karbon izi risklerini beraberinde getirmektedir. UNESCO rehber ilkeleri doğrultusunda yürütülen “Heritage Impact Assessment” projeleri ile ziyaretçi taşıma kapasitesi sınırları, Şâh-ı Zinde ve İmam el-Buhârî külliyelerinde pilot olarak uygulanmaktadır. Akademik literatürde sıklıkla vurgulanan “dindarlığın metalaşması” tehlikesi, kutsal mekânın ticarîleşme baskısı altında öz-anlamını

kaybetme riski bağlamında eleştirel tartışmalara konu olmaktadır.

Dijital pazarlama stratejileri kapsamında 2024'te kullanıma sunulan “Spiritual Silk Route” mobil uygulaması, Registan-Buhârî-Zinde hattını sanal gerçeklik rehberliğiyle sunmakta; Türkçe ve Arapça dublajlı içeriklerle umre öncesi “zanaat durakları” programlarına entegre edilmektedir. Özbek mutfağının “helâl slow-food” konseptiyle paketlenmesi, manevî deneyimi somut kültürel tatlarla zenginleştirmekte; böylece iman-pratik uyumunu kullanıcı dostu bir formda görünür kılmaktadır.

Buhârâ'nın Hâce Bahaaddin Nakşbend ve Hive'nin Pahlavân Mahmud ziyaretgâhlarıyla kurulan “Altın Üçgen” rotası, 2025 İslâm İşbirliği Teşkilâtı “İslâmî Turizm Yılı” programında Mekke-Medîne sonrası en çok referans verilen Asya destinasyonu olarak dikkat çekmektedir. Semerkant, çok-odaklı miras niteliği ve ilim-tasavvuf-tarih sentezi sayesinde söz konusu destinasyonlar arasında merkezî bir köprü işlevi görmektedir.

Sonuç itibarıyla Semerkand şehri, İslam medeniyetinin tarihî birikimini yansıtan mimarî yapıları, ilim ve tasavvuf merkezleri, evliya türbeleri ve geleneksel yaşam izleriyle inanç turizmi bağlamında eşsiz bir konuma sahiptir. Bu yönüyle hem akademik araştırmalar hem de uluslararası turizm politikaları açısından dikkate alınması gereken stratejik bir merkezdir.

Bu tarihi ve kadim şehir tarihî-ilmî birikimini modern turizm yönetimiyle mezc ederek “seküler turizm ile dinî ziyaret” ikilemini aşan bir köprü işlevi üstlenmiştir. 2030 yılı için öngörülen on milyonluk yıllık ziyaretçi hedefi gerçekçi görünmekle birlikte, manevî otantiklik ve çevresel taşıma kapasitesi dengelerinin titizlikle gözetilmesi elzemdir. Şehrin, İslâm dünyasının “ilham veren ikinci hatıra haremî” konumunu muhafaza ederek bölgesel istikrar ve kültürlerarası diyalogda etkin bir rol oynayacağı öngörülmektedir; fakat bu süreç, kutsallığın metalaşması riskine karşı hassas restorasyon, bilinçli pazarlama ve katılımcı yerel yönetim politikalarıyla desteklenmek zorundadır. Böylece Semerkant, geçmişin ilmî ve mimarî mirasını günümüzün sürdürülebilir turizm ilkeleriyle buluşturarak inanç turizminin örnek model destinasyonlarından biri olmaya devam edecektir.

**Sekkâkî, Gevherî Ve Halil Nihad Boztepe'nin
“Geldi” Redifli Şiirleri Üzerine Bir Değerlendirme**

Mehmet Temizkan

Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü

Özet

Sekkâkî, Çağatay edebiyatının ilk büyük şairidir. Saray şairi olan Sekkâkî, Uluğ Bey'in tahta geçmesi dolayısıyla bir kaside kaleme almıştır. Bu kaside, “...ân” kafiyeli ve “kildi” rediflidir. Kasidede, Uluğ Bey'in hükümdar olmasıyla halka emniyetin, huzurun, rahatlığın ve sonsuz mutluluğun geldiği söylenmektedir. Uluğ bey, çeşitli sıfatlarla ve benzetmelerle övülmektedir. Çağatay sahası ile Osmanlı sahası arasındaki edebî ilişkiler, sürekli ve canlı olmuştur. Bu edebî ilişkiler sayesinde, Sekkâkî'nin bu kasidesinin de Osmanlı sahasına ulaşmış olması muhtemeldir. Çünkü, on yedinci yüzyılda Kırım hanı Selim Giray'ın Osmanlı devletini ziyareti dolayısıyla yazılan bir koşmada da, aynı kafiye ve aynı redif kullanılmıştır. Bu koşma, hem on yedinci yüzyılın hem de bütün saz şiirinin en büyük şairlerinden biri olan Gevherî'ye aittir. İki şiir arasında benzer ve ortak öğeler de bulunmaktadır. Koşma, Sekkâkî'nin söz konusu kasidesinin etkisi altında yazıldığı kanaati uyandırmaktadır. Aruz vezniyle şiirler yazmış olması ve bu şiirlerinde hissedilen Fuzulî etkisi, Gevherî'nin divan şiirine yabancı olmadığını göstermektedir. Okuduğu divan şiiri örnekleri arasında, adı geçen kasidenin bulunması ihtimali de vardır. Bu ihtimal, zayıf da değildir. Gevherî, hem kendi devrindeki hem de kendisinden sonra gelen şairleri derinden etkilemiş bir şairdir. Bir kaynakta, on dokuzuncu yüzyılda en çok bilinen saz şairinin Gevherî olduğu haber verilmektedir. Ziya Paşa da, çocukluğunda Gevherî'yi okuduğunu söylemektedir. Muhtemelen, 1882 yılında doğan Halil Nihad Boztepe de, şöhreti devam eden Gevherî'yi okumuş ve ondan etkilenmiştir. Çünkü, Mustafa Kemal Atatürk'ün 1927 yılında Ankara'dan İstanbul'a gelmesi dolayısıyla kaleme aldığı “Gazi Hazretlerine Kudumiye” başlıklı şiirinde, aynı kafiye ve aynı redifi kullanmıştır. Bu şiirde, hem Gevherî'nin koşmasındaki hem de Sekkâkî'nin kasidesindeki öğeler veya benzerleri yer almaktadır. Halil Nihad Boztepe'nin Sekkâkî'yi okumuş olması, zayıf; Gevherî'yi okumuş olması ise kuvvetli bir ihtimaldir. Üç şiirin de devlet başkanları için yazılmış, üç şiirde de aynı kafiye ve redifin kullanılmış ve ortak öğelere yer verilmiş olması, bir tesadüf eseri olamaz. Şahsî kanaatimiz, Gevherî'nin Sekkâkî'yi; Halil Nihad Boztepe'nin de Gevherî'yi okuduğu ve ondan etkilendiği yönündedir.

Dolayısıyla, Sekkâkî'nin söz konusu kasidesi, Gevherî'yi doğrudan ve Halil Nihad Boztepe'yi de dolaylı olarak etkilemiş olmalıdır. Şiirler, dikkatli bir biçimde okunduğu zaman, bu etki canlı bir şekilde hissedilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sekkâkî, kaside, Gevherî, koşma, Halil Nihad Boztepe.

Abstract

Sekkâkî is the first great poet of Chagatai literature. A court poet, Sekkâkî wrote a eulogy for Uluğ Beg's accession to the throne. This eulogy rhymes with “...ân” and has the repeated voice “kildi.” The eulogy states that Ulugh Beg's rise to power brought security, peace, comfort, and eternal happiness to the people. Ulugh Beg is praised with various epithets and metaphors. Literary relations between the Chagatai and Ottoman spheres were continuous and vibrant. It is likely that this eulogy by Sekkâkî reached the Ottoman sphere thanks to these literary connections. The same rhyme and repeated voice were used in a ballad written in the seventeenth century for the visit of the Kırım Khan Selim Giray to the Ottoman Empire. This ballad belongs to Gevherî, one of the greatest poets of both the seventeenth century and all of saz poetry. There are also similar and common elements between the two poems. It is believed

that the poem was written under the influence of Sekkâkî's ode in question. The fact that he wrote poems in the aruz meter and the influence of Fuzuli in these poems demonstrate that Gevherî was no stranger to divan poetry. There's a possibility that the aforementioned ode was among the examples of divan poetry he recited. This possibility is not insignificant. Gevherî was a poet who profoundly influenced both his own and later poets. One source reports that Gevherî was the most well-known saz poet of the nineteenth century. Ziya Paşa also said he read Gevherî in his childhood. It's likely that Halil Nihad Boztepe, born in 1882, also read and was influenced by Gevherî, whose fame continues to endure. He used the same rhyme and repeated voice in his poem "Kudumiye to Gazi Hazretlerine" (Gazi Hazretlerine Kudumiye), written for Mustafa Kemal Atatürk's arrival from Ankara to Istanbul in 1927. This poem contains elements or similar ones from both Gevherî's kosha and Sekkâkî's qasida. The possibility that Halil Nihad Boztepe read Sekkâkî is weak, but the possibility that he read Gevherî is strong. The fact that all three poems were written for heads of state, that all three poems use the same rhyme and repeated voice, and that they share common elements cannot be a coincidence. Our personal opinion is that Gevherî read Sekkâkî, and Halil Nihad Boztepe read Gevherî and was influenced by him. Therefore, Sekkâkî's ode in question must have directly influenced Gevherî and indirectly influenced Halil Nihad Boztepe. This influence is vividly felt when the poems are read carefully.

Key words: Sekkâkî, kaside, Gevherî, koşma, Halil Nihad Boztepe.

13. Yüzyıl Anadolu Kültürel Yapısının Şekillenmesinde Maverâünnehir Coğrafyasının Katkısı

İbrahim Balık
Pamukkale Üniversitesi

Abstract

Türkiye Selçuklu Devleti Anadolu'daki varoluş sürecini tamamladıktan sonra ilmî, kültürel ve ekonomik alanda çok hızlı bir yükseliş süreci içerisine girmiştir. Gerçekten de bu konuda kendi çağının ötesinde bazı uygulamalar ile Anadolu tarihinin en müstesna dönemlerinden birisini teşekkül ettirmiştir. İlmi ve kültürel alanda da siyasi ve askeri arenada elde edilen başarılar kadar büyük aşamalar kaydedilmiştir.

İlmi ve fikri alanda 13. Yüzyılda Anadolu bir huzur ve güven ülkesi olarak biliniyordu. Dünyanın ve İslam coğrafyasının değişik yerlerinde fikir ve düşünceleri sebebiyle baskılara maruz kalan pek çok mütefekkir ve mutasavvıf Anadolu'ya geliyor, Selçuklu Sultanlarının bu coğrafyada oluşturduğu, insanı merkeze alan hoş görü ikliminde rahatlıkla yaşayıp mesleklerini icra edebiliyorlardı.

Anadolu'da yaşanan bu ilmi ve fikri yükselişin en önemli membalarından birisi de Maverâünnehir ve Özbekistan coğrafyası olmuştur. Buralarda temelleri Samanoğulları döneminde atılan yüksek seviyeli ilmî alt yapıda yetişen birtakım mütefekkirler artık bir huzur ülkesi olarak ün salan Anadolu'ya gelmeye başlamışlardır. Bölgede meydana gelen bazı siyasi gelişmeler ise bu süreci hızlandırmıştır. Özellikle Moğolların bölgedeki siyasi yapıyı alt üst etmesi ve bilim insanlarının huzurlu çalışma ortamını bozması üzerine Maverâünnehir coğrafyasından Anadolu'ya büyük bir beyin göçü yaşanmıştır.

Bu bildiri de Maverâünnehir coğrafyasından Anadolu'ya gelen bilim ve fikir insanlarının bu coğrafyadaki ilmi ve fikri yapının gelişmesine olan katkısı ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Maverâünnehir, Anadolu, Selçuklu İlmi Yapısı, Beyin Göçü.

**İbrayim Yusupov’un Şiirlerinde Kızlar Üzerinden Millî Değerler Vurgusu
(Közlerimniñ Ağı-Karası Kızlar Şiiri Örneğinde)**

Ceyhun Vedat Uyğur
Pamukkale Üniversitesi

Özet

İbrayim Yusupov, yirminci yüzyıl Karakalpak şiirinin en ünlü, en güçlü şairlerinden biridir. 1929’da doğup 2008’de vefat eden şair, şairliğinin yanında nesir türünden eserler de vermiştir. Sosyal hayatın aktif şekilde içinde yer alan Yusupov, gazete, dergi redaktörlükleri, Yazarlar Birliği Başkanlığı, milletvekilliği gibi görevlerde de bulunarak “halka hizmet”i şiar edinmiş, ölene dek halkı için çırpınmıştır. Hemen her konuda şiirler yazan ve şairliğini toplum hizmetine sunan Yusupov, toplumcu bir şair olarak dile getirilmesi gereken her şeyi şiirlerine tema olarak almıştır. Türk edebiyatının toplumcu şairi Mehmet Akif Ersoy gibi idealist, realist temelde kalem oynatan şair, güçlü dili, üslubu ve sanatsal söylemleri ile sadece Karakalpakların değil, bütün Türk Dünyasının ortak şairi sıfatına yükselmiştir. Biz bu bildirimizde onun “Gözlerimin Akı Karası Kızlar” adlı şiirini ele alıp, şiirde toplumun “yara”sı hâline gelen “modernleşme”nin millî kültür ve kimlik üzerindeki tahribatına kızlar üzerinden nasıl dikkat çektiğini göstermeye çalıştık. Bu şiir, geleceğin anneleri olacak kızların millî değerleri yeni nesillere taşımadaki rolünü ön plana koymakta ve onlara bir baba gibi nasihat ve uyarılar içermektedir.

Vagzi Azat'ta Aile İlişkileri: Bireyin Anne-Babaya Ve Yakın Çevresine Karşı Sorumlulukları

Soner Sağlam
Pamukkale Üniversitesi

Özet

XVIII. yüzyıl Türkmen edebiyatının önde gelen temsilcilerinden biri olan Devletmemmet Azadı, Vagzi Azat adlı eserinde mensubu olduğu toplumun bireysel ve toplumsal değerlerine yönelik çeşitli öğütlerde bulunmuştur. Mesnevi nazım şekliyle kaleme alınan bu manzum nasihatname toplam 2314 beyitten oluşmakta ve geniş bir konu yelpazesini kapsamaktadır. Azadı'nın temel amacı, ideal bir toplum yapısının inşasına katkıda bulunmak ve toplumsal düzeni bireysel sorumluluklar üzerinden temellendirmektir. Bu çerçevede, aile içi ilişkiler üzerine de görüşler bildiren şair, bireyin anne-baba, kardeş, akraba, kayınbaba, usta ve öğretmen gibi yakın çevresine karşı sergilemesi gereken davranış kalıplarını ayrıntılı biçimde ortaya koymuştur. Şairin aile ilişkilerine yönelik bu yaklaşımı, yalnızca Türkmen toplumu özelinde değil, ortak tarihî ve kültürel mirası paylaşan geniş Türk dünyası bağlamında da anlam kazanmaktadır. Bu durum, eserde dile getirilen ahlaki ilkelerin beslendiği kültürel kaynağın müşterekliğini de ortaya koymaktadır.

Bu çalışma, Vagzi Azat'ta aile içi ilişkilerin nasıl kurgulandığını; bireyin anne-baba ve yakın çevresine karşı yükümlülüklerinin hangi değerler temelinde ele alındığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Azadı'nın aile ve toplumsal ilişkileri ele alış biçimi, aile bağlarının kutsallığını vurgulaması ve toplumsal düzenin bu bağlar üzerine inşa edilmesi gerektiğini savunması doküman analizi metoduyla örnek mısralar üzerinden ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Devletmemmet Azadı, Vagzi Azat, aile ilişkileri, anne baba hakkı, kardeşlik, Türkmen edebiyatı.

Family Relations In Vagzi Azat: The Individual's Responsibilities Towards Parents And Close Circles

Abstract

In his work Vagzi Azat, one of the leading representatives of 18th-century Turkmen literature, Devletmemmet Azadı offered various advice regarding the individual and social values of his society. Written in the mesnevi verse form, this verse advice book consists of 2,314 couplets and covers a wide range of topics. Azadı's primary goal is to contribute to the construction of an ideal social structure and to ground social order in individual responsibilities. Within this framework, the poet also offered insights into family relationships, outlining in detail the behavioral patterns an individual should exhibit toward their immediate circle, such as parents, siblings, relatives, in-laws, masters, and teachers. The poet's approach to family relationships is meaningful not only within the Turkmen community but also within the broader context of the Turkic world, which shares a common historical and cultural heritage. This also reveals the commonality of the cultural source from which the moral principles expressed in the work are nourished.

This study aims to reveal how family relationships are structured in Vagzi Azat and the values on which the individual's obligations to parents and their immediate circle are framed. Azadı's treatment of family and social relationships, his emphasis on the sanctity of family ties, and his defense of the need for social order to be built upon these bonds will be explored through sample verses using document analysis.

Keywords: Devletmemmet Azadı, Vagzi Azat, family relations, parental rights, brotherhood, Turkmen literature.

Türk Dünyası Atasözlerinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Didem Gülçin
Erdem Kük
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Folklor, bilgi, düşünce ve sanat boyutları olan karşılıklı bir sosyal olaydır. Folklorun bilgi boyutu, geleneksel olma özelliği gösterir. Çağlar içerisinde süzülerek gelen geleneksel bilgi, insan soyunun hayatta kalma, güven ortamı inşa etme, huzur içerisinde bir arada yaşama, müreffeh bir hayat sürme gibi temel insani talep ve ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik formülleri içerir. Bu formüller, milletlere özgü olduğu gibi evrensel düzeyde de anlamlıdır. Atasözleri de milletlerin çağlar boyunca biriktirdiği, deneyimle desteklenen geleneksel bilginin estetik ve özlü bir söyleyişle dile getirildiği, kalıplaşmış ifadelerdir.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 1970'li yıllardan sonra Birleşmiş Milletlerin dikkati ile küresel ölçekte üzerinde durulan bir kavram halini almıştır. Bu hedefler, insanların bir arada, evren ile uyum halinde, adil ve müreffeh bir dünyada barış içerisinde yaşarken gelecek nesillerin de bu olanaklara sahip olmasını amaçladığı; ekonomik, sosyal ve politik boyutları olan hedeflerdir. Geleneksel bilginin özünü yansıtan Türk dünyası atasözlerinin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile paralellikler gösteren amaçlar barındırdığı tespit edilmiştir. Geleneksel bilginin insanlık için kıymetinin altını çizen bu tespitten hareketle çalışmamızda, Türk dünyası atasözleri, Sürdürülebilir Kalkınma kavramı üzerinden ele alınacak ve söz konusu ilkeler ile müşterek yanları ortaya konulacaktır. Yapılacak değerlendirme sonucunda Türklerin evreni ve insanı kavrama biçimleri ile değer yargılarının tespiti de mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Folklor, Türk Dünyası Atasözleri, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Geleneksel Bilgi.

Abstract

Folklore is a collection of knowledge, thought, and art. The knowledge dimension of folklore is traditional. Traditional knowledge, distilled through the ages, contains formulas for meeting fundamental human demands and needs, such as survival, building a secure environment, peaceful coexistence, and a prosperous life. These formulas are both nationally and universally meaningful. Proverbs are formulaic expressions that express traditional knowledge accumulated by nations over the ages, supported by experience, in an aesthetic and concise manner.

The Sustainable Development Goals became a globally emphasized concept after the 1970s, with the attention of the United Nations. These goals aim to ensure that people live together in peace, in harmony with the universe, in a just and prosperous world; they have economic, social, and political dimensions. It has been determined that proverbs from the Turkic world, which reflect the essence of traditional knowledge, contain objectives that parallel the Sustainable Development Goals. Based on this observation, which underscores the value of traditional knowledge for humanity, our study will examine proverbs from the Turkic world through the lens of the concept of Sustainable Development, revealing their commonalities with these principles. This assessment will also allow us to identify the Turks' understanding of the universe and humanity, as well as their value judgments.

Keywords: Folklore, Turkic world proverbs, Sustainable Development Goals, Traditional Knowledge.

Emir Necipoviç Necip'in Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü'nde Geçen Eğitimle İlgili Alıntı Kelimelerde Görülen Ses Olayları Üzerine Bir İnceleme

Güldemet Kaymaz
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Uygur Türkleri, en eski Türk topluluklarından biridir. Günümüzde bu topluluk, Doğu Türkistan Özerk bölgesinde yaşar. Bu topluluğun konuştuğu dil olan Yeni Uygur Türkçesi, Doğu Türkçesinin bir kolu olarak kabul edilmiş ve geniş bir coğrafyada yayılım göstermiştir. Bu dil, bulunduğu coğrafya ve yayılım alanı bakımından, Arap, Fars, Çin ve Rus dillerinden etkilenmiş hem de bu dilleri etkilemiştir. Bu durumun doğal sonucu olarak, Yeni Uygur Türkçesi söz varlığına bu dillerden birçok kelime girmiştir. Bu çalışma, Necip Necipoviç tarafından hazırlanan Yeni Uygur Sözlüğü'nde yer alan eğitimle ilgili Arapça ve Farsça kökenli alıntı kelimelerdeki ses olaylarını tespit etmek, türlerine göre sınıflandırmak ve Yeni Uygur Türkçesinin ses yapısına etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma, dil ve coğrafya etkileşiminin de, söz varlığı ve fonetik yapıya etkisini değerlendirmeyi amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Uygur Türkçesi, eğitim, alıntı kelimeler, Uygur Türkleri, Arapça ve Farsça kelimeler, ses olayları

Abstract

Uyghur Turks are one of the oldest Turkish communities. Today, this community lives in the East Turkestan Autonomous Region. The language spoken by this community, New Uyghur Turkish, has been accepted as a branch of Eastern Turkish and has spread over a wide geography. This language has been influenced by Arabic, Persian, Chinese and Russian languages in terms of its geography and spread area, and has influenced these languages. As a natural result of this situation, many words from these languages have entered the vocabulary of New Uyghur Turkish. This study was conducted to identify the sound events in the loanwords of Arabic and Persian origin related to education in the New Uyghur Dictionary prepared by Necip Necipoviç, to classify them according to their types and to reveal their effects on the sound structure of New Uyghur Turkish. The study also aimed to evaluate the effects of the interaction between language and geography on the vocabulary and phonetic structure.

Keywords: New Uyghur Turkish, education, loanwords, Uyghur Turks, Arabic and Persian words, sound events

Türkmen Kültürel Mirasının Aktarımında Mahtumkulu'nun Yeri

Sedanur Benli
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Bu çalışmada Türkmen edebiyatının en önemli şairlerinden biri olan Mahtumkulu Firakî'nin (1733-1783) Türkmen kültürel mirasının korunması ve aktarılmasındaki rolü incelenmektedir. İnceleme, değerlerin aktarımı, milli birlik ve kimliğin inşası ve dil ile sözlü-yazılı geleneklerin devamlılığı olmak üzere üç ana boyutta yapılmaktadır.

Değer aktarımı açısından Mahtumkulu'nun şiirleri, yiğitlik, adalet, cömertlik ve misafirperverlik gibi ahlaki kavramları vurgularken, adaletsizliği, bencilliği ve yolsuzluğu eleştirmektedir. İnanç, sabır, kanaat ve Allah'a güven gibi dini ve tasavvufi değerler vurgulanırken, yüzeysel ve ikiyüzlü din adamları da sertçe eleştirilmektedir. Zekât, sadaka ve dayanışma gibi sosyal ve ekonomik değerler, toplumsal adalet ve toplumsal barışın sağlanmasındaki temel unsurları olarak sunulmaktadır.

Ulusal birlik ve kimliğin inşasında Mahtumkulu, Türkmen boylarının parçalanmasını şiddetle kınamış ve tek bir bayrak altında bütün Türkmenlerin toplanması gerektiğini savunmuştur. Babası Dövlətməmmət Azadı da Vəgəz-ı Azat gibi eserleriyle bu fikri etkilemiştir. Mahtumkulu'nun şiirleri, Türkmen milletin hayatta kalması için vazgeçilmez koşullar olan birlik ve bağımsızlığı ön plana çıkararak bu misyonu gelecek nesillere aktarmıştır. Onun tek bir devlet olma, birlik içinde olma ideali, 18. yüzyıldan Sovyet dönemine kadar yüzyıllar boyunca Türkmen toplumsal hafızasına ilham vermiş ve 1991'deki bağımsızlık sürecine de katkıda bulunmuştur.

Dil ve kültürel devamlılık açısından Mahtumkulu, Türkmenceyi edebi bir dil seviyesine yükselterek saygınlık kazandırmış ve kültürel canlılık sağlamıştır. Atasözleri, deyimler ve sözlü gelenekleri şiirine yerleştirerek sözlü kültür ile yazılı edebiyat arasında doğrudan bir bağ kurmuştur. Ayrıca, Mahtumkulu'nun halk anlatıları (rivayet) ve şiirlerinin bahşılar (halk ozanları) tarafından dutarla seslendirilmesi, onun Türkmen sözlü mirasındaki canlı varlığını güçlendirmiştir.

Mahtumkulu bugün sadece Türkmenistan'da değil, aynı zamanda dünya çapında da anılmaktadır. 2024 yılında 300. doğum yıldönümünün UNESCO tarafından tanınması, Mahtumkulu'nun evrensel değerini kanıtlamıştır. Mahtumkulu Firakî, genel olarak sadece bir şair değil, aynı zamanda eserleriyle Türkmen halkının ahlaki, manevi ve milli değerlerini nesilden nesile aktaran temel bir kültür figürüdür. Mahtumkulu, Türkmenlerin manevi atasıdır.

Anahtar Kelimeler: Mahtumkulu, Türkmen, kültürel miras, değer aktarımı.

Tarihî Metinlerin Çocuk Edebiyatına Uyarlamalarında Kitap Adları

Prof. Dr. Feyza TOKAT
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Çocuk edebiyatında kitap adları, çocuk okurun okuma isteğinin oluşmasında önemli bir rol oynar. İlgi çeken ve çocuğun yaş grubuna uygun bir başlık; çocuk okurun kitaba yönelik ilgisini artırarak içeriğe dair merak duygusunu harekete geçirir ve kitabı okuma isteğini artırır. Bu bakımdan tarihî metinlerin çocuk edebiyatına uyarlamalarında uyarlayan kişi tarafından tercih edilen kitap adı büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma Dede Korkut Hikâyeleri'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarında uyarlayan tarafından tercih edilen kitap adlarının genel görünümünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada Dede Korkut Hikâyeleri'nin 33 çocuk edebiyatına uyarlaması, kitap adları bakımından betimsel tarama yöntemiyle incelenmiştir. Çalışma sonucunda Dede Korkut Hikâyeleri'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarında uyarlayan tarafından tercih edilen kitap adlarının çeşitlilik göstermediği ve genellikle “Dede Korkut Hikâyeleri” ve “Dede Korkut Öyküleri” kelime gruplarının kitap adı olarak kullanıldığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, edebiyat uyarlaması, tarihî metin, kitap adları

Book Titles in Adaptations of Historical Texts into Children's Literature

Abstract

In children's literature, book titles play an important role in shaping the child reader's desire to read. An appealing title that is appropriate for the child's age group increases the child reader's interest in the book, stimulates curiosity about its content, and increases the desire to read it. In this regard, the book title chosen by the adapter in adaptations of historical texts for children's literature is of great importance. This study aims to reveal the general appearance of the book titles preferred by the adapter in the adaptations of Dede Korkut Stories for children's literature. In the study, 33 adaptations of Dede Korkut Stories for children's literature were examined in terms of book titles using a descriptive scanning method. The results of the study reveal that the book titles chosen by the adapters in the adaptations of the Dede Korkut Stories for children's literature do not show diversity and that the phrase “Dede Korkut Hikâyeleri” (Dede Korkut Stories) and “Dede Korkut Öyküleri” (Dede Korkut Tales) are generally used as the book titles.

Keywords: Children's literature, literature adaptation, historical text, book titles

**Özbek Mutfak Ve Yemek Kültürünün Söz Varlığı Üzerine Söz
Yapımı Bakımından Bir İnceleme**
Zehra Mısırlıgil, Mehmet Sarıköse
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Bir dilin söz varlığı; toplumun yaşam biçimi, gelenek ve görenekleri, siyasî ve sosyal tarihi, çevre kültürlerle olan ilişkileri, toplumsal ve kültürel yapıları hakkında bilgi vermesi bakımından önemli veriler sunmaktadır. Yemek, bir milletin kültürünü oluşturan unsurlar arasında önemli bir konuma sahiptir. Bir toplumun kullandığı yemek adları, o toplumun hayat tarzını, inanışlarını ve çevresel etkileşimlerini yansıtır. Zengin bozkır geleneğine sahip Türk mutfak ve yemek kültürü Türk kültürünün önemli karakteristik unsurlarından biridir. Tarih boyunca Türk topluluklarının geniş bir coğrafyaya yayıldığı ve bu geniş coğrafyada özellikle Türkistan coğrafyasındaki Türk topluluklarının batıda İran, doğuda Çin, güneyde Hindistan ve Rus istilasının etkisiyle Rusya gibi ülkelerle kültürel etkileşim içinde olmaları Türk topluluklarını birçok yönden etkilediği gibi mutfak ve yemek kültürlerini de etkilemiştir. Bu durum Türk mutfak ve yemek kültürünün söz varlığına da yansımıştır. Bu çalışmada Özbek Taomlari adlı kitabın Kiril harfli metinlerinin Latin esaslı Özbek alfabesine göre transkripsiyonlu metni oluşturularak ve Özbek yemek ve mutfak kültürünün söz varlığı söz konusu kitap temelinde tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızda sadece isim türündeki sözcükler ele alınacaktır. Tespit edilen isim türündeki sözcüklerin Türk dilinin söz yapımı ölçütleri açısından değerlendirmesi yapılacak böylece Özbek yemek ve mutfak kültürünün söz varlığını oluşturan sözcüklerin oluşum kaynakları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Özbek kültürü, Özbek mutfağı, Özbek yemekleri, Özbek mutfak kültürünün söz varlığı, söz yapımı.

**An Analysis Of The Vocabulary Of Uzbek Cuisine And Food Culture From A
Perspective Of Word Formation**

Abstract

The vocabulary of a language provides important information about a society's way of life, traditions and customs, political and social history, relationships with surrounding cultures, and social and cultural structures. Food holds a significant position among the elements that constitute a nation's culture. The food names used by a society reflect its lifestyle, beliefs, and environmental interactions. Turkish cuisine and food culture, with its rich steppe tradition, is one of the most characteristic elements of Turkish culture. Throughout history, Turkish communities have spread across a vast geographical area, and within this vast geography, especially those in Turkestan, they have interacted with countries such as Iran to the west, China to the east, India to the south, and, under the influence of Russian invasion, Russia. This has influenced Turkish communities in many ways, as well as their culinary and culinary cultures. This situation is also reflected in the vocabulary of Turkish cuisine and culinary culture. In this study, the Cyrillic texts of the book titled Uzbek Taomlari were transcribed according to the Latin-based Uzbek alphabet and the vocabulary of Uzbek food and culinary culture was tried to be determined on the basis of this book. This study will only examine noun-type words. These identified noun-type words will be evaluated in terms of Turkish language word formation criteria, thus attempting to identify the sources of words that constitute the vocabulary of Uzbek food and culinary culture.

Keywords: Uzbek culture, Uzbek cuisine, Uzbek dishes, the vocabulary of Uzbek cuisine culture, word formation

Türkmen Türkçesinde Bazı Kip/Zaman Eklerindeki Kalıplaşmalar

Nergis Biray, Dilara Hatice Kaya
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Her dilin olduğu gibi Türkçenin de sözcük türetme ve cümle kurma konularında belirli kuralları vardır. Ancak bazen sosyolinguistik veya yapısal sebeplerle kural dışı kullanışlarla da karşılaşmaktadır. Sözcük türetmede en yaygın yöntem belirli işlevleri olan eklerin kullanılmasıdır. Türkçede sözcük türetmek için isim ve fiil köklerine genellikle **yapım ekleri** getirilir. Bazen **çekim ekleri** de yapım eklerine benzer görev yaparak yeni sözcükler türetme işlevi kazanabilmektedir. Bu tür sözcükler, zamanla kalıplaşarak söz varlığına katılmaktadır. Türkçede fiil işletme eklerinden olan bazı **kip ve zaman ekleri**, tarihî süreç içinde kalıplaşma yoluyla yeni sözcükler türetmek için de kullanılmıştır. Bu tür kalıplaşmaların, Eski Türkçeden başlayarak günümüz Türk lehçelerine kadar hemen her dönemde kullanıldığını gözlemlemek mümkündür.

Kip ve zaman ekleri, yalnızca morfolojik değil, aynı zamanda anlamsal ve sözdizimsel düzeyde de değişime uğrayarak kalıplaşmaktadır. Bu kalıplaşma süreci sonucunda, söz konusu eklerle türetilmiş bazı ifadeler zamanla deyimleşmekte, terimleşmekte ve farklı sözcük türlerine evrilerek sözlük maddesi hâline gelebilmektedir. Bu yönüyle kip ve zaman ekleri, dilin dinamik yapısına fayda sağlayan önemli araçlar arasında yer almaktadır.

Bu çalışma, Türkmen Türkçesinde bazı kip ve zaman eklerinin kalıplaşma durumlarını ve cümle içindeki kullanılışlarını incelemektedir. Konu, kuramsal çerçeve sunulduktan sonra, inceleme kısmında Türkmence sözlüklerden taranan örnekler ve anlamlarıyla farklı görüşlere de yer verilerek ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkmen Türkçesi, kip/zaman ekleri, kalıplaşma, dil bilgiselleşme, kiplik, sözcük türetme.

Formulaic Uses Of Certain Tense/Mood Markers in Turkmen Turkish

Abstract

Like every language, Turkish has certain rules for word formation and sentence construction. However, sometimes irregular usage is encountered due to sociolinguistic or structural reasons. The most common method of word formation is the use of affixes with specific functions. In Turkish, derivational affixes are generally added to noun and verb roots to form new words. Sometimes inflectional suffixes can also function similarly to derivational suffixes, acquiring the ability to form new words. Such words eventually become standardised and enter the lexicon. Some tense and aspect suffixes, which are verb suffixes in Turkish, have also been used to derive new words through fossilisation in the historical process. It is possible to observe that such fossilisation has been used in almost every period, starting from Old Turkish to modern Turkish dialects.

Mood and tense suffixes are not only morphological but also undergo changes at the semantic and syntactic levels, becoming fossilised. As a result of this fossilisation process, some expressions derived from these suffixes become idiomatic, technical terms, and evolve into different word types, eventually becoming dictionary entries. In this respect, mood and tense suffixes are among the important tools that contribute to the dynamic structure of language.

Bu çalışma, Türkmen Türkçesinde bazı kip ve zaman eklerinin kalıplaşma durumlarını ve cümle içindeki kullanılışlarını incelemektedir. Konu, kuramsal çerçeve sunulduktan sonra, inceleme kısmında Türkmence sözlüklerden taranan örnekler ve anlamlarıyla farklı görüşlere de yer verilerek ortaya konulmaktadır.

Keywords: Turkmen Turkish, tense/mood markers, formulaic uses of certain, linguisticisation, mood, word formation.

Türkistan'dan Türkiye'ye Ortaçağ Türk Metinlerinde Kadın: Ana, Eş ve Bilge

Tülay Metin
Pamukkale Üniversitesi

Abstract

Türk toplumunda kadın figürü, toplumun kültürel ve ahlakî değerlerini yansıtan önemli bir unsurdur. Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan tarihsel süreçte kadın hem aile düzeni, hem de toplum ahlâkı açısından önemlidir. Tarihî ve edebî metinlerde ana, eş ve bilge kimlikleriyle merkezî bir figür olan kadın toplumun temel yapı taşı olarak ön plâna çıkar. Özellikle kadın ana figürü ile koruyucu, şefkatli ve yüce bir değer taşır. Kaynaklardan aktarıldığına göre Türklerde kadına; ailenin-hanedanın devamı, milletin birliği açısından kutsiyet atfedilmektedir. Türk toplumunda kadın sadece ana ve eş değildir aynı zamanda bilge kişiliği ve sezgisi ile akıllı ve cesur olarak da tanımlanır. Bu cesaret güçlü ve kahraman kadınların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Türk kadınları gerektiğinde savaşa katılan, ülkesini savunan gerektiğinde erkeklere akıl veren bireyler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortaçağ Türk metinlerine baktığımızda kadın; ana olarak kutsal, eş olarak sadık, güvenilir ve destekleyici, bilge olarak akıl veren ve yol gösteren bir figürdür. Bu bildiride Orhun abidelerinden Kutadgu Bilig, Dîvân-ı Lûgati't-Türk, Atabetü'l-Hakayık, Dede Korkut hikâyeleri ve Yunus Emre'nin eserlerine kadar Ortaçağ metinlerde kadına dair yansıyan bilgiler ışığında Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan kültürel kimliğin inşasında kadının önemli bir figür olarak rolü ele alınacaktır.

Somut Olmayan Kültürel Miras Kapsamında Türk Kahvesi Ve Kahvehaneler

Erva Şahin, Nurten Çekal
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Türk kahvesi ve kahvehaneler kültür olmanın ötesinde, Türk mutfağının ve toplumsal yaşamının ayrılmaz bir parçası olarak yüzyıllar boyunca varlığını sürdürmüş olup gelenekleri, toplumsal ilişkileri ve mutfak kültürünü yansıtmaya gücü nedeniyle kültürel açıdan özel bir konuma sahiptir. Kahvehaneler, Osmanlı imparatorluğundan itibaren toplumda var olmuş çeşitli evrelerden geçerek günümüze kadar gelmiştir. Bu çalışmada Türk kahvesi ve kahvehane kültürü kültürel miras kapsamında ele alınmış, toplumsal, mutfak kültürü ve geleneksel açıdan işlevlerinin ortaya konması, geçirdiği evrelerin toplumsal süreç içerisinde incelenmesi amaçlanmıştır.

Literatür Taraması:

Bu konuda yapılmış bazı bilimsel çalışmalar aşağıda yer almaktadır;

Alyakut (2023), “Türk mutfak kültürünün kahveye verdiği kimlik: Türk kahvesi” konulu gerçekleştirdiği araştırmada kahvenin, Türk kahvesi ismini alarak kimliği nasıl nitelediği, üretim ve tüketim pratiklerindeki kültürel ve kimliksel vurguların neler olduğunu ortaya koymaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda; Türk Mutfak kültürü çerçevesinde Türk kahvesinin, Türklüğe, Türkiye’ye ve Türk insanının dünya görüşüne (ideolojisine) vurgu yaptığı tespit edilmiştir.

Karaman vd. (2019),” Tüketicilerin Kahve/ Kafeleri Ziyaret Eğilimlerinin ve Değişen Kahve Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi: Geleneksel Türk Kahvesi Üzerine Bir Araştırma” konulu planladıkları çalışmada, tüketicilerin kahve tüketim miktarlarını, kahve tüketim mekânları ve kahve tercihleri arasında Türk kahvesinin yeri ve önemini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda katılımcıların düzenli olarak kahve tükettikleri ve en çok tercih edilen kahve türünün Türk kahvesi olduğu belirlenmiştir.

Yağbasan ve Ustakara (2008) , Gerçekleştirdikleri “Türk toplumunda kahvehane ve kafelerdeki iletişimsel ortamı belirlemeye yönelik bir alan araştırması (Gaziantep İli Örneği)” konulu araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğunun kahvehaneye/kafeye eğlenmek ve stresten kurtulmak ve sohbet etmek amacıyla gittiklerini belirlemişlerdir.

Yöntem: Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden arşiv doküman tarama tekniği kullanılmış ve konu ile ilgili web siteleri, bilimsel yayınlar taranmış ve elde edilen veriler ışığında alan yazın oluşturulmuştur.

Bulgular: Bugün Türk kahvesi, geleneksel hazırlama ve sunum biçimlerini modern tüketim alışkanlıklarıyla harmanlayarak varlığını sürdürmektedir. Kahvehaneler ise tarihsel köklerinden beslenerek kafe kültürüyle birlikte yeni formlar kazanmış, sosyal etkileşim ve kültürel paylaşımın modern mekânları haline gelmiştir. Dolayısıyla, Türk kahvesi ve kahvehaneler, geçmişten geleceğe uzanan bir kültürel miras zincirinin canlı halkaları olarak hem gastronomi literatürü hem de kültürel çalışmalar açısından araştırılmaya değer zengin bir alan oluşturmaktadır.

Sonuç ve Uygulamalar: Çalışma, bilime katkı sağlayacak niteliktedir. Türk kahvesinin toplumsal, siyasi ve kültürel yönü ele alınarak kapsamlı bir çalışma gerçekleştirilmiş Türk kültüründe kahvehanelerin yeri geçirdiği evreler ortaya konmuştur. Osmanlı döneminden günümüze uzanan süreçte, kahve hem saray mutfağında prestijli bir ikram hem de kahvehaneler aracılığıyla kamusal yaşamın şekillendiricisi olmuştur. Kahvehaneler, farklı sosyal sınıfları bir araya getiren, kültürel etkileşimi ve bilgi paylaşımını teşvik eden, edebiyat, sanat ve siyasal düşünceye ev sahipliği yapan mekânlar olarak işlev görmüştür. Tarihsel süreçte kahve ve kahvehaneler, kimi dönemlerde yasaklamalar ve kısıtlamalarla karşılaşsa da

ULUSLARARASI
TÜRK DÜNYASINDA
KÜLTÜREL MİRAS VE AKTARIMI
SEMPOZYUMU

toplumsal hafızadaki yeri güçlenmiş; geleneksel ritüeller, sosyal iletişim biçimleri ve estetik sunum pratikleriyle kültürel kimliğin önemli taşıyıcılarından biri olmuştur. Cumhuriyet döneminde kahve tüketiminde yaşanan değişimler, ekonomik koşullar, çay kültürünün yükselişi ve küresel kahve trendleri, Türk kahvesinin yerini zaman zaman geriletmiş olsa da UNESCO tarafından “İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası” olarak tescillenmesi, bu kültürün korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Türk Kahvesi, Kahvehaneler, Türk Mutfağı.

Denizli'nin Kadim Eğitim Kurumu: “İshak Bey Medresesi

Seçil CURAVCI
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Türk-İslâm devletlerinin kurumsal işleyişleri içerisinde en önemli eğitim müesseseleri şüphesiz medreselerdir. Anadolu'nun dört bir köşesinde varlık gösteren her devlet ve beylik bünyesinde İslâm'ın gelenek ve öğretileri ile Türklerin örf ve adetlerinden beslenerek yüzyıllar boyunca irili ufaklı birçok medrese kurulmuştur. Güneybatı Anadolu'da yer alan Denizli kazâsı sınırları içerisinde hüküm süren İnançoğulları Beyliği ve inşa ettikleri medrese de bu durumun en güzel örneklerinden birini meydana getirmiştir. Denizli kazâsına ait bilinen ilk medrese ve XVII. yüzyıla kadar yegâne eğitim kurumu olma özelliğini taşıyan bu müessese, teşkil edildiği dönemden itibaren bölge için her daim önemli bir yere sahip olmuştur. İnançoğulları'ndan kalma bu eğitim mirasını devralan Germiyanogulları ve Osmanlı Devleti zamanında da medreseye olan ilgi ve ihtimam hiç azalmamış, aksine artarak devam etmiştir. İshak Bey Medresesi, eğitime verilen önemin bir neticesi olarak kendisine vakfedilen zengin vakıflar sayesinde kurulduğu XIV. yüzyıldan XIX. yüzyıla değin ayakta kalmayı başaran eski ve köklü bir kurum olarak tarih sahnesinde yerini almıştır. Bu makalede; arşiv vesikalarından elde edilen veriler doğrultusunda İshak Bey Medresesi'nin kurucusu, kuruluşu, işleyişi, görevlileri, vakıfları ve gelir kaynakları vb. değinilecek olup Denizli kazâsının ilmî faaliyetlerinin geçmişini irdelenerek sosyo-kültürel tarihine ışık tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Denizli, İnançoğulları, İshak Bey, Medrese, Vakıf.

Stem Ve Dil Becerilerinin Bütünleşik Kullanımına Dair Nitel Bir Değerlendirme

Selin Sarıça, Selenay Koşumcu
Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Özet

Bu çalışma, STEM yaklaşımı ile dil becerilerinin (okuma, yazma, konuşma, dinleme) bütünleşik kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemektedir. TÜBİTAK 4005 kapsamında 10–13 Haziran 2025’te yürütülen atölyeye Türkiye’nin 18 ilinden katılan, Yabancılar Türkçe Öğretimi alanında en az üç yıllık deneyime sahip 26 öğretmenle nitel durum çalışması yapılmıştır. Veriler, 10 açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış çevrimiçi görüşme formu ile toplanmış; içerik analizi ve çift kodlayıcı kontrolüyle çözümlenmiştir. Bulgular, katılımcıların önemli kısmının STEM’i dil öğretimiyle bütünleştirmenin uygulanabilir ve etkili olduğuna inandığını; entegrasyonun disiplinler arası uyumu artırdığını, öğrencilerin motivasyonunu ve aktif katılımını güçlendirdiğini, sözcük öğretimi ile dört becerinin eşzamanlı gelişimine katkı sunduğunu göstermektedir. Sıklıkla dile getirilen güçlükler ise zaman yönetimi, sınıf mevcutları ve materyal/donanım eksikliğidir. Tüm katılımcılar, atölye sonrası ders planlarına STEM-dil entegrasyonunu dâhil etmeyi düşündüklerini belirtmiştir. Sonuçlar, CLIL ilkeleriyle uyumlu bu bütünleşik yaklaşımın akademik ve sosyal-duyuşsal gelişimi desteklediğini; sürdürülebilirlik için öğretmen eğitimi, materyal desteği ve esnek planlama gerektirdiğini göstermektedir.

Anahtar sözcükler: STEM, CLIL, dil becerileri, Yabancılar Türkçe Öğretimi, 21. yüzyıl becerileri.

A Qualitative Evaluation Of The Integrated Use Of Stem And Language Skills

Abstract

This research examines teachers' views on the integrated use of language skills (reading, writing, speaking, listening) within the STEM approach. A qualitative case study was conducted with 26 teachers from 18 provinces in Turkey who participated in the workshop held on June 10–13, 2025, under the scope of TÜBİTAK 4005 and who had at least three years of experience in teaching Turkish to foreigners. Data were collected using a structured online interview form consisting of 10 open-ended questions and analyzed through content analysis and double-coder checking. The findings show that a significant portion of the participants believe that integrating STEM with language teaching is feasible and effective; that integration increases interdisciplinary harmony, strengthens student motivation and active participation, and contributes to the simultaneous development of vocabulary teaching and the four skills. Frequently mentioned difficulties include time management, class sizes, and lack of materials/equipment. All participants stated that they planned to incorporate STEM-language integration into their lesson plans after the workshop. The results show that this integrated approach, consistent with CLIL principles, supports academic and social-emotional development; it requires teacher training, material support, and flexible planning for sustainability.

Keywords: STEM, CLIL, language skills, Teaching Turkish to Foreigners, 21st-century skills.

Kültürel Miras Alanlarında Hizmet Hatalarının Değerlendirilmesi: Hierapolis Antik Kenti

Mehmet Tahir Dursun, Ahmet Çetin, Mehmet Yalçın
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Antik kentler, kültürel miras deneyimleriyle önemli turizm varlıklarıdır; ancak hizmet eksiklikleri ziyaretçi memnuniyetini ve sürdürülebilir yönetimi olumsuz etkiler. Bu çalışma, Hierapolis Antik Kenti’nde hizmet hatalarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, betimsel araştırma deseni çerçevesinde yürütülmüş; veri toplama aracı olarak literatürden uyarlanan ve uzman görüşleriyle revize edilen bir kontrol listesi kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından bağımsız gözlemler gerçekleştirilmiş; veriler kodlanmış, nitel notlarla desteklenmiştir. Gözlem notlarından elde edilen nitel veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir, toplam yedi tema ortaya çıkmıştır. Araştırma, kültürel miras alanlarında ziyaretçi deneyiminin geliştirilmesine ve koruma–kullanma dengesi doğrultusunda sürdürülebilir yönetime katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hierapolis antik kenti, Ziyaretçi hizmetleri, Hizmet hataları, Kültürel miras yönetimi.

Abstract

Ancient cities are significant tourism assets due to their cultural heritage experiences; however, failures in services negatively affect visitor satisfaction and sustainable management. This study aims to identify service failures at Hierapolis Ancient City. Conducted within a descriptive research design, the study used a checklist adapted from the literature and revised based on expert opinions as the data collection tool. Independent observations were carried out by the researchers, with data coded and supplemented by qualitative notes. Qualitative data from observation notes were analysed thematically, resulting in seven themes. The study seeks to enhance visitor experience in cultural heritage sites and contribute to sustainable management in line with the balance between preservation and use.

Keywords: Hierapolis ancient city, Visitor services, Service failures, Cultural heritage management.

Türk Dünyasında Kültürel Miras Aktarımı Sürecinde Yaşanan İletişim Sorunları

Ali Soylu
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Türk dünyası, zengin ve kadim bir kültürel mirasa sahiptir. Ancak, bu mirasın aktarımı ve ortak bir bilinçle gelecek kuşaklara taşınması sürecinde çeşitli iletişim sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı, söz konusu iletişim engellerini tespit etmek ve bu engellerin nedenlerini analiz etmektir. Çalışma, tarihsel süreçte oluşan farklı alfabe sistemleri, dildeki yerelleşme ve yabancı dillerin etkisi, siyasi-ideolojik ayrımlar, dijital uçurum, akademik iş birliği eksiklikleri ve terminolojik standartlaşma sorunları gibi başlıkları incelemektedir. Bu sorunların anlaşılması, Türk dünyası arasında kültürel diyalogu güçlendirmek ve ortak mirası daha etkin bir şekilde korumak için atılacak adımlara rehberlik edecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Miras, İletişim Sorunları, Türk Dünyası, Alfabe Sorunu, Terminoloji, Dijital Aktarım.

Abstract

The Turkic World possesses a rich and ancient cultural heritage. However, various communication problems are encountered in the process of transmitting this heritage and passing it on to future generations with a shared consciousness. The aim of this study is to identify these communication barriers and analyze their causes. The study examines topics such as the different alphabet systems that emerged throughout history, linguistic localization and the influence of foreign languages, political and ideological divisions, the digital divide, lack of academic collaboration, and problems with terminological standardization. Understanding these problems will guide steps to strengthen cultural dialogue among the Turkic World and more effectively preserve our shared heritage.

Keywords: Cultural Heritage, Communication Problems, Turkic World, Alphabet Problem, Terminology, Digital Transfer.

An Evaluation On The Naming Of Uzbek Children's Games

Sema Eynel, Pelenay Penel
Pamukkale Üniversitesi

Abstract

Games, which clearly contribute not only to the child's social development but also to their individual development, provide researchers with rich material and a wide variety of topics. Among these studies, which are mostly aimed at compiling, classifying, and analyzing the context and functions of games, the absence of a study focusing on the names of games stands out. Naming, which is a fundamental tool for societies to perceive, understand, and organize the world, also allows for interpretations in many areas such as social norms, cultural codes, and societal structure. In this context, a study has been conducted on the naming principles of children's games, which has been identified as a gap in the literature. The study examines the criteria under which Uzbek children's game names are shaped, and based on the identified principles, evaluates the names of Uzbek children's games in terms of cultural context and linguistic criteria.

The study includes the book "1001 O'yin" prepared by T. Usmonho'jaev and F. Ho'jaev within its scope. The game names in the work were analyzed using content analysis, and the obtained data were classified and interpreted based on the tools used in the game, the function and purpose of the game, the place it is played, the actions within the game, and the characters involved. It was determined that games, which are not only a means of entertainment but also carry cultural identity through their manner of play, punishments given, and tools used, fulfill this function in their naming as well.

Keywords: Uzbek Turkish, children's games, naming, cultural transmission.

Denizli Yöresine Ait El Sanatları Ürünlerinin, Kültürel Mirasın Aktarımı Bağlamında Hediye Eşya Prototiplerine Dönüştürülmesi

Fatoş Neslihan Arğun, Seher Argun, Meruyert Kaygusuz
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, önemli bir turizm destinasyonu olan Denizli yöresine ait geleneksel el sanatlarının kültürel miras kapsamında korunması ve çağdaş tasarım anlayışıyla yeniden yorumlanarak hediye eşya prototiplerine dönüştürülmesini amaçlamaktadır. Denizli’de, yöreye özgü hediye eşya konusunda özgünlük oldukça sınırlıdır. Bir destinasyonun kimliğini yansıtan önemli unsurlardan birisi olan hediye eşyalar, ziyaretçilerin seyahat deneyimlerini zenginleştiren ve destinasyonla bağ kurmalarını sağlayan unsurlardır. Özellikle Pamukkale gibi UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde yer alan turistik bölgelerde hediye eşya sektörü, yerel ekonomiye de büyük katkı sağlamaktadır. Destinasyonun tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleri göz önüne alındığında, bu sınırlılığın anlaşılması da oldukça güçtür.

Bu çalışma, öncelikle bu konudaki kısıtlılığı aşmak açısından önemlidir. Zira küreselleşmenin etkisiyle unutulmaya yüz tutan yerel el sanatları hem ekonomik bir değer yaratma hem de kültürel kimliğin yaşatılması açısından halen çok önemli bir potansiyel teşkil etmektedir. Bu çalışmada Denizli’nin özgün el sanatlarından bazı örnekler belirlenmiş, geleneksel motifler, semboller ve üretim teknikleri, çağdaş tasarım ilkeleriyle harmanlanarak modern yaşam tarzına uygun, fonksiyonel ve estetik hediye eşya prototipleri geliştirilmiştir. Çalışma sürecinde alan araştırması, görsel analiz ve tasarım odaklı düşünme yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen prototipler hem kültürel mirasın sürdürülebilirliğini destekleyen hem de yerel kalkınmaya katkı sağlayabilecek yaratıcı ürünler olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, el sanatlarının hediye eşya olarak yeniden yorumlanması yoluyla, kültürel mirasın günümüz tüketim kültürü içinde varlığını sürdürebileceği, yeni nesillere aktarılabilmesi aynı zamanda da Denizli ilinin tanıtımına ve yerel halkın turizm gelirinden yararlanmasına destek olacağı ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, el sanatları, hediye eşya.

Transformation Of Traditional Handicraft Products Of The Denizli Region Into Souvenir Prototypes In The Context Of Cultural Heritage Transmission

Abstract

This study aims to preserve the traditional handicrafts of the Denizli region, an important tourism destination, within the scope of cultural heritage and reinterpret them through a contemporary design approach by transforming them into souvenir prototypes. In Denizli, the originality of souvenirs unique to the region is quite limited. Souvenirs, as one of the key elements reflecting the identity of a destination, enrich visitors’ travel experiences and enable them to establish a connection with the destination. Particularly in tourist areas such as Pamukkale, which is on the UNESCO World Heritage List, the souvenir sector makes a significant contribution to the local economy. Considering the historical, cultural, and natural richness of the destination, this limitation is rather difficult to comprehend.

This study is important in terms of overcoming this limitation. With the impact of globalization, local handicrafts that are on the verge of being forgotten still constitute a significant potential both for creating economic value and for sustaining cultural identity. In this study, some examples of Denizli’s authentic handicrafts were identified, and traditional motifs, symbols, and production techniques were blended with contemporary design principles to develop functional and aesthetic souvenir prototypes suitable for modern lifestyles. Field

research, visual analysis, and design-oriented thinking methods were employed during the process. The resulting prototypes were evaluated as creative products that not only support the sustainability of cultural heritage but also contribute to local development.

In conclusion, it can be stated that through the reinterpretation of handicrafts as souvenirs, cultural heritage can sustain its presence within today's consumer culture, be transmitted to future generations, and at the same time support both the promotion of Denizli and the local community's benefit from tourism revenues.

Keywords: Cultural heritage, handicrafts, souvenirs.

İslam Kültürünün Simgelerinden Ahşap Direkli Camiler

Nezahat Belen, Erbil Cömertler Aktuğ
Pamukkale Üniversitesi

Özet

İslamiyetin doğuşu ve gelişmesi, yeni inancın ihtiyaç ve anlayışına uygun yapıların ortaya çıkmasını da beraberinde getirmiştir. Bu dini gereksinimlerden ilki ibadet mekânlarıdır. İslamiyetin ortaya çıktığı coğrafyada kendinden önceki dönemlerde mimari ve sanat alanında örneklerin ve ustalarının azlığı, ekonomik yetersizlikler, cihat ruhu ile İslamiyetin cemaatle namaz kılma olgusu ibadet mekânlarının şekillenmesinde en önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk dönemler genellikle İslamiyet'i yayma ve toprakları genişletme çabalarına ağırlık verilmekle birlikte namaz kılınan alanın belirlenmesine yönelik etrafı çok yüksek olmayan duvarlarla çevrelenen mescid (cami) yapıları görülmektedir. Arap yarımadasının hava koşulları düşünüldüğünde hurma ağaçları ve örtü olarak hurma dallarıyla yapılan sahin düzenlemesi yüzyıllar boyunca İslam mimarisine temel oluşturacaktır. Emeviler döneminde derlemeci üslup Abbasiler döneminden itibaren Orta Asya etkilerinin ağır bastığı İslamiyet'in kendi kimliğini bulduğu parlak ve kayda değer gelişmelerin yaşandığı dönemlerin başlangıcıdır. Orta Asya'da özellikle Karahanlılar döneminde yeni plan tiplerinin deneme çalışmaları yanında terk edilmeyen en önemli cami plan tipolojisi ahşap direkli üzeri düz örtülü camilerdir. Anadolu'da Ankara Arslanhane Camii, Beyşehir Eşrefoğlu Camii, Sivrihisar Ulu Camii vb. Selçuklu cami mimarisine damga vuran bu plan tipolojisi Özbekistan'da. X-XIX. yüzyıllar arasına tarihlenen her biri ayrı el işçiliğine sahip 213 ahşap sütunun taşıdığı Hive Cuma Camii'nde de gözlemlenmektedir. Özbekistan'da ahşap direk geleneğinin sadece camilerle sınırlı kalmadığı günümüze yakın tarihli pek çok yapıda geleneğin devamı niteliğinde tekrarlandığı görülmektedir. Anadolu'da da örnekleri günümüze ulaşan ahşap direkli camiler, Osmanlı'nın kubbe tutkusuna karşın son dönemlerine kadar unutulmayan hatta Cumhuriyet döneminde de izleri kalemişi süslemeli camilerde devam eden bir geleneğin devamı niteliğindedir. Bu yapıların korunması ve geleceğe aktarılması ayrı bir önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cami, Ahşap Direkli, Ahşap Süsleme, Özbekistan, Hive.

**Çivril Savranşah Camii Ve
Denizli’de Kalemîşi Süslemeli Cami Geleneği**
Erbil Cömertler Aktuğ
Pamukkale Üniversitesi

Özet

İnsanların tarihi geçmişini yansıtan, onları ortak bir geçmişte buluşturup geleceğe taşıyan somut kültürel miras örneklerinden biri de Denizli’de günümüze ulaşan kalemîşi süslemeli camilerdir. Geç dönem kalemîşi süslemeli camiler hem küçük yerleşim yerlerine özgü malzeme ve teknik kullanılması hem de önceki dönem kalemîşi süslemelerine göre değişik motif ve desenler barındırması açısından farklı bir ekolün sembolüdürler. Genellikle merkezden uzak mahallelerdeki örnekleri günümüze ulaşmış, dışta minareleri olmasa evlerden ayırt edebilmenin çok zor olduğu, yığma veya hıymış tekniğinde moloz taş veya kerpiç malzemenin kullanıldığı bu camiler ahşap direkli veya dikdörtgen bir plan tipolojisinde sade bir mimariye sahip küçük boyutlu yapılardır. Çivril Savranşah Camii güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda dikdörtgen planlı ahşap direkli ve düz damlı, kerpiç malzemeden yapılmış, 16.89 x 9.90 m ölçülerinde küçük boyutlu bir camidir. Ancak kuru sıva üzerine fırçalarla yapılan kalemîşi süslemeler caminin harim mekânını bir çiçek bahçesine dönüştürmektedir. Süslemeler çoğunlukla panolara ayrılmakta ve bu panoları tek, demet halinde veya vazodan çıkan şekilde bitkisel motifler ağırlıklı olarak doldurulmaktadır. Geometrik motifler daha az tercih edilmekle birlikte yazının süslemelerde önemli bir yeri bulunmaktadır. Ancak daha önce bezemelerde görülmeyen cami gibi mimari tasvirler ile kandil, perde, dokuma, karpuz-bıçak gibi gündelik hayatta da kullanılan nesnelerin cami duvarlarına işlendiği görülmektedir. Döneminin estetik zevklerinin ve sanat anlayışının kültürel yansımaları olan bu camilerin öneminin belgelenmesi ve kayıt altına alınması gelecek kuşaklara aktarımını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cami, Denizli, Kalemîşi Süsleme, Ahşap Direkli.

Taşköprülüzade'nin Gözünden Osmanlı İlmî Hayatı Ve Beslendiği İlim Havzaları

Alper BORUCU

Pamukkale Üniversitesi

Özet

Osmanlı klasik dönemi entelektüel hayatının temel kaynaklarından biri Taşköprülüzade Ahmet Efendi'nin Şakayiku'n-Nu'maniyye adlı eseridir. Bu biyografik tabakat metni, Osmanlı'nın ilk on padişah döneminde yaşamış 502 bilginin entelektüel çerçevesini bize sunmaktadır. Bu eser, aynı zamanda hafıza inşası, ilim siyaseti ve kültürel harita işlevi de görmektedir.

XV. yüzyılın ikinci yarısından XVII. yüzyılın sonuna kadar olan dönem, Osmanlı'ya yönelik yoğun ilim ve kültür göçlerinin yaşandığı bir zamandır. Osmanlı, İslam coğrafyasında istikrar sağlayınca, farklı bölgelerdeki bilgi birikimi bu merkeze yönelmiştir. Altın Orda Devleti'nin yıkılmasıyla alimler Bursa ve İstanbul'a göç etmiş; Timurluların zayıflamasıyla Semerkant'taki matematik-astronomi mirası Osmanlı'ya taşınmıştır, Yavuz Sultan Selim'in seferleriyle Şam ve Mısır'daki birikim de bu sürece dahil olmuştur.

Bu göçler, farklı ilim geleneklerinin Osmanlı'ya aktarılmasını sağladığı gibi alimler dersler verip eserler yazmıştır. Başta fıkıh, tefsir ve hadis ön plandayken, sonrasında matematik ve tıp da önem kazanmıştır. Kadızade-i Rûmî ile başlayan süreç, Et-Tûsî ve Ali Kuşçu ile devam etmiştir.

Bu bildiride Taşköprülüzade'nin kaleminden Osmanlı'ya Horasan, Maveraünnehir, Şam, Mısır ve benzeri merkezlerden akan ilim ve kültür düşüncelerinin Osmanlı coğrafyasına hangi yollarla, nasıl bir süreç içerisinde girdiği ve bu süreçte etkisinin ne derecede olduğu ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mâverâünnehir, Mısır, Bilgi, Kültür, Matematik-Astronomi

Kültürel Mirasın Aktarımında Din ve Değerlerin Çifte Rolü

Mustafa Kemal Dallık

Özet

Kültür, toplumların kimliklerini şekillendiren en temel unsurlardan biridir. Kültürel mirasın korunması ve aktarımında din ve değerler, tarih boyunca hem yapıcı hem de yıkıcı etkiler yaratmıştır. Din, yalnızca inanç sistemleri değil; aynı zamanda ahlaki normlar, toplumsal dayanışma ve kolektif kimliğin inşasında güçlü bir araç olmuştur. Değerler ise toplumun kuşaktan kuşağa aktardığı ahlaki ölçütler, gelenekler ve yaşam biçimlerini temsil eder.

Türk dünyasında din, kültürel mirasın aktarımını kolaylaştırıcı bir unsur olarak işlev görmüştür. İslamiyet'in kabulüyle birlikte ortaya çıkan cami yapısı, hat sanatı gibi mimari yapı örnekleri ve süsleme detayları, dini öğretilerin kültürle bütünleşmesinin güçlü bir göstergesidir. Dini ritüeller, özel günler, bayramlar ve ortak ibadetler kültürel sürekliliği pekiştirmiştir. Değerler ise sözlü şekilde aktararak, kuşaklar boyunca canlı tutulabilmiştir. Bu bağlamda kültürel miras ögesinin toplum tarafında hem inanç sistemine dahil edilmesi hem de değerleri arasında görülerek korunması ile canlılığı sağlanabilmektedir.

Ancak, tarih boyunca dinin kültürel miras üzerindeki etkisi her zaman koruyucu özellik göstermemiştir. Tarihin bazı dönemlerinde benzer olmayan inanç gruplarının kültürel miras unsurlarını, dinî gerekçelerle yıkıma uğratması; heykeller, freskler veya mabetleri tahrip etmesi geri döndürülemez bir kayıptır. Bu durum, dinin kültür aktarımındaki rolünün yalnızca yapıcı değil, aynı zamanda dönemin yorumlarına bağlı olarak yıkıcı da olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras, din, değerler, kültür aktarımı, Türk dünyası, koruma.

Comparative Analysis of Similar Plots in Turkic and European Eics.

Sapayeva Bibijon Rustamovna

Urgench State University

Annotatsiya

Turkiy xalqlar va Yevropa eposlaridagi o'xshash syujetlar qadimiy tarixiy va madaniy almashinuvlarning natijasi bo'lib, ularning qahramonlik, sadoqat, do'stlik va milliy birlik mavzulari o'zaro yaqinlikni ko'rsatadi. Tadqiqotlar, xususan "O'g'uzxon", "Kitobi Dede Korkut", "Beovulf" va "Táin Bó Cúailnge" epik asarlaridagi asosiy syujetlar va ularning madaniy-ijtimoiy kontekstlarda farq va o'xshashliklarini tahlil qiladi. Turkiy eposlar ko'pincha mifologik qatlam va xalqning tarixiy- madaniy ongini aks ettirsa, Yevropa eposlari jasorat, shaxsiy qahramonlik va ijtimoiy barqarorlikni ta'kidlaydi. Ushbu solishtirma tahlil epik an'analar o'rtasidagi umumiy insoniy qadriyatlar, milliy xususiyatlar, va tarixiy ko'chishlar orqali madaniy o'zaro ta'sirlarni yoritishga xizmat qiladi. Natijada, turkiy va yevropa epiklari xalq madaniyati va tarixini tushunishda chuqur ilmiy asoslarni yaratadi.

Kalit so'zlar: Turkiy xalqlar, Yevropa eposlari, Qiyosiy tahlil, Epik syujetlar, Qahramonlik, Sadoqat, Do'stlik, Milliy birlik, Mifologik elementlar, Madaniy almashinuv, Tarixiy ko'chishlar, O'g'uzxon, Kitobi Dede Korkut, Beovulf, Táin Bó Cúailnge, Ijtimoiy-madaniy kontekst.

Annotation

The similarities in plots between Turkic peoples' and European epics are the result of ancient historical and cultural exchanges, showing close connections in themes of heroism, loyalty, friendship, and national unity. This research analyzes the main plots and their sociocultural contexts in epic works such as "Oghuz Khan," "Kitabi Dede Korkut," "Beowulf," and "Táin Bó Cúailnge." While Turkic epics often feature mythological layers reflecting the historical and cultural consciousness of the people, European epics emphasize courage, personal heroism, and social stability. This comparative analysis sheds light on shared human values, national characteristics, and the cultural interactions shaped by historical migrations. Consequently, Turkic and European epics provide profound insights into the cultural heritage and history of their peoples.

Key words: Turkic peoples, European epics, Comparative analysis, Epic plots, Heroism, Loyalty, Friendship, National unity, Mythological elements, Cultural exchange, Historical migrations, Oghuz Khan, Kitabi Dede Korkut, Beowulf, Táin Bó Cúailnge, Sociocultural context

The role of tourism in the formation of intercultural dialogue and tolerance among young people” In the case of the Organization of Turkic States

Odiljon Boynazarov

Silk Road' International University of Tourism and Cultural Heritage Uzbekistan

Abstract

This thesis explores the pivotal role of tourism in fostering intercultural dialogue and tolerance among young people, with a specific focus on the Organization of Turkic States (OTS). As globalization continues to shape cultural interactions, tourism emerges as a powerful tool for bridging cultural divides and promoting mutual understanding. This study examines how travel experiences facilitate encounters between youth from diverse Turkic nations, enabling them to share traditions, values, and perspectives. Through qualitative and quantitative research methods, including surveys and interviews, the thesis highlights the impact of tourism on young people's perceptions of cultural diversity, their willingness to engage with others, and the development of a shared identity within the Turkic community. The findings suggest that tourism not only enhances cultural appreciation but also serves as a catalyst for social cohesion and peacebuilding among young people in the region.

Key words: Tourism, Intercultural Dialogue, Tolerance, Young People, Organization of Turkic States (OTS), Cultural Exchange, Globalization, Social Cohesion , Youth Identity, Peacebuilding

Les Particularités Linguo-Culturelles Des Termes Gastronomiques Dans Les Traductions Anglaises De L'oeuvre Boburnoma

Hulkar Rahmatova Solijon qizi

L'Université internationale du tourisme et du patrimoine culturel

Özet.

Bu çalışma, Orta Asya kültürünün önemli yazılı miraslarından biri olan Baburnama'daki gastronomik terimlerin İngilizce çevirilerinde ortaya çıkan dilsel ve kültürel özelliklerini incelemektedir. Araştırmada özellikle yemek, içecek, sofrâ gelenekleri ve mutfak kültürüyle ilgili kavramların hedef dile aktarılırken karşılaşılan sorunlar, anlam kaymaları ve kültürel uyarlamalar ele alınmaktadır. Çalışmada betimleyici ve karşılaştırmalı yöntem kullanılarak farklı İngilizce çeviri örnekleri incelenmiş, gastronomik terimlerin sadece dilsel değil, aynı zamanda tarihî ve kültürel bir bağlamda da taşıdığı anlamlar ortaya konulmuştur. Araştırmanın amacı, çeviri sürecinde kültürel özgünlüğün korunmasının önemini vurgulamak ve gelecek çalışmalar için yöntemsel katkı sağlamaktır. Elde edilen sonuçlar, gastronomi terimlerinin çevirisinde yalnızca dilsel eşdeğerlik değil, kültürel bağlamın da dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Baburnama, gastronomi, kültür, çeviri, terminoloji

Abstract

This study examines the linguo-cultural features of gastronomic terms found in the Baburnama, one of the most significant written monuments of Central Asian heritage, in their English translations. Particular focus is placed on terms related to food, beverages, dining traditions, and culinary culture, which undergo shifts of meaning, transformations, and cultural adaptations during the translation process. Using descriptive and comparative methods, the paper analyses various English translations and demonstrates that gastronomic terms carry not only linguistic meaning but also historical and cultural significance. The main aim of the study is to highlight the importance of preserving cultural specificity in translation and to provide methodological insights for future research. The findings show that successful translation of gastronomic terminology requires attention not only to linguistic equivalence but also to the cultural context.

Keywords: Baburnama, gastronomy, culture, translation, terminology

**Global Problems of Untranslatability
(Uzbek-English Focus)**

Komila Ergasheva

Silk Road International University of Tourism And Cultural Heritage

Özet

Günümüzde çeviri, kültürlerarası iletişimi sağlama, bilgi ve enformasyonu farklı dillerde aktarma açısından önemli bir araç haline gelmiştir. Ancak çeviri yalnızca sözcükleri bir dilden diğerine aktarmak değildir – bu süreç, diller ve kültürler arasındaki derin farklılıkları, dilbilgisel ve sözcüksel uyumsuzlukları, hatta kimi zaman tamamen çevrilemez durumları dikkate almayı gerektirir. Bu makale, Özbekçe ve İngilizce arasındaki çeviri sürecinde karşılaşılan temel küresel sorunların incelenmesine adanmıştır. Özellikle, sözcüksel boşluklar, deyimlerin çevirisi, kültürel farklılıklar ve anlam kaybı gibi durumlar ele alınmaktadır. Yazar, çevirmenler tarafından kullanılan telafi, genelleştirme, çıkarma, açıklayıcı çeviri ve dipnot (glossa) gibi stratejilere özel önem vermektedir. Makalede Özbek atasözleri, şiirsel dizeler ve kültürel ifadelerden yararlanılarak pratik örnekler sunulmaktadır. Amaç – çeviri sürecinin yalnızca dil ile değil, aynı zamanda kültür ve maneviyat ile ilgili karmaşıklıklarını ortaya koymaktır.

Anahtar kelimeler: Çevrilemezlik, sözcüksel sistemler, dilbilgisel özgünlük, kültürel bağlam, anlam kaybı.

Annotation

In today's globalized world, translation plays a vital role in facilitating intercultural communication, preserving meaning across linguistic borders, and sharing knowledge between societies. However, translation is not merely a mechanical transfer of words from one language to another. It involves navigating deep cultural references, structural differences between languages, and conceptual mismatches that often lead to partial or total untranslatability. This article focuses on the global challenges faced in translating between Uzbek and English, two linguistically and culturally distinct languages. It explores core problems such as lexical gaps, grammatical incompatibility, idiomatic expressions, and cultural divergence that make literal translation inadequate. Special attention is given to strategies like compensation, generalization, omission, footnoting, and glossing as tools used by translators to preserve meaning and intent. The article also provides practical examples from Uzbek proverbs, metaphors, and poetry to illustrate how translators deal with cases where there is no direct equivalent in English. The goal is to show that translation is not just linguistic but also deeply cultural and interpretive in nature.

Keywords: Untranslatability, lexical systems, grammatical uniqueness, cultural context, loss of meaning.

Political Portrait Of Rulers In Works Of Art Of The East

*Aliyeva Fargana
Azerbaijan, Baku
Baku State University*

Abstract

This article deals with the concept of the “Supreme Intellect” as an organizational principle for governing an utopian state structure. Since ancient times the idea of the ideal, as well as the image of the ideal monarch, has long been considered within social, political, and philosophical-aesthetic frameworks. The issue defines the worldview and ethno-cultural specificity of each people. Medieval Arab philosophy, closely intertwined with Islam, helped Arab-Muslim philosophy to improve. As a result of hard work, the legacy of the ancient world was thoroughly studied and adapted within the framework of Islam. The public opinion of that period gradually began to form on the basis of the philosophical and social thought about identifying the reason for the creation of a person and recreating the model of a fair ruler. Meanwhile, these problems find a solution in the works of such mass thinkers of the East as al-Farabi, Ibn Sina, Ibn Rushda, Ibn Tufail, Ibn Arabi, Ibn Badji, H.Yassavi, al-Ghazali, Firdowsi, Nizami Ganjavi, Fizuli, Alishir Navoi and others.

Key words: "High intellect", "insan al-kamil", ruler, philosophy, spiritual and cultural values, East, West

**Феномен Шёлкового Пути В Истории Культурного И Экономического
Наследия Ца**

Алиева Мамедова Гюнель

Азербайджан, Баку

Бакинский Государственный Университет

Резюме

В политическом и в конфессиальном плане Восток вот уже на протяжении веков продолжает оставаться сложным регионом. В наш глобальный век идея создания планетарного общества (гражданства) стираются и обобщаются религиозные, политические, экономические и культурные ценности. Идея создания планетарного общества не нова. Следовательно истоки глобализации восходят к древним временам, к возникновению могущественных империй, к эпохе географических открытий, к растущей экономической динамике, к тесному сотрудничеству мировых держав, к торговым путям «Великого шёлкового пути» а главное к зарождению мировых религий. Возрождение и трансформация концепта «Шёлкового пути» приходится к VII-VIII векам, к образованию Арабского халифата. Далее со становлением Аббасидского халифата наступает «золотой век» мусульманской цивилизации. С постепенным изменением политической карты Центральной Азии всевозрастающее влияние тюркских государств (Караханидов, Газневидов, Сельджуков...), а также Северной Африки и Испании возникает Кордовский и Фатимидские халифаты и др. государства. Последний расцвет в эпоху средневековья приходится ко времени образования империи Тимура.

Великие географические открытия морских путей, политические столкновения Сефевидских и Османских империй, постоянные междоусобицы нанесли мощный урон по функционированию «Великого Шёлкового пути». Тем самым этот инцидент за исключением определённых участков, приводит к потере глобализационной значимости, к постепенному упадку трансконтинентального ВШП.

Sun'iy Intellect Yordamida Turkiy Tillardagi Rang Obrazlarini Tarjima Qilishning Lingvokulturologik Xususiyatlari

Xoliqova Zahro Arol qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti o'zbek tili ixtisosligi

Annotatsiya

Ushbu maqolada sun'iy intellekt vositalari yordamida turkiy tillardagi rang obrazlarini tarjima qilish jarayonidagi lingvokulturologik xususiyatlar tahlil qilinadi. Rang konseptlari qadimiy mifologiya, xalq og'zaki ijodi va madaniy an'analarda muhim o'rin tutib, turkiy xalqlarning dunyoqarashini aks ettiruvchi konseptual birliklar sifatida o'rganiladi. Ularni boshqa tillarga tarjima qilishda semantik tafovutlar, madaniyatlararo konnotatsiyalar va milliy-madaniy kontekstning yo'qolishi kabi muammolar yuzaga keladi. Tadqiqotda Google Translate, DeepL va ChatGPT kabi mashina tarjima tizimlari misolida rang asosli birliklarning avtomatik tarjimasi kuzatilib, ularning lingvokulturologik mazmunni aks ettirish darajasi baholanadi. Natijalardan kelib chiqib, rang obrazlarini sun'iy intellekt yordamida kontekstual talqin qilish imkoniyatlari, hamda lingvokulturologik adekvatlikni ta'minlovchi innovatsion tarjima yondashuvlari taklif qilinadi.

Abstract

This article analyzes the linguocultural features of translating color imagery in Turkic languages through artificial intelligence tools. Color concepts, rooted in ancient mythology, folklore, and cultural traditions, represent conceptual units reflecting the worldview of Turkic peoples. Translating them into other languages often poses challenges such as semantic mismatches, intercultural connotations, and the loss of national-cultural context. The study examines the automatic translation of color-based expressions using machine translation systems such as Google Translate, DeepL, and ChatGPT, assessing their effectiveness in conveying linguocultural meaning. Based on the findings, the article proposes innovative translation approaches and the application of AI-based semantic processing technologies to ensure contextual interpretation and cultural adequacy in translation.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, tarjimashunoslik, rang konsepti, lingvokulturologiya, turkiy tillar

Key words: artificial intelligence, translation studies, color concept, linguoculturology, Turkic languages

**Turkiy Xalqlar Yozuv Tizimlarida Tinish Belgilarining Lingvopragmatik Ahamiyati:
Umumiy Til Muammolari Konseksida**

Shoniyozova Gulshoda

Axborot texnologiyalari va menejment universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada turkiy xalqlarning yozuv tizimlari va undagi tinish belgilarining lingvopragmatik ahamiyati o'rganiladi. Turkiy tillarda yozuv tizimining tarixiy rivojlanishi – arab, kirill va lotin grafikasi asosida shakllangan bosqichlar – til birligi masalalari bilan uzviy bog'liq holda tahlil qilinadi. Maqolada tinish belgilarining pragmalingsvistik funksiyalari: matnda mantiqiy bo'linish, muloqot mazmunini aniqlash, hissiy-ekspressiv ma'no yaratish hamda madaniy tafovutlarni ifodalashdagi roli tadqiq etilgan. O'zbek, turk, qozoq va ozarbayjon tillaridagi punktuatsion tizimlar qiyosiy o'rganilib, o'xshashlik va tafovutlar aniqlangan. Natijada, umumturkiy til va yozuv birligini ta'minlashda tinish belgilarining ham muhim komponent sifatida ko'rilishi lozimligi xulosaga keltiriladi.

Kalit so'zlar: turkiy tillar, yozuv tizimi, tinish belgilar, pragmalingsvistika, umumiy til

Abstract

This article examines the linguopragmatic significance of punctuation marks in the writing systems of Turkic peoples. The historical development of Turkic writing systems—based on Arabic, Cyrillic, and Latin scripts—is analyzed in close connection with the issues of language unity. The study focuses on the pragmalinguistic functions of punctuation: logical segmentation in text, clarification of communicative meaning, creation of emotional-expressive nuances, and reflection of cultural differences. Comparative analysis of punctuation systems in Uzbek, Turkish, Kazakh, and Azerbaijani languages reveals both similarities and divergences. The findings suggest that punctuation should also be considered an essential component in establishing common language and script unity among Turkic nations.

Keywords: Turkic languages, writing system, punctuation, pragmalinguistics, language unity

Turkiy Tillarda Affiksal Polisemiya Va Uning Tarjimadagi Global Muammolari

Ashurova Mahbuba
Qarshi davlat universiteti

Annotatsiya

Ushbu maqolada turkiy tillarda affiksal polisemiya hodisasi va uning tarjimadagi global muammolari tahlil qilinadi. Polisemiya qo'shimchalarning bir nechta semantik yuklamaga ega bo'lishini anglatib, tarjima jarayonida sezilarli qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Masalan, -chi qo'shimchasi o'zbek tilida kasb (o'qituvchi – teacher), tarafdor (demokratchi – democratist) va nisbat ma'nolarini ifodalashi mumkin. Bunday ko'pma'nolilik ingliz, rus yoki boshqa tillarga tarjima qilinganda, ko'pincha ma'nodagi noaniqliklarga olib keladi. Tadqiqotda o'zbek, qozoq, qirg'iz va turk tillaridan misollar tanlab olingan bo'lib, affikslarning semantik kengligi va pragmatik vazifalari qiyosiy jihatdan o'rganiladi. Metodologiya sifatida lingvokulturologik tahlil, qiyosiy tipologiya va tarjimashunoslikning amaliy yondashuvlari qo'llanilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, affiksal polisemiya tarjimada nafaqat lingvistik, balki madaniy tafovutlarni ham ochib beradi. Shu bois turkiy tillardan tarjima jarayonida qo'shimchalar uchun izohli tarjima, kontekstual tahlil va parallel korpuslardan foydalanish samarali hisoblanadi. Maqola umumturkiy morfologiya va tarjimashunoslik kesishmasida dolzarb masalalarni yoritadi.

Kalit so'zlar: turkiy tillar, affiksal polisemiya, tarjima muammolari, lingvokulturologiya, qiyosiy tahlil

Abstract

This article examines the phenomenon of affixal polysemy in Turkic languages and the global challenges it poses for translation. Affixal polysemy refers to the capacity of affixes to carry multiple semantic functions, which often leads to ambiguity and loss of meaning in translation. For instance, the Uzbek suffix *-chi* may denote a profession (*o'qituvchi – teacher*), a supporter (*demokratchi – democratist*), or a relational meaning. Such polysemous usage, when translated into English or Russian, frequently causes semantic shifts and cultural mismatches. The study analyzes examples from Uzbek, Kazakh, Kyrgyz, and Turkish, focusing on the semantic breadth and pragmatic functions of affixes. The methodology combines linguocultural analysis, comparative typology, and applied approaches in translation studies. The findings indicate that affixal polysemy highlights not only linguistic complexity but also cultural differences, making accurate translation a global challenge. To address these issues, the article suggests explanatory translation, contextual analysis, and the use of parallel corpora as effective strategies. Overall, the paper underscores the relevance of affixal polysemy at the intersection of Turkic morphology and translation studies.

Key words: Turkic languages, affixal polysemy, translation problems, linguoculturology, comparative analysis

Xorijiy Tillarni O‘qitishda Xolistik Yondashuv Asosida Motivatsiyani Kuchaytirish Strategiyalari

Sabohat Sa’dullayevna
Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Annotatsiya

Аннотация

Mazkur maqolada xorijiy tillarni o‘qitishda xolistik yondashuvning motivatsiyani kuchaytirishdagi o‘rni yoritiladi. Motivatsiya talabalarning xorijiy tilni muvaffaqiyatli o‘zlashtirishida asosiy psixologik omillardan biri sifatida qaraladi. Tadqiqotda xolistik yondashuvning kognitiv, affektiv va ijtimoiy jihatlari uyg‘un holda o‘rganilib, dars jarayonida ichki va tashqi motivatsiyani kuchaytirish strategiyalari tahlil qilingan. Xususan, loyiha asosida o‘qitish, gamifikatsiya, rol o‘yinlari hamda madaniyatlararo muloqot metodlari talabalarning til o‘rganishga qiziqishini sezilarli darajada oshirishi aniqlangan. Ushbu maqola xorijiy til o‘qituvchilari uchun motivatsiyaga asoslangan samarali metodik tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: xolistik yondashuv, motivatsiya, xorijiy til, interaktiv metodlar, pedagogik strategiyalar

Abstract

This study examines the role of the holistic approach in enhancing motivation in foreign language teaching. Motivation is considered one of the most essential psychological factors determining students’ success in language acquisition. The research explores the cognitive, affective, and social dimensions of the holistic approach and discusses strategies for strengthening both intrinsic and extrinsic motivation in the classroom. Particular emphasis is placed on project-based learning, gamification, role-playing, and intercultural interaction, which have been found to significantly increase students’ interest in learning foreign languages. The findings of the study provide practical insights for developing effective motivation-oriented teaching methods for foreign language educators.

Keywords: holistic approach, motivation, foreign language teaching, interactive methods, pedagogical strategies

Me‘rosiy O‘zbek Raqs San‘Ati
Madinaxon Muxamedova
O‘zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada o‘zbek raqs san‘ati merosining tarixiy ildizlari va uning bugungi kundagi rivojlanish jarayoni tahlil qilinadi. O‘zbek xalq raqslari milliy madaniyatning ajralmas qismi bo‘lib, ular orqali xalqning urf-odatlarini, qadriyatlarini va hayot falsafasi ifoda etiladi. Maqolada raqs san‘atining shakllanishi, an‘anaviy maktablari, mashhur raqs ijrochilari faoliyati hamda mustaqillik yillarida milliy raqs san‘atini rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan davlat siyosati yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va global madaniy aloqalar fonida o‘zbek raqs san‘ati merosining xalqaro maydondagi o‘rni, yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati hamda uni asrab-avaylash yo‘llari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: O‘zbek raqs san‘ati, milliy meros, madaniyat, an‘ana, ijrochilik, xalq raqslari, tarixiy maktablar, zamonaviy raqs, ma‘naviy qadriyatlar, san‘at taraqqiyoti.

Bugungi globalashuv davrida milliy madaniyat va san‘atni asrab-avaylash hamda uni jahon miqyosida targ‘ib qilish dolzarb masalalardan biridir. Xalqaro UNESCO hisobotlariga ko‘ra, dunyoda 2000 dan ortiq an‘anaviy raqs turlari mavjud bo‘lib, ularning 40 foizi yo‘qolish xavfi ostida turibdi. Bu esa milliy raqs san‘atini avloddan-avlodga yetkazish, uni zamonaviy shaklda rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi. O‘zbekiston misolida ham bu masala muhim ahamiyat kasb etadi. Madaniyat vazirligi ma‘lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda mamlakatimizda 120 dan ortiq professional raqs jamoalari faoliyat yuritmoqda va ularning repertuarida 300 ga yaqin milliy raqs namunalari mavjud. Shuningdek, “Sharq taronalari” xalqaro festivalida o‘zbek raqs jamoalarining ishtiroki so‘nggi besh yilda 35 foizga oshgan. Yoshlar o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rovnomalarga ko‘ra, ularning 62 foizi milliy raqs turlarini bilishini, biroq faqat 27 foizi muntazam shug‘ullanishini ta’kidlagan. Mazkur ko‘rsatkichlar o‘zbek raqs san‘ati merosini saqlash va targ‘ib qilish bilan birga, uni zamonaviy yoshlar ongiga singdirish, raqamli platformalar va xalqaro madaniy loyihalar orqali keng yoyish zarurligini ko‘rsatadi. Demak, milliy raqs san‘ati nafaqat xalqimizning madaniy identifikatori, balki global miqyosda milliy o‘zlikni tanituvchi kuchli vosita sifatida bugungi kunda dolzarbligini yanada oshirmoqda.

Har bir xalqning madaniyati uning milliy merosi, san‘ati va urf-odatlarida mujassam bo‘ladi. Shu jihatdan o‘zbek raqs san‘ati ham asrlar davomida xalqimizning turmushi, dunyoqarashi va ruhiy olamini ifodalab kelayotgan noyob san‘at turi sifatida e’tirof etiladi. Raqs – bu faqatgina estetik zavq bag‘ishlovchi tomosha emas, balki xalqning tarixiy xotirasi, qadriyatlarini va milliy o‘zligini aks ettiruvchi boy merosdir. O‘zbek xalq raqslari qadimdan “Lazgi”, “Tanovar”, “Andijon polkasi” kabi o‘ziga xos uslublari bilan mashhur bo‘lib, ular o‘z hududining madaniy xususiyatlari va urf-odatlarini mujassamlashtiradi. Mustaqillik yillarida milliy raqs san‘atini rivojlantirish, yosh avlod qalbida milliy g‘urur va ma‘naviy qadriyatlarni mustahkamlash davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Bugungi kunda o‘zbek raqs san‘ati nafaqat milliy bayram va marosimlarda, balki xalqaro sahnalarda ham keng targ‘ib qilinib, dunyo madaniyatida o‘zining munosib o‘rniga ega bo‘lib bormoqda. Mazkur mavzuni o‘rganish nafaqat o‘zbek raqs san‘ati merosini asrab-avaylash, balki uni zamonaviy davr talablari bilan uyg‘unlashtirib rivojlantirish, xalqimizning boy madaniyati va san‘atini jahon miqyosida targ‘ib etish uchun ham dolzarb ahamiyat kasb etadi.

O‘zbek raqs san‘ati merosini saqlash va bugungi kunda rivojlantirish uchun bir nechta muhim yechimlarni amalga oshirish zarur. Avvalo, milliy raqslarni ta’lim tizimiga kengroq integratsiya qilish, maktab va oliy ta’lim muassasalarida raqs san‘atiga oid maxsus kurslar va to‘garaklarni tashkil etish lozim. Bu orqali yoshlarning milliy merosga bo‘lgan qiziqishi

kuchayadi, ular orasida iste'dodli ijrochilarni aniqlash imkoniyati kengayadi. Shuningdek, xalq raqslari va ularning hududiy maktablarini raqamlashtirish, video va multimedia materiallar shaklida arxivlash milliy raqs san'atini kelajak avlodga yetkazishda muhim vosita bo'ladi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida mobil ilovalar, onlayn darsliklar va virtual konsertlar yaratish orqali milliy raqs nafaqat ichki auditoriya, balki xalqaro miqyosda ham keng targ'ib qilinishi mumkin. Davlat miqyosida raqs san'ati jamoalarini qo'llab-quvvatlash, ularning xalqaro festivallarda ishtirokini rag'batlantirish va grant dasturlarini joriy etish ham muhim yechimlardan biridir. Shu bilan birga, raqs ustozlari va koreograflarining malakasini oshirish, yosh ijrochilar uchun mahorat darslari va ijodiy laboratoriyalar tashkil etish milliy san'at rivojiga katta turtki beradi.

O'zbek raqs san'ati xalqimizning boy ma'naviy va madaniy merosining ajralmas qismi bo'lib, asrlar davomida xalqning turmush tarzi, urf-odati, orzu-intilishlari va dunyoqarashini o'zida mujassam etib kelmoqda. Bugungi kunda milliy raqs nafaqat sahna san'ati sifatida, balki yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, ularning ma'naviy dunyosini boyitish va milliy o'zlikni mustahkamlashda muhim tarbiyaviy vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Globallashuv sharoitida o'zbek raqs san'ati merosini asrab-avaylash, uni yangi shakllarda rivojlantirish va xalqaro miqyosda keng targ'ib qilish zaruriyati yanada ortib bormoqda. Shu bois ta'lim tizimida raqs san'atini integratsiya qilish, raqamli platformalarda targ'ib etish, professional jamoalar faoliyatini qo'llab-quvvatlash va yosh ijrochilarni rag'batlantirish milliy madaniyatimizni asrashning eng samarali yo'llaridan biridir.

“O‘zbek Milliy Raqs Jozibasi”

G.M. Iskandirova

O‘zbekiston Davlat Xoreografiya Akademiyasi O‘Qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada o‘zbek xoreografiya san’atida ijod qilgan ustoz, baletmeysterlar tomonidan yaratilgan raqs kompozitsiyalarning o‘ziga xos ijro uslubi, davomiyligi, teatrlashtirilgan raqs spektakllari namunalari, raqs kompozitsiyari tahlili, raqs turlari, shuningdek, hozirgi kundagi baletmeysterlar ijodidagi izlanishlar, metodikasi yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: baletmeyster, xoreografiya, balet, obraz, raqsdagi kompozitsiya, ekspozitsiya, bog‘lanish, raqs, metodi.

Аннотация

В данной статье описаны уникальный стиль исполнения и продолжительность танцевальных композиций, созданных узбекскими хореографами и балетмейстерами, примеры театральных танцевальных постановок, анализ танцевальных композиций, виды танца, а также исследования и методика современных балетмейстеров.

Ключевые слова: балетмейстер, хореография, балет, образ, композиция в танце, экспозиция, связь, танец, метод.

Türk Dünyasının obyektiv resurs potensialı xarici ticarətin determinantlaşma amili kimi

Yadulla Mehriban Yadulla qızı
İqtisad Elmləri Namizədi

Xülasə

Türk Dünyasının milli iqtisadiyyatlarının səmərəli fəaliyyət göstərməsində milli modellərin qurulması önəmlidir. Bu həm də, bir dövlətin malik olduğu resursları, onların məhdudlaşdığı çərçivəni önə çıxarır, düzgün qərarların qəbul edilməsində böyük rol oynayır. Burada mikroiqtisadiyyatın hər üç səviyyəsi nəzərdə tutulur-ev təsərrüfatları, şirkətlər, dövlət hansı resurslara malikdirlər? Bu resursların istifadə oluna biləcəyi çərçivə nə qədərdir? Buna görə mikroiqtisadiyyatda çox məşhur olan istehsal imkanları ayrısını önə çıxarırlar və bunun vasitəsilə bu çərçivəni izah etməyə çalışırlar.

İstehsal imkanları ayrısı nəyi özündə ehtiva edir? Bu iqtisadi subyektlərin malik olduğu müxtəlif nemətlərin ahənginin təsviridir. İstehsal imkanları ayrısını təsvir etməklə malik olduğumuz resursların istifadəsi, onların istifadəsinin daha da səmərələşdirilməsi, onlardan maksimum düzgün istifadənin sərhədləri və s. məsələlər reallaşdırıla bilər. İqtisadi subyektlər nə qədər resursa malikdir, “çərçivəni” çıxı bilərikmi? Məhz bu məqsədlə, malik olduğumuz iqtisadi resursları düzgün idarə etmək üçün bir sıra məsələləri həll etməliyik:

Milli iqtisadi subyektlərin malik olduğu iqtisadi resurslar üzrə istehsal imkanları ayrısı üzərində sərhəddi dəqiq təsvir və müəyyən etmək bacarığına nail olmalıyıq;

əgər biz malik olduğumuz müxtəlif nemətlər üzrə istehsal imkanlarını müəyyən edə bilırıksə, onların yaratdığı ahənglərlə elə bir səviyyəni seçməliyik ki, bu səviyyədə biz iqtisadi rifahı ən maksimum səviyyədə müəyyən edərk və bu müəyyənlikdən təkə bu günə yox, həm də perspektivdə yararlanı bilək; nəticə etibarilə isə, iqtisadi resurslar üzrə əldə etdiyimiz ahəng üzrə bütün iqtisadi resurslar səfərbər edilməlidir, əsas müsbət nəticə məhz hər kəsin buna səfərbər edilməsindən asılı olacaq.

**Halima Hudayberdiyeva'nın Eserlerinde Kendine Has Sanatsal Ve Poetik
Orijinallik**

Tajibayeva Latofat
Karakalpak Devlet Üniversitesi

Özet

Bu makalede, Özbek edebiyatının önemli temsilcilerinden biri olan Halima Hudayberdiyeva'nın şiirleri derinlemesine incelenmiştir. Özellikle şairin edebi özellikleri, karakterler dünyası ve poetik üslubu ele alınmıştır. Şiirlerinde insan ruhu, iç dünyası ve toplumla ilişkisi, doğa imgeleri, semboller ve simgeler aracılığıyla ifade edilişi analiz edilmiştir. Şairin kendine özgü poetik üslubu, dil zenginliği, kelime seçimi ustalığı ve edebî-estetik dünyası detaylı değerlendirilmiştir. Ayrıca, Halima Hudayberdiyeva'nın eserlerinin manevi-estetik önemi, çağdaş Özbek şiirindeki yeri ve katkısı üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: H. Hudayberdiyeva, imge, üslup, ustalık, doğa, ruh, yaratıcı, yetenek.

Abstract.

This article provides an in-depth analysis of the poetry of Halima Khudoyberdiyeva, one of the prominent figures in Uzbek literature. The focus is on the artistic features of her work, the system of imagery, and her poetic thinking. The study explores how she conveys psychological states, human emotions, and societal reflections through images of nature, symbols, and metaphors. It examines her distinctive poetic style, rich vocabulary, refined word choice, and creative vision. Moreover, the article discusses the spiritual and aesthetic value of her poetry and her contribution to the development of modern Uzbek literature.

Keywords: H. Khudoyberdiyeva, imagery, style, mastery, nature, emotion, creativity, talent.

Azerbaycan'ın Kültür Beşiğı: Türk Ve İslam Dünyası Başkenti Şuşa Şehri'nin Turizm Potansiyeli

Ali NADİROV, Cafer TOPALOĞLU
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Özet

Azerbaycan'ın tarihi, kültürel ve coğrafi açıdan önemli şehirlerinden biri olan Şuşa şehrinin temelleri 1752 yılında Penahali Han tarafından atılmıştır. Şuşa şehri o günden günümüze Azerbaycan'ın ve Güney Kafkasya'nın siyasi ve kültürel hayatından önemli izler bırakmıştır. Ancak Çarlık Rusya'sının XVIII. yüzyılın başlarından itibaren Türk ve Müslüman yurdu olan bu bölgeye Osmanlı ve İran topraklarından Ermenileri getirmesiyle bölgenin demografik yapısı değişmiş ve Karabağ'ın hem kendisinde hem de onun incisi sayılan Şuşa şehrinde bu durumdan kaynaklanan sorunlar ve anlaşmazlıklar yaşanmaya başlamıştır. Bu sıkıntılı süreç 1992 yılının 8 Mayıs tarihinde Ermenilerin Şuşa şehrini işgali ile sonuçlanmıştır. Ancak 2020 yılının Eylül ayında Başkumandan İlham Aliyev'in komutasında başlatılan 44 günlük destansı vatan muharebesinde Karabağ ve Şuşa şehri işgalci Ermenilerden kurtarılacak ana vatana geri kazandırılmıştır. İşgalden kurtarılan Şuşa şehrinde savaşın yarattığı tahribat kısa süre zarfında onarılmış ve birçok ulusal ve uluslararası etkinliklere ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Tarih 15 Haziran 2021'i gösterdiğinde Şuşa şehrinde Azerbaycan Cumhurbaşkanı sayın İlham Aliyev ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımlarıyla Azerbaycan ve Türkiye kardeşlik ilişkilerini bir üst seviyeye taşıyan “Şuşa Beyannamesi” imzalanmıştır. Azerbaycan'da 2022 yılı “Şuşa Yılı” ilan edilmesine ilave olarak Şuşa şehri 2023 yılında Türk Dünya'sının Başkenti olmuş 2024 yılında ise İslam Dünya'sının Kültür Başkenti olmayı hak etmiştir. Ayrıca Şuşa şehri birçok festivallerde de ev sahipliği yapmıştır. Bu çalışmada Şuşa şehrinde düzenlenen etkinliklere yer verilerek şehrin turizm potansiyeli tespit edilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karabağ, Şuşa, Turizm

Kültür Turizmi Yol Haritası ve Kültür Yolu Festivali: Denizli

Nazlı Nur Surgun, Serkan Bertan
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Denizli büyük bir turizm potansiyeline sahiptir ancak bu potansiyeli tam anlamıyla kullanamamaktadır. Turizmde marka bir kent oluşturabilmek, ortalama kalış süresinde en az 3 gecelemeye yakalayabilmek, gelen ziyaretçilerin %70'nin Denizli ilinde konaklamasını sağlamak, tekrar ziyaret niyetini, turizm gelirini artırmak, 12 ay boyunca turizmden bahsedebilmek ve yerel halkın turizm değerlerini farkına varabilmesini sağlamak oldukça önemlidir.

Kültür Yolu Projesi kapsamında 2027 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının hayata geçirdiği Türkiye'nin en kapsamlı festivali Türkiye Kültür Yolunda Denizli yer alacaktır. 2027 yılı Denizli Kültür Yolu Festivalinde; Bıçakçılık, Yatağan Palası, Ayakkabıcılık, Bakırcılık, Terrekota, Çömlekçilik, Testi ve Bardak Yapımı, Çeşm-i Bülbül, Cam, Tel Kırma, Buldan Bezi Dokumacılığı, Kızılcabölük Dokuması, Çameli Kilimi, Kolan, Tekstil, Sudan Koyun Geçirme, Eren Günü Kutlamaları, Gastronomi, Yöresel Lezzetler, Coğrafi İşaretle Ürünler, Denizli Mutfağı, Çam Döğüğü, Sipsi Yapımcılığı, Çameli Kaşığı, Tavas Zeybeği etkinlikleri, atölyeler ve workshoplar yer almalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kültür Turizmi, Kültür Yolu Festivali, Denizli.

Geçmişin İzinde, Geleceğe Bakış: Tarih Bilinci ve Tarihsel Perspektifin Birey ve Toplum Üzerindeki Etkisi

Burcu Karakuş

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Özet

Tarih bilinci, bireylerin geçmişe dair bilgi, deneyim ve anlatılar aracılığıyla geliştirdiği anlamlandırma sürecini ifade eder. Bu süreç, kimlik inşası, kültürel aidiyet ve kolektif hafıza gibi sosyo-psikolojik unsurlarla yakından ilişkilidir. Buna karşılık tarihsel perspektif, geçmişin kronolojik bir dizge olarak değil neden-sonuç ilişkileri, dönemsel bağlamlar ve yapısal dönüşümler üzerinden çok katmanlı bir şekilde analiz etmeyi mümkün kılan düşünsel bir çerçevedir. Tarih bilinci ve tarihsel perspektif, bireylerin düşünme biçimlerini, toplumsal yönelimleri ve siyasal hafızayı doğrudan etkilemektedir. Özellikle tarih eğitiminin içeriği, müfredat yapısı ve kullanılan anlatı kalıpları, genç kuşaklarda tarihsel farkındalık düzeyini belirleyici bir rol oynamaktadır. Çalışma, tarih bilincinin akademik bilgi alanı dışında, bireysel kimliklerin oluşumu, toplumsal hafızanın inşası ve kültürel sürekliliğin sağlanmasında işlevsel bir yapı olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Gençlerde tarihsel düşünmenin zayıflaması, güncel olayların tarihsel bağlamdan kopuk değerlendirilmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda bildiri, tarih eğitimi ve popüler kültür ürünleri üzerinden tarihsel perspektifin nasıl inşa edildiğini sorgulamaktadır. Ayrıca kolektif travmalar, ulusal mitler ve anma pratikleri gibi unsurların tarih bilinci üzerindeki etkilerini analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarih, Tarih Bilinci, Tarihsel Perspektif, Birey, Toplum.

Türkiye’de Gece Müzeciliği Uygulamaları: Sosyal Medya Paylaşımlarına Dayalı Bir Analiz

Mehmet Ertaş, Burçin Kırklar-Can, Hande Mutlu-Öztürk
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de gece müzeciliği uygulamalarının sosyal medya paylaşımları üzerinden görünürlüğünü, ziyaretçi deneyimlerini ve gelişim alanlarını incelemektedir. Araştırma kapsamında X (Twitter) ve Instagram platformlarından 974 gönderi toplanmış ve içerik analizi yapılmıştır. Bulgular, Efes ve Pamukkale-Hierapolis ören yerlerinin en fazla paylaşım alan destinasyonlar olduğunu, diğer bölgelerin ise sınırlı görünürlük elde ettiğini göstermektedir. Bireysel paylaşımlar genellikle olumlu deneyim odaklı olup estetik beğeni, duygusal etkileşim ve gece atmosferinin özgünlüğünü vurgulamaktadır. Bununla birlikte, yetersiz ışıklandırma, sınırlı erişilebilirlik ve rehber anlatımlarındaki eksiklikler eleştirilmiştir. Ziyaretçiler, tematik etkinlikler, konserler ve mobil rehber desteği gibi iyileştirmeler önermiştir. Çalışma, sosyal medya ve influencer iş birliklerinin az bilinen destinasyonların görünürlüğünü artırmada, gece müzeciliğinin sürdürülebilirliğini ve ziyaretçi deneyimini güçlendirmede önemli bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Gece müzeciliği, sosyal medya analizi, kültürel miras, ziyaretçi deneyimi, Türkiye

Somut Olmayan Kültürel Miras Bağlamında Sedef Kakma Sanatı Ve Mardinli Usta Zekeriya Güler

Fırat Allak
Mardin Artuklu Üniversitesi

Özet

Kültürel miras, bir toplumun kimliğini oluşturan ve kuşaktan kuşağa aktarılan maddi ve manevi değerlerin bütünüdür. Bu mirasın korunması ve sürdürülebilir kılınması, kültürel sürekliliğin yanı sıra toplumsal kalkınma ve kimlik inşası açısından da kritik öneme sahiptir. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) kapsamında yer alan geleneksel el sanatları, kültürel çeşitliliği ve yaratıcılığı temsil eden önemli unsurlardandır. Türkiye, 2025 yılı itibarıyla UNESCO SOKÜM Listesi'nde 30 unsurla temsil edilmekte olup, bu unsurlardan biri 2023 yılında listeye alınan sedef kakma sanatıdır. Bu çalışma, sedef kakma sanatını kültürel miras perspektifinden ele almakta ve bu sanatı Mardin'de sürdüren Usta Zekeriya Güler'in çalışmalarını belgeleyerek değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Sedef kakma sanatı, yalnızca estetik bir ifade biçimi değil, aynı zamanda geleneksel ustalık bilgisinin ve kültürel belleğin taşıyıcısıdır. Çalışma kapsamında sanatın tarihsel gelişimi, teknik özellikleri, kullanılan malzemeler ve üretim süreçleri incelenmekte; Mardin özelinde sanatın bugünkü durumu ve Güler'in bu alandaki katkıları analiz edilmektedir. Bu bağlamda araştırma, somut olmayan kültürel mirasın yerel ölçekteki temsil ve aktarım biçimlerine ışık tutmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Somut Olmayan Kültürel Miras, Mardin, Sedef Kakma Sanatı, El Sanatları, Zekeriya Güler

İslam Fıkıh Kaynaklarında Yolculuk Ve Türk Kültürüne Yansımaları

Ramazan Korkut
Bingöl Üniversitesi

Özet

İlk insanın cennetten dünyaya gönderilmesiyle başlayan ve ebede dek sürecek olan yolculuk, insanoğlunun varlık ve fitrat realitesidir. İnsanlık tarihinde Peygamberler vasıtasıyla yüce değerlere doğru devam edegelen bu realite; İslam kültür ve medeniyetinde Hz. Peygamber'in hicretiyle kemale ederek tüm insanlığa örnek olmuştur. Türklerin İslam'a girmesiyle birlikte yolculuk kültürleri en az bin yıldan fazla bir süreçte amaç ve yöntem bakımından İslam'ın yolculuk felsefesiyle şekillenerek, eşine az rastlanır bir kültür ve medeniyetin inşasında hayati bir rol almıştır. Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olan İslam fıkıhı hac, umre, ilim, irşad, cihad ve gaza gibi temel prensipleriyle medeniyetlerin kurulmasına öncülük eden bu yolculuk sürecini, adabını, amacını ve seyrini derinden derine etkilemiştir. İslamlaşmayla birlikte fıkıhın sefer, gaza, hicret ve gibi diğer parametreleri; Türk kültür ve medeniyetinin dil, din, bilim, edebiyat, inanç, irşad, vakıf anlayışı ve mimari alanından fetih politikalarına varıncaya kadar geniş yelpazede baskın faktör olarak var ola gelmiştir. Tebliğimiz, tarihi süreçte İslamla özdeşleşen Türklüğün yolculuk felsefesinde fikhî anlayışın izdüşümlerini ana hatlarıyla ortaya koymayı, günümüze ilham veren ve geleceği inşa edecek olan önemli parametreleri gün yüzüne çıkarmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: İslam, Türk, Fıkıh, Yolculuk, Kültür ve Medeniyet

Rehber Anlatılarında Rize Taş Kemer Köprüleri

Elif Acuner

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Özet

Turist rehberleri, mekânın anlatısını şekillendiren temel aktörlerdir. Rize Taş Kemer Köprüleri gibi tarihî miras alanlarında, yalnızca yapısal bilgilerin sunulması yerine, geçmişin izlerini anlatılarla canlandıran bir rehberlik yaklaşımı, turistlerin mekânla daha güçlü bir bağ kurmasını mümkün kılmaktadır. Bu bağlamda, hikâyeleştirme stratejileri, turistik mekânların daha etkileyici ve akılda kalıcı hale gelmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışma, profesyonel turist rehberlerinin Rize taş kemer köprülerine ilişkin anlatı pratiklerini, kullandıkları stratejileri, turist algısını ve tanıtıma yönelik önerilerini incelemektedir. Nitel yöntem ve fenomenolojik desenle yürütülen araştırmada, deneyimli rehberlerle yapılan görüşmeler betimsel analizle çözümlenmiştir. Bulgular, rehberlerin tarihî, mimari ve folklorik öğeleri harmanladığını; anlatılarını ise turist profiline göre şekillendirdiklerini ortaya koymaktadır. Hikâyeleştirme ve sosyal medya temelli görsellik, anlatımda ve tanıtımda öne çıkan araçlar olarak değerlendirilmektedir. Katılımcılar, köprülerin kültürel miras değeri taşıdığını vurgulamakta; ancak tanıtım faaliyetlerinin ve turist ilgisinin yetersiz kaldığını ifade etmektedir. Bu doğrultuda, anlatı stratejilerinin yeniden yapılandırılması ve dijital tanıtım olanaklarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rize taş kemer köprü, Turist rehberliği, Anlatı stratejisi, Hikayeleştirme.

Abstract

Tourist guides are key actors in shaping the narrative of a place. In historical heritage sites such as the stone arch bridges of Rize, a guiding approach that brings the past to life through storytelling, rather than merely conveying structural information, facilitates tourists' emotional and intellectual engagement with the site. In this context, narrative strategies such as storytelling significantly enhance the memorability and appeal of touristic experiences. This study investigates how professional tourist guides narrate the stone arch bridges of Rize, which strategies they adopt, how tourists perceive these narratives, and what suggestions guides offer for improving the promotion of such sites. Conducted through a qualitative research method and a phenomenological design, the study analyzes semi-structured interviews with experienced guides using descriptive analysis. Findings reveal that guides integrate historical, architectural, and folkloric elements in their narratives and adapt their strategies according to the tourist profile. Storytelling and visually oriented content for social media emerge as central tools in both guiding and promotion. While participants emphasize the cultural heritage value of the bridges, they also point out the inadequacy of current promotional efforts and tourist interest. Accordingly, the study suggests reconfiguring guiding narratives and strengthening digital promotion strategies.

Keywords: Rize stone arch bridges, Tourist guiding, Narrative strategy, Storytelling

Türk Kültürünün Korunmasında Felsefi ve Etik Sorumluluk

Tuğsat Güzeloğlu
Bursa Uludağ Üniversitesi

Özet

Hiç şüphesiz kültürün korunması söz konusu olduğunda geçmişten geleni muhafaza etmek ve geleceğe aktarmak önemlidir. Kültürün tüm yönlerinin geleceğe aktarımı ise kültürün öğelerini anlamlı ve bilinçli bir sorumluluk fikri ile ele almayı gerekli kılmaktadır. Tarihsel bir perspektiften bakıldığında, özellikle modern dünyanın değerleri dönüştürücü etkisine maruz kalan Türk kültüründe önemli bir konumda olan geleneksel değerlerin, tarihsel mirasın ve milli kimliğin felsefe ile şekillenmesi ve korunması mümkündür. Bu açıdan felsefe, kültürü yalnızca sorgulamak değil, dinamik bir şekilde geleceğe taşımak için önemli bir araçtır. Nitekim kültürel değerlerin anlaşılması ve kimliğin farklı etkilere rağmen sürdürülebilirliğine katkı sağlamak yalnızca maddi değil ahlaki ve manevi değerlerle ilgili bir süreçtir. Öte yandan Türk kültürünün temel unsurlarının felsefi düşüncelerle desteklendiği ve felsefi düşüncelerle kültürün temellerinin atıldığı göz önüne alındığında; bu temellerin korunmasında yine felsefe önemli bir role sahiptir. Felsefi etik bağlamında düşünüldüğünde, kültürel kimliğin anlaşılması hem bireysel hem de toplumsal bir sorumluluk fikri ile ilgilidir. Bu sorumluluk değerlerin ve ahlakın korunmasını, kültürel mirasın devamlılığının sağlanmasını, eleştirel düşünmeyi ve evrensel değerleri geleceğe taşımayı sağlamalıdır. Bu nedenle bu çalışmada Türk kültürünün temel değerleri ele alınacak ve "etik ve sorumluluk" ilişkisi bağlamında felsefenin bu değerlerin korunmasındaki etkisi ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültürü, Felsefe, Etik, Sorumluluk.

Zile Bağ Kültüründe Yemek Geleneği: Toplumsal Bellekteki Hafıza

Ediz Güripek

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Özet

Yemek yemek, yalnızca fizyolojik bir ihtiyaçtan öte, bir yaşam biçimi, sosyal deneyim ve kültürel bir etkinlik olarak değerlendirilmektedir. Bir bölgenin mutfak, sosyal yaşam, insan ilişkileri ve gündelik yaşam pratikleri hakkında önemli bilgiler sunar. Yerel mutfaklar genellikle bölgesel ürünlere dayanır; ürün çeşitliliğinin sınırlı olduğu durumlarda ise aynı malzemelerle farklı yemekler hazırlanır. Yemek türleri, öğünleri ve sunumları zamana ve mekâna göre değişmektedir.

Tokat'ın Zile ilçesinde bağ kültürü, sosyokültürel ve ekonomik yaşamın temel unsurlarındandır. Hemen her hanenin bir bağı bulunur ve bu alanlar tarımsal üretim alanlarının ötesinde doğayla bütünleşme, dinlenme ve sosyal etkileşim mekânları olarak da işlev görmektedir. Bu kültür, yalnızca piknik veya mangalda et pişirme ile sınırlı olmayıp, bağ ortamında hazırlanan ve tüketilen çeşitli yemekleri kapsayan zengin bir geleneği oluşturur.

Tokat kebabı, kuzu çevirme, çeşitli çorbalar, çeşitli yaprak sarmalar, dolmalar, patlıcan ve fasulye tavası, bat, katmer, gözleme, gömbe, Tokat keşkeği, pişi, patlıcan turşulu kavurma, pehlili patlıcan ve pilav, pilavlı tas kebabı, un helvası, yumurta piyazı, kısır, su böreği gibi birçok yöresel yemekler, Zile bağ kültüründe önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmada, Zile bağ kültürünü gastronomi ve toplumsal bellek açısından inceleyerek, bu kültürün yalnızca tarımsal üretimle sınırlı olmadığını, misafirperverlik, toplumsal dayanışma ve kültürel miras bağlamında yemeklerin yerel yaşamla ilişkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağ kültürü, kültürel miras, yemek kültürü.

Abstract

Eating is considered not only a physiological need but also a way of life, a social experience, and a cultural activity. The cuisine of a region provides important insights into its social life, human relations, and daily practices. Local cuisines are generally based on regional products; when the variety of products is limited, different dishes are often prepared using the same ingredients. Types of food, meals, and their presentation vary according to time and place.

In the Zile district of Tokat, vineyard culture is a fundamental aspect of socio-cultural and economic life. Almost every household has a vineyard, which functions not only as an agricultural production area but also as a space for connecting with nature, relaxation, and social interaction. This culture encompasses a rich culinary tradition that goes beyond picnics or grilling meat, including various dishes prepared and consumed within the vineyard environment.

Local dishes such as Tokat kebab, roasted lamb, various soups, stuffed grape leaves, dolmas, eggplant and bean stews, bat, katmer, gözleme, gömbe, Tokat keşkek, fried dough (pişi), eggplant stew with pickles, pehlili eggplant and pilaf, pilaf with meat stew, semolina halva, egg salad, kısır, and water börek hold an important place in Zile's vineyard culture.

This study aims to examine Zile's vineyard culture in terms of gastronomy and collective memory, demonstrating that this culture is not limited to agricultural production but also relates to local life through hospitality, social solidarity, and cultural heritage.

Keywords: Vineyard culture, cultural heritage, food culture.

Türk Kültürel Mirasına Ve Tarihine Varoluşçu Felsefeden Bakmak

Nihat Çam
Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Heidegger'in varoluşsal çerçevede tarih anlayışı, geçmiş, şimdi ve gelecek arasında keskin sınırlar olmaksızın "birbirine dönük zamansallık" şeklinde tanımlanır. Ona göre geçmiş artık etkisini kaybetmiş bir şey değil, hâlâ şimdide yaşanmakta ve gelecek de şimdide gizil olarak var olmaktadır. Bu bağlamda insan, sürekli geçmişine yaslanıp geleceğe dönük bir varlık göstermektedir. Heidegger'e göre dil ve geleneği varoluşun ontolojik unsurlarıdır. Dil, "varlığın evidir" ve geleneğin, kültürün, mirasın taşıyıcısı olarak insanın dünyayı anlamasını sağlar. Dil aynı zamanda zamanın farklı veçheleri arasında köprü kuran yaratıcı bir kaynaktır. Türk tarih ve kültüründe de benzer destrüksiyonist anlayışlar görülür. Örneğin Orhun Kitabeleri'nde eski töre geleneğinin birikimi yansıtılırken aynı metinde geçmişe dönük öz eleştiri ve gelecek nesillere uyarılar bulunur. Karahanlılar'ın İslam'a geçiş süreci ise eski inancın yıkımı gibi görünse de töresellik sürüp geçmişin olumlu değerleri korunmakta, böylece yeni imkânlar açılmaktadır.

Sonuç olarak Heideggerci tarihsellik anlayışı Türk tarihini yalnızca kronolojik bir dizi olarak değil, geçmiş ve geleceğin birlikte şimdide var olduğu bir bütün olarak kavrar. Bu bakışla Dede Korkut hikâyeleri, Yunus Emre ilahileri ve halkın atasözleri geçmişin hâlâ şimdide yaşadığını kanıtlar. Türkçe ise bu tarihsellik içinde toplumun varlığını ve dünya görüşünü taşıyan yaratıcı ve kurucu bir unsur olarak ortaya çıkar.

Anahtar Kelimeler: Heidegger, Türk tarihi, tarihsellik, Türk Edebiyatı

Aşçılık Öğrencilerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğrenimi Sürecinde Kültürel Aracılık Rollerini

Mutlu Doğan, Dilek Ünlü, Gökhan Şalli, Osman Güldemir, Murat Sami Türker, Erhan Yavaşlar, Enes Güleç
Anadolu Üniversitesi

Özet

Bu çalışma, aşçılık öğrencilerinin Türkçenin yabancı dil olarak öğreniminde üstlendikleri kültürel aracılık rollerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseninde yürütülen araştırmada, altı aşçılık öğrencisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, öğrencilerin yabancı öğrencilere Türk mutfağına özgü yemekleri anlatma ve uygulamalı olarak gösterme süreçlerinde görsel yöntemlerin iletişimi kolaylaştırdığını ortaya koymuştur. Katılımcılar, bu süreçte kendi kültürlerini tanıtmamanın kendilerinde gurur ve motivasyon yarattığını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bazı yemek terimlerinin karşılığını bulmada ve kültürel farklılıkları açıklamada zorluk yaşandığı da ifade edilmiştir. Öğrenciler, Türk mutfağının kültürel yönlerini aktarırken kendi kültürel farkındalıklarının arttığını, kişisel gelişimlerine katkı sağladığını ve yabancı öğrencilerin ilgisinin kendilerini motive ettiğini dile getirmiştir. En belirgin bulgu, öğrencilerin mutfak aracılığıyla bir “kültürel köprü” olduklarını hissetmeleridir. Sonuç olarak, aşçılık öğrencilerinin deneyimleri, dil öğrenim sürecinde mutfak uygulamalarının kültürel aracılık rolünü güçlendirdiğini ve Türkçe öğretimine özgün katkılar sunduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Gastronomi, Türkçe öğrenimi, mutfak kültürü, kültür aktarımı

Abstract

This study aims to examine the cultural mediation roles undertaken by culinary arts students in the learning of Turkish as a foreign language. Conducted using a qualitative research design, the study involved semi-structured interviews with six culinary arts students, and the data obtained were evaluated using thematic analysis. The findings revealed that visual methods facilitated communication in the process of explaining and demonstrating Turkish cuisine-specific dishes to foreign students. Participants stated that introducing their own culture in this process created pride and motivation in them. However, they also expressed difficulties in finding equivalents for some food terms and explaining cultural differences. The students stated that while conveying the cultural aspects of Turkish cuisine, their own cultural awareness increased, it contributed to their personal development, and the interest of foreign students motivated them. The most prominent finding is that the students felt they were a “cultural bridge” through the kitchen. In conclusion, the experiences of culinary arts students demonstrate that kitchen practices strengthen the cultural mediation role in the language learning process and offer unique contributions to Turkish language teaching.

Keywords: Gastronomy, Turkish language learning, culinary culture, cultural transmission

Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerinin Sosyal Medya Araçları Yoluyla Aktarımı: Denizli Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Emre Atik
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Günümüzde sosyal medya araçları iletişim, bilgi edinme, eğlenme ve öğrenme gibi çok farklı amaçla kullanılmaktadır. Sosyal medya araçlarında yapılan paylaşımlar somut veya somut olmayan kültür öğelerini de içerebilmektedir. Tarihsel süreç boyunca birçok farklı toplumun bir arada yaşadığı ve etkileşimde bulunduğu Denizli, somut olmayan kültürel miras bakımından oldukça zengin bir bölgedir. Bu çalışmada popüler sosyal medya araçlarından olan X (Twitter), Facebook, Youtube ve Instagram’da Denizli yöresine ait somut olmayan kültürel miras öğelerini içeren paylaşımlar değerlendirilmiştir. UNESCO’ya göre somut olmayan kültürel miras genel anlamda “sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şöenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları gelenekleri” alanlarında belirmektedir. Çalışma nitel araştırma yaklaşımı ile gerçekleştirilmiş, çalışmanın verileri doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen sosyal medya araçlarında paylaşılan Denizli yöresine ait “Somut Olmayan Kültürel Miras Öğelerini” içeren paylaşımlar incelenmiş, elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Temalar belirlenirken UNESCO’nun somut olmayan kültürel miras alanlarından yararlanılmıştır. Çalışmanın sonucunda incelenen sosyal medya araçlarının tümünde somut olmayan kültürel miras öğelerinin tüm alanlarına ilişkin paylaşımların yapıldığı görülmüştür. İncelenen platformun yapısına bağlı olarak somut olmayan kültürel miras öğelerini içeren öğelerin niteliğinin ve hitap ettiği kitlenin farklılaştığı tespit edilmiştir. Mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma kapsamında sosyal medya araçlarının Denizli ili gibi tarihsel ve turistik anlamda öneme sahip bölgelerde somut olmayan kültürel miras öğelerinin aktarılmasında önemli bir araç olarak kullanılabileceği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Somut Olmayan Kültürel Miras, Sosyal Medya, Denizli

Transfer of Intangible Cultural Heritage Elements via Social Media Tools: The Case of Denizli

Asst. Prof. Dr. Emre Atik
Pamukkale University

Summary

Today, social media tools are used for a wide variety of purposes, including communication, information gathering, entertainment, and learning. Posts made on social media tools may also include tangible or intangible cultural elements. Denizli, where many different communities have lived together and interacted throughout history, is a region rich in intangible cultural heritage. This study evaluates posts containing elements of intangible cultural heritage belonging to the Denizli region on popular social media tools such as X (Twitter), Facebook, YouTube, and Instagram. According to UNESCO, intangible cultural heritage generally manifests itself in the areas of “oral traditions and expressions, performing arts, social practices, rituals and festive events, knowledge and practices concerning nature and the universe, and craft traditions.” The study was conducted using a qualitative research approach, and the data for the study was collected using the document review method. Within the scope of the study, posts containing “Intangible Cultural Heritage Elements” belonging to the Denizli region shared on the identified social media tools were examined, and descriptive analysis techniques were used

in the analysis of the data obtained. Themes were determined using UNESCO's intangible cultural heritage areas. The study found that all of the social media tools examined shared content related to all areas of intangible cultural heritage. It was determined that the nature of the elements containing intangible cultural heritage and the audience they addressed differed depending on the structure of the platform examined. Within the scope of this study, which aimed to reveal the current situation, it was determined that social media tools could be used as an important tool for the transmission of intangible cultural heritage elements in regions of historical and tourist importance, such as the province of Denizli.

Keywords: Tourism, Intangible Cultural Heritage, Social Media, Denizli

Türk Kahvesi Kültürü ve Turizm Potansiyeli

Yeliz Demir

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Serkan Bertan

Pamukkale Üniversitesi

Özet

2013 yılında Unesco'nun Somut Olmayan Kültürel Miras listesine girmiş olan Türk Kahvesi Kültür ve Geleneği yaklaşık 500 yıllık tarihi ile Türkiye'de önemli bir kültürel mirastır. Bu çalışmanın amacı literatürden elde edilen bulgular ışığında Osmanlı döneminden günümüze kadarki süreçte Türk kahvesi kültür ve geleneğinin oluşum, gelişim ve değişim süreçlerini incelemektir. Buna ilaveten ikincil verilerden elde edilen bulgulara göre Türk kahvesi kültür ve geleneğinin turizm potansiyelinin değerlendirilmesinde SWOT analizi gerçekleştirilmiştir. SWOT analizi sonucunda elde edilen sonuçlara göre Türk kahvesi kültür ve geleneğinin turizm potansiyelinde güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler belirlenmiştir. Bu bağlamda Türk kahvesi kültür ve geleneğinin önemli bir turizm potansiyeli olduğu anlaşılmıştır. Başka bir anlatımla Türkiye'de kahve turizminin uygulanmasında güçlü bir kahve kültür ve geleneği olduğu söylenebilir. Buna karşın Türk kahvesi kültür ve geleneğinin turizme kazandırılmasında da önemli zayıf yönler ve tehditler bulunmaktadır. Bu nedenle kahve turizminin Türkiye'de uygulanabilmesi için bu olumsuzları ortadan kaldırmaya yönelik uzun dönemli stratejik planların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelime: Gelenek, Kültür, Osmanlı İmparatorluğu, Turizm Potansiyeli, Türk Kahvesi.

Abstract

Turkish Coffee Culture and Tradition, inscribed on UNESCO's Intangible Cultural Heritage List in 2013, is a significant cultural heritage in Turkey, boasting a nearly 500-year history. This study aims to examine the formation, development, and transformation processes of Turkish coffee culture and tradition from the Ottoman period to the present day, based on findings from the literature. Additionally, a SWOT analysis was conducted to assess the tourism potential of Turkish coffee culture and tradition based on findings from secondary data. The results of the SWOT analysis identified strengths, weaknesses, opportunities, and threats to the tourism potential of Turkish coffee culture and tradition. In this context, it was understood that Turkish coffee culture and tradition have significant tourism potential. In other words, it can be said that there is a strong coffee culture and tradition in the implementation of coffee tourism in Turkey. However, there are also significant weaknesses and threats in integrating Turkish coffee culture and tradition into tourism. Therefore, long-term strategic plans must be developed to address and eliminate these negative aspects for the successful implementation of coffee tourism in Turkey.

Key Words: Tradition, Culture, Ottoman Empire, Tourism Potential, Turkish Coffee.

Yerel Kimliğin Korunmasında Etnografya Müzelerinin Önemi: Van’da Bir Etnografya Müzesinin Gerekliliğine Yönelik Bir İnceleme

Hatice Engin
Pamukkale Üniversitesi

Özet

Etnografya müzeleri, halk kültürüne ait maddi ve manevi unsurların sistematik biçimde derlenmesi, korunması, araştırılması ve kamusal biçimde temsil edilmesine olanak sağlayan kurumlardır. Bu müzeler, yalnızca geçmişin izlerini taşıyan kültürel objeleri sunmakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda toplumsal belleğin inşasına katkı sağlayarak kültürel sürekliliğin sağlanmasında ve kimlik oluşumunda merkezi bir rol oynar. Etnografya müzeleri, özellikle yerel halk kültürlerinin görünür kılınması ve kültürel çeşitliliğin temsili açısından kültürel miras politikalarının önemli araçlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma, etnografya müzelerinin kültürel mirasın korunması, temsili ve aktarımı bağlamında üstlendikleri işlevi hem kuramsal hem de yerel ölçekte ele almakta; özelde ise Van ilinde bir etnografya müzesi kurulmasının gerekliliğini tartışmaktadır. Van, tarihsel olarak farklı etnik ve kültürel grupların bir arada yaşadığı, çok katmanlı bir halk kültürü birikimine sahip bir kenttir. Ancak bu kültürel birikimin kayıt altına alınması, korunması ve kamusal hafızada yer edinmesi yönünde yeterli kurumsal yapıların bulunmaması, söz konusu mirasın görünürlüğünü ve sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu bağlamda, Van’da kurulacak bir etnografya müzesinin, geleneksel yaşam pratiklerinin arşivlenmesi, halk anlatılarının belgelenmesi, kültürel çoğulluğun temsil edilmesi ve bu yolla yerel kimliğin güçlendirilmesi açısından önemli bir işlev göreceği öngörülmektedir. Dolayısıyla çalışma, etnografya müzelerinin kültürel sürdürülebilirlik bağlamında yeniden düşünülmesi gerektiğini ortaya koymakta; Van özelinde önerilen müze ile kültürel mirasın korunmasına yönelik bütüncül ve uzun vadeli bir stratejinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etnografya, Müze, Yerel, Kültürel Miras, Van.